ПОЛИТИКИН
18. 2. 1983. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLIV • 20 ДИН
БРОЈ 1625

ЗАБАВНИК

ВЕЛИКА НАГРАДНА ИГРА:
САСТАВИТЕ СТАРЕ БРОДОВЕ
333 НАГРАДЕ

Веровали или не!

НАЈБОЉИ ВОЗАЧ ТРИЈУМФАЛНИХ КОЛА У ИСТОРИЈИ

ГРК АНИЦЕРИС МОГАО ЈЕ У АРЕНИ ДА ВОЗИ ХИЉАДУ КРУГОВА ПУНОМ БРЗИНОМ И ТО СВАКИ КРУГ ПО ИСТОМ ТРАГУ.

ЏОЗЕФ КОНРАД

(1857–1924)

ЕНГЛЕСКИ КЊИЖЕВНИК, ПО НАРОДНОСТИ ПОЉАК, ГОТОВО ДА НИЈЕ ЗНАО НИЈЕДНУ ЕНГЛЕСКУ РЕЧ, АЛИ ЈЕ КАСНИЈЕ ПОСТАО ЧУВЕНИ ПИСАЦ УПРАВО НА ТОМ ЈЕЗИКУ.

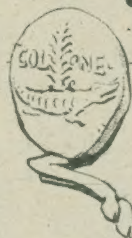

ГРАМОФОН НА НАВИЈАЊЕ

КОЈИ СЕ ЧУВА У КРАЉИЧИНОЈ КУЋИ ЛУТАКА У ВЕМБЛИЈУ (ЕНГЛЕСКА) ВИСОК ЈЕ СВЕГА 10 ЦМ И НА ЊЕМУ МОГУ ДА СЕ ПУШТАЈУ ПЛОЧЕ ЧИЈИ ЈЕ ПРЕЧНИК 3 СМ. НА ИЗРАДИ ОВОГ ГРАМОФОНА РАДИЛО ЈЕ 70 ЉУДИ.

Новчић с ногама

БИО ЈЕ У ОПТИЦАЈУ ПРЕ 1900 ГОДИНА У СТАРОЈ ГАЛИЈИ. ИМАО ЈЕ ОБЛИК ПРАСЕЋЕГ БУТА И ЊЕГОВА ВРЕДНОСТ ОДГОВАРАЛА ЈЕ ЦЕНИ ШУНКЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

●●● чланови замбијског парламента су на једној од последњих седница расправљали о новом закону о заштити слонова и носорога. Тај закон предвиђа веома строге казне за оне који убију или ране неку од тих животиња — чак до десет година строгог затвора с принудним радом.

●●● стари Грци и Римљани су за мерење времена користили клепсидре — водене часовнике. Овај апарат се састајао од два суда постављена један изнад другог, па је вода кроз један отвор на горњем суду цурила у доњи. У Грчкој је клепсидра служила за мерење времена приликом судских процеса јер су парничари имали ограничено време за говор.

●●● рибе заиста имају шесто чуло јер је запажено да су обавештене о некој опасности иако је нису ни виделе ни чуле. Са сваке стране тела риба има ред крљушти дуж кога се пружају нервни крајчићи и они откривају најмање вибрације које се преносе кроз воду.

●●● француски археолози су недавно открили у Египту 60 мумија из римског доба око двеста километара западно од Луксора. У гробници је поред мумија пронађено још стотине различитих предмета значајних за археологе. Француским археолозима се придружио и радиолог који је мумије радиографисао, па ће на основу тих снимака научници проучити њихове основне карактеристике, старост, болести од којих су патили и слично.

●●● „Пази да на аутобуској станици не налетиш на белог медведа!" — шале се становници Хелсинкија јер се на једној аутобуској станици недавно заиста појавио поларни медвед. У Финској има око 350 ових белих џинова и могу се видети чак и у близини насељених места, а око главног града живи њих десетак. Један од њих је очигледно кренуо у посету свом пријатељу или рођаку у Хелсинкију, па се зауставио на аутобуској станици.

●●● у Судану лава и пантера сматрају за господаре [illegible]. Домороци у знак поштовања носе на слепоочницама истетовиран отисак њихове шапе.

●●● мраз од минус 80°C је отприлике најнижа температура коју дуже време могу да поднесу тако отпорне животиње као што су поларни медведи и туљан. Већина сисара једва издржава мраз од минус 50°C. Али, испитивања су показала да гускама и паткама не шкоди мраз ни од минус 110°C. Само, оне тако ниску температуру могу да издрже неколико часова.

●●● јапанска фирма „Тапан" бави се израдом минијатурних књига, па је недавно издала микрокњигу чије странице имају површину од 1,4 квадратна милиметра и на сваку је стало педесет речи енглеског текста чија су слова висока 0,07 милиметара.

ТОКИО: СПЕЦИЈАЛНО ЗА ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

ЉУТИ СМО!

— ШТА БИ ЕВРОПЉАНИ И АМЕРИКАНЦИ РЕКЛИ КАД БИСМО МИ ОД ЊИХ ЗАХТЕВАЛИ ДА НЕ ЈЕДУ ГОВЕДИНУ — РЕКАО ЈЕ ЈЕДАН ЈАПАНСКИ РИБАР ПОСЛЕ ОДЛУКЕ О ЗАБРАНИ ЛОВА НА КИТОВЕ.

Јапански знак којим се пише кит представља комбинацију знака за рибу и оног којим се писало „престоница“, чита се куђира.

Више од хиљаду година ловили смо китове и сада хоће то да нам забране“, била је прва реакција обичног Јапанца кад је објављена одлука Међународне комисије за китове (IWC) да се лов на ове највеће морске (и уопште) сисаре за три године потпуно забрани на дужи период.

Многе који су на китоловцима увек замишљали Скандинавце, Исланђане или, као последњу алтернативу, Американце са Аљаске или Ескиме, изненадиће чињеница да је Јапан једна од земаља која годишње улови највише китова, у којој тај лов стварно има велику традицију и у којој је, на велико чуђење дошљака, китово месо једна од највећих посластица.

Брдо меса и сала

Море је у овој острвској земљи извор живота одвајкадт. Иако Јапанца увек замишљамо као самураја који размахује около оштрим мачем, будистичког свештеника са палицом у руци, или (ако је жена) гејшу са лепезом обучену у шарени кимоно, велики број Јапанаца у прошлости (и у садашњости) бавио се и живео од лова у мору. Било да је то лов мрежом на ситну рибу, рачиће, сипе и друге морске животиње, било да сакупља алге у плићаку и бере морске траве, или пак гњура за бисерима, Јапанац се увек, са својом оскудном земљом, окретао мору када је у питању храна. Зато је и сада јапанска трпеза препуна разних морских становника, међу које слободно можемо да убројимо и морске јежеве, краставце и најчудније врсте риба, а већ осушене или самлевене алге један су од највећих деликатеса јапанске кухиње.

Али још стотине, па чак и хиљаде година раније Јапанци су као и други рибарски народи схватили да је уловити кита велики посао, али, кад се већ једном улови, онда та мука од неколико дана резултатом који се постигне замени једномесечну муку око лова на ситнију рибу. Китова маст, месо, па чак и кожа и зуби који су заједно мерили читаве тоне увек су могли да се без остатка употребе у јапанском домаћинству и зато су китови, чак и у доба када су их ловили на малим чамцима и са обичним харпуном у руци, представљали главни извор протеина за Јапанце.

Уз обалу Пацифика на јапанским острвима има читавих градића и села чији се становници по породичној традицији баве искључиво ловом на китове и прерадом њиховог меса, коже и сала. Стотинама година отац је сину предавао харпун и место у чамцу, а у данашње време место за харпунским топом и кормило на китоловцу. Читав такав један китовски народ живи од великих животиња које лови по северним морима, довлачи у луку већ расечене у комаде и предаје онима који раде у фабрикама за прераду да што више извуку из тог огромног брда меса и сала.

У тим градовима све је пoдређено китовима. Мушкарци раде на китоловцима или у фабрикама за прераду, жене такође у фабрикама и радњама за израду сувенира од китових зуба, а преостали у ресторанима у којима се служи искључиво китово месо или у хотелима у којима одседају туристи сладокусци који долазе у град само да се наједу свежег китовог меса.

Без сентименталности

Можда баш зато што им је био толико важан за живот, Јапанци су, када су давали киту име, које се изговара „куђира“, то име исписали знаком који представља комбинацију знака за рибу и оног којим се писало „престоница“. Можда је то било и због китових огромних димензија, па, рибар, мислећи како да да име тако великој риби, није могао да смисли ништа друго него „риба велика као престоница“ јер ништа није веће за рибара из сеоца збијеног уз жало него бескрајни зидови и безбројне куће и храмови у главном граду.

Због свега тога Јапанци нису могли чудом да се начуде кад су последњих година из целог света почели да стижу протести зато што њихови рибари убијају на стотине делфина и не мисле да престану са ловом на китове. За њих је све то било једноставно: делфини, нарочито кад наиђу у великим јатима, једу тоне ситне рибе дневно, тако да рибарима, стешњеним различитим ограничењима и рибарским зонама, не остаје много. А за китове, ту је објашњење било још природније: стотинама година Јапан живи великим делом од китова. За Јапанце су китови од давнина оно што су за америчке Индијанце били бизони, па како да сад престану да их лове.

Један рибар је то чак једноставније објаснио. „У Јапану у прошлости нико није јео говеђе или свињско месо. Тек је сто година прошло откако је у Јапану заклана прва крава и на том месту чак подигнут и споменик. У Индији је крава чак света животиња, па шта би Европљани и Американци рекли кад бисмо ми од њих захтевали да не једу говедину?“ Многи учењаци, чак и професори универзитета тврде да је кампања, нарочито у Западној Европи и САД, против лова на китове у којој су приређиване демонстрације, ношени транспаренти са натписима „Јапан убица“ и у седиште јапанске владе стизала читава брда писама са захтевима да се престане са ловом на китове да не би дошло до истребљења читаве врсте, резултат само „пренаглашеног западњачког сентиментализма“. „Сву ту буку изазвале су легенде о сиренама и интелигентним морским сисарима који помажу морнаре, што нема никакве везе са стварношћу“, тврде они.

Келнери само јуре

Било како било, одлука је ту. Да ли ће Јапан успети да изигра забрану или не, тек је питање. Многи јапански економски стручњаци пак тврде да су и јавност и владина делегација која се борила за наставак лова на китове били вођени „пренаглашеним сентиментализмом“, јер, кажу, индустрија лова на китове обухвата сада само неких педесет хиљада људи у Јапану и више није толико важна ставка у јапанској привреди.

Љутити обичан човек, који се не бави рибарством има научне подлоге за објашњење проблема, навалио је већ после првих дана откако је донета одлука о скорој забрани на ресторане чији је специјалитет искључиво китово месо. И док новине излазе још са насловима „мекуђира“ што значи „љутимо се“, а у преносном смислу може да се протумачи и као игра речи са речима „око“ и „кит“, испред таквих ресторана чекају читави редови.

Унутра, већ, сваки кутак, столица, или место на поду, заузети су гостима који гунђају: „Шта је ту је, бар да се последњи пут наједемо“. Келнери само јуре са послужавницима са прженим месом са разним гарнирунзима, али ипак је, кажу, најпопуларније јело у коме се служи пресно китово месо, само преливено одређеним зачинима. Пресна китовина је „житлана“ и на рибљим пијацама, где се поред режњева бледоружичастог рибљег меса, китово месо црвено као говедина разграби за тили час. Тако ће јапански ловци на китове, бар док забрана не ступи на снагу, имати пуне руке посла.

Драган Миленковић

НА МАРС

БУДУЋИ АСТРОНАУТИ ЋЕ КРОЗ ВАСИОНСКО ПРОСТРАНСТВО

Савремени моторни бродови делују помало неприродно на безвременом мору. Многи поморци их називају „смрдљивцима" зато што избацују издувне гасове, стењу, тутње и крцкају на таласима. Чак и за нуклеарне бродове морнари понекад кажу да су лепи само док — плутају у луци. Једино су једрењаци, кажу они, у хармонији са природом, у потпуности препуштени на вољу таласима и ветру.

Слична размишљања довела су и до пројекта сунчевих једрилица — летелица са великим, танким огледалима, које би покретала искључиво светлост са наше звезде. Такви „бродови" не би носили ракетне моторе, нити би им се уз помоћ фото-ћелија обезбеђивала електрична енергија за јонизовање горива у резервоарима јонских мотора. У њима (уопште) не би ни постојали резервоари горива! Погон би се остваривао искључиво „бомбардовањем" пространог једра, лаког и сјајног, непрекидном струјом светлосних фотона са Сунца. Сила погона, мада весма мала — толико мала да би била потпуно некорисна чак и у сасвим разређеним спољним деловима наше атмосфере — у међупланетском простору била би у стању да створи убрзање чак и веће од оног што га дају најјачи ракетни мотори.

Брод са огледалом

„Једрење на Сунце" и није нова замисао. Још почетком 16. века немачки природњак и астроном Јохан Кеплер (1571—1630) питао се да ли притисак светлости има утицаја на понашање репова комета (има) па чак и на кретање планета (нема). Два и по столећа касније енглески физичар Џемс Клерк Максвел (1831 — 1879) изложио је електромагнетну теорију светлости из које је проистекао закључак да светлост врши притисак на сваку материју од које се одбије. Почетком 20. века већи број истраживача дошао је до експерименталних доказа о притиску електромагнетског зрачења.

У трећој деценији овог столећа до стварне идеје о „једрењу на Сунце" дошли су, независно један од другог, двојица совјетских научника — „отац астронаутике" Константин Едвардович Циолковски (1857—1935) и Фридрих Цандер. Године 1924. Циолковски је писао да „притисак Сунчеве светлости ... може ... да се примени у етеру (космосу) на летелице које су већ савладале Земљину силу теже и којима је једино потребан даљи погон кроз васиону". У истом чланку чувени совјетски физичар и ракетни стручњак описао је како се летелица од једне тоне посредством огледалске површине од најмање шеснаест квадратних километара погони кроз космос, мада, написао је, „то очигледно није изводљиво, бар не данас".

Те исте године Цандер је указао на могућност да се Сунчева светлост одражава са орбиталних станица око Земље до међупланетарних летелица. „Међупланетарни бродови", написао је, „треба да се опреме великим огледалима с површином од готово једног квадратног километра; станице такође треба да поседују огледала, али још већа. Светлост се прикупља помоћу огледала и одашиље до огледала ... космичког брода који лети. Слабашни притисак светлости преко џиновских растојања путовања резултираће огромним брзинама лета, што ће скратити трајање летења".

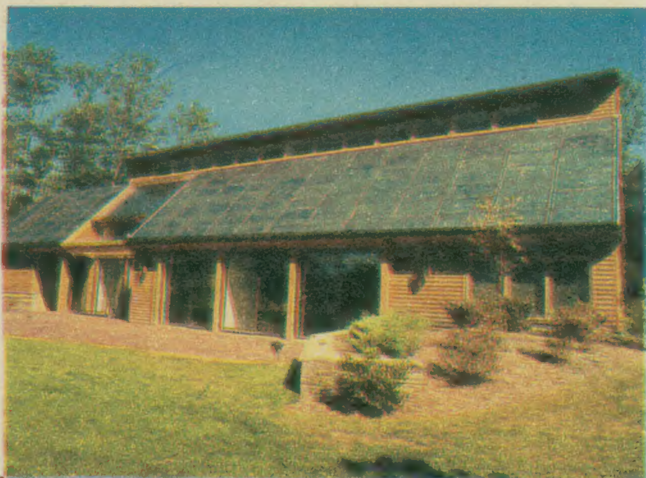
Прва јавна демонстрација: Сунчево једро на изложби у Пасадени, августа 1981. године.

Прва, а досад, колико се зна, и једина Сунчева једра припадала су америчким аутоматским станицама „Маринер-3" и „Маринер-4", намењеним истраживању Марса. Свака од њих располагала је са по четири соларна панела („крила") постављена у облику слова „икс", на чијим су се крајевима налазила „закрилца" налик на лопатице. Очекивало се, наиме, да ће закрилца смањити количину драгоценог гаса потребног за контролу положаја станица у простору. На жалост, „Маринер-3" је претрпео квар приликом лансирања, док закрилца „Маринера-4" нису могла више да се подешавају пошто су се у космосу развила. После тога су и Сунчеви панели и системи за контролу положаја битно побољшани, али соларна закрилца нису више коришћена на америчким летелицама.

Под притиском светлости

Једрење уз помоћ Сунца, међутим, успешно је примењено 1974. године, на аутоматској међупланетарној станици „Маринер-10". Летелица је прошла крај Венере и запутила се према Меркуру, планети коју је требало да обиђе у три наврата, крећући се орбитом око Сунца. У систему за контролу положаја дошло је до поремећаја који је претио да потроши ограничене резерве горива што би летелицу оставило без могућности управљања, а веома скупу мисију окончало без успеха. После неколико месеци проучавања стручњаци су одлучили да систем потпуно искључе, а за управљање употребе диференцијални притисак Сунчеве светлости на два покретљива соларна панела. Ово „једрење на Сунцу" омогућило је да се успешно изведе први и досад једини програм истраживања Меркура.

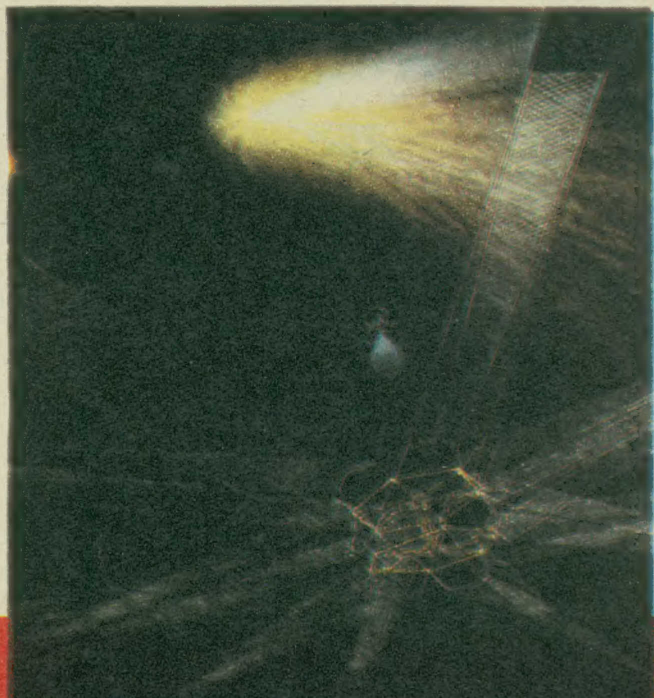
Притисак Сунчеве светлости узима се у обзир код свих међупланетарних летова. „Гуркање" које изазивају фотони што непрекидно погађају аутоматске станице весма је мало, али на огромним растојањима може да изазове велике грешке. Две летелице „Викинг" (из 1975. и 1976. године), на пример, промашиле би

СВЕ О КОРИШЋЕЊУ СОЛАРНЕ ЕНЕРГИЈЕ

Енергија будућности све више постаје стварност, не само у свету него и код нас. Проф. др Бранко Лаловић, наш истакнути научник из Института у Винчи, у следећем броју „Политикиног забавника" пише о томе како се и где све може користити ова неисцрпна енергија. А одговори из наше редовне рубрике Мала пошта који се тичу коришћења соларне енергије биће емитовани 18. фебруара у термину Школске редакције Телевизије Београд, и пре и после подне.

Џиновски точак за комету: цртеж „Хелиожира", са лопатицама дугим 6,25 километара.

Марс за читавих 15.000 километара да је занемарен утицај светлости са Сунца.

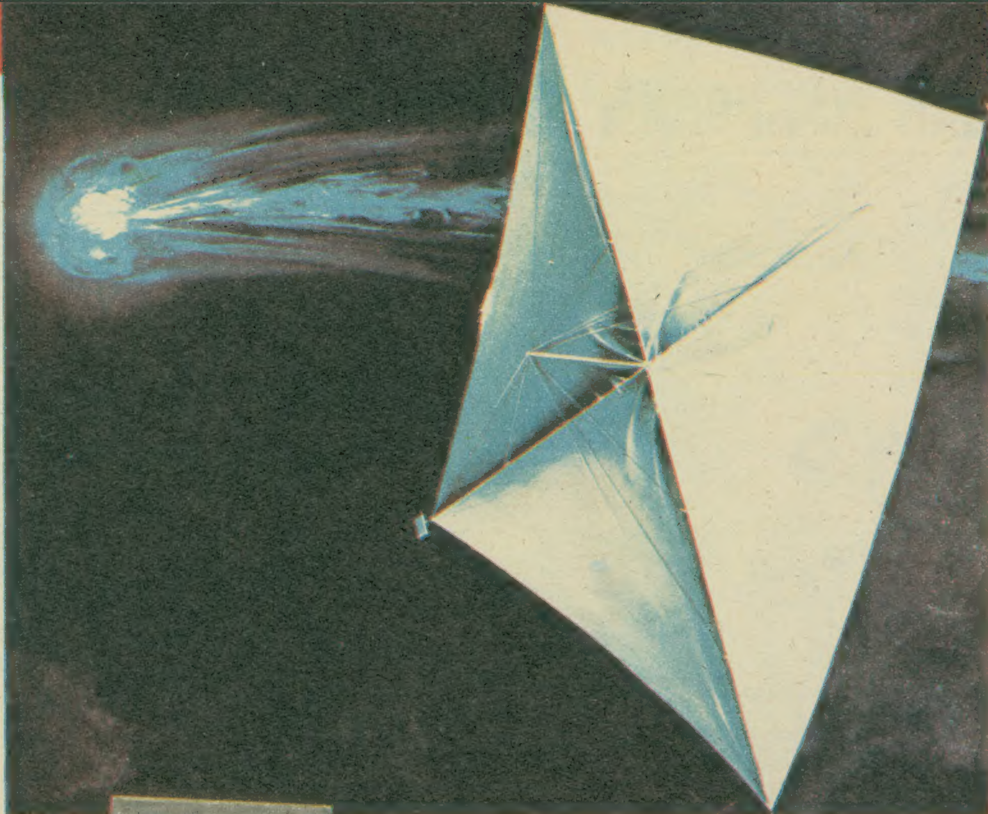
У сусрет Халејевој комети

Могућност да се соларно једрење доиста употреби и за погон а не само за исправку путање и поправку положаја, први пут је размотрена 1973. Меморијални институт Бателе из Охаја и Лабораторија за млазни погон из Калифорније разрадили су од тада већи број варијанти за планетарне мисије у којима би се користила соларна једра. Једним од пројеката предвиђено је да се са Меркура узму узорци површине и донесу на Земљу.

Летелица која би са Меркура донела 30 килограма узорака морала би приликом старта са наше планете да носи чак хиљаду тона горива, што је практично неопрошло изнад пола наше звезде и потом почело да лети у супротном смеру. На тај начин једро би 1986. имало исти смер лета као Халејева комета, па би могло да је из непосредне близине прати и проучава у току неколико месеци

Круг око Сунца

По једној варијанти летелица названа „Сунчево једро" састојала би се од две ултралагане пречке дуге по 1.100 метара и џиновског рефлективног једра с површином од 65 хектара, начињеног од материјала десет пута тањег од данашњих најбољих једара. Читав склоп могао би да се спакује у „завежљај" с пречником од четири метра и тако уз помоћ „Спејс шатла" подигне на орбиту. По другој варијанти, у сусрет комети упутила би се летелица названа „Хелиожиро" (од грчких речи „Хелиос" — Сунце, „гирос" — круг).

Пројекат који је напуштен: уметникова визија „Сунчевог једра" поред Халејеве комете.

СА СУНЦЕМ

ПЛОВИТИ НА ЏИНОВСКИМ СУНЧЕВИМ ЈЕДРИМА!

стварљиво. Ако би јој сила теже Венере, привлачењем и убрзавањем по закривљеној путањи (поступак носи назив „гравитациона праћка") помогла да стигне до Меркура и врати се до Земље, летелица би морала да носи 75 тона горива — још увек два и по пута више него што ракетоплан „Спејс шатл", који би требало да је са тла подигне на орбиту око наше планете, може да понесе. Али ако би се користило соларно једро, укупна маса аутоматске станице могла би да износи свега 2.500 килограма — довољно за лако Сунчево једро и модул за спуштање на Меркур. Модул би прикупио узорке, а његов део би потом узлетео до орбите, на којој би га чекало једро да га врати на Земљу.

Најперспективнија од разматраних мисија Сунчевог једра била је она за сусрет са чувеном Халејевом кометом, 1986. године. Пошто се комета, кад уђе у Сунчев систем сваке седамдесет шесте године, креће у смеру супротном од смера кретања планета, класичне летелице могу да се са њом мимоиђу једино великом брзином. Соларно једро на орбити око Сунца, међутим, могло би да се у почетку креће у истом смеру као планете, али би постепено повећавајући нагиб на крају

Реч је о постројењу састављеном од дванаест „лопатица" начињених од рефлективног материјала, широких по осам метара и дугих по 7,25 километара. Склопљени систем би се у тренутку избацивања из „Спејс шатла" завртео да би га центрифугална сила постепено расклопила до пуне величине.

Америчка агенција НАСА је у међувремену одустала од оба пројекта и определила се за једну „стандардniју" летелицу на јонски погон. Кресање буџета за васионска истраживања, до којег је дошло по доласку Роналда Регана на власт, приморала је агенцију да се потпуно одрекне посете Халејевој комети (којој ће, међутим, у походе поћи по једна јапанска, западноевропска и совјетска летелица). Упркос одустајању од оба пројекта, семе соларног једрења било је посејано: пошто су се стручњаци уверили да коришћење притиска светлости за погон пружа многе погодности, истраживања су настављена.

Овог пута, међутим, нису посреди стручњаци из агенције НАСА него из такозване „Светске задужбине за космос", једне некомерцијалне организације из Калифорније. У њој се окупио повећи број инжењера ваздухопловства и астронаутике — неки су радили на програму „Сунчево једро" у агенцији НАСА — чији је циљ да прећашњи сан о „једрењу на Сунце" претворе у стварност.

Блескови на орбити

„Светска задужбина за космос" планира да 1985. или 1986. упути на Земљину орбиту мало једро, са странама од приближно 30 метара, да би проверила како ће се оно развити у космичком простору и да би проценила његове перформансе. Пројект ће коштати отприлике милион долара, што у односу на друге астронаутичке програме и није много. Ако експеримент буде успешан, наредни корак ће бити лансирање једног већег једра — са странама од 90 метара — на први истраживачки задатак, можда до неког од астероида који долазе у близину наше планете.

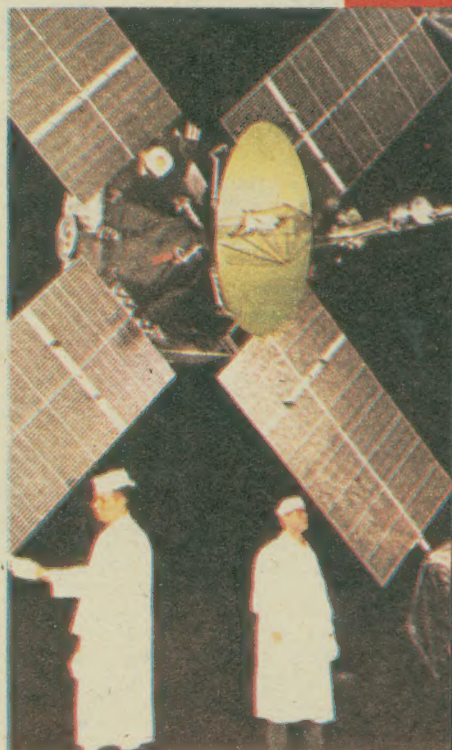
Принцип соларног маневрисања: једро окренуто према Сунцу удаљава се са Земљине орбите (горе), а једро окренуто обрнуто „пада" према нашој звезди (лево).

Организација је крајем 1981. на једној јавној изложби приказала склапање и развијање соларног једра са странама од 14 метара, чија је површина преко четири пута мања од оног које треба да буде лансирано кроз две-три године. Једро је било начињено од милара, танушног алуминизираног пластичног филма, веома лаког и врло рефлективног. Будуће соларно једро ће по свој прилици бити направљено од каптана, материјала сличног милару, али мање осетљивог на топлоту и ултраљубичасто зрачење. Читаво једро од 30 са 30 метара тежило би свега сто килограма.

Управљање једром у космосу биће прилично једноставно. Постављено под неким углом према Сунцу — „пловидба низ ветар" — једро би се убрзавало и напустило Земљину орбиту (мисије за Марс и спољне планете). Али, скренуто под неким углом задњим делом ка Сунцу — „пловидба уз ветар" — оно би се успоравало, па би му се орбита смањивала (мисије за Сунце, Меркур и Венеру).

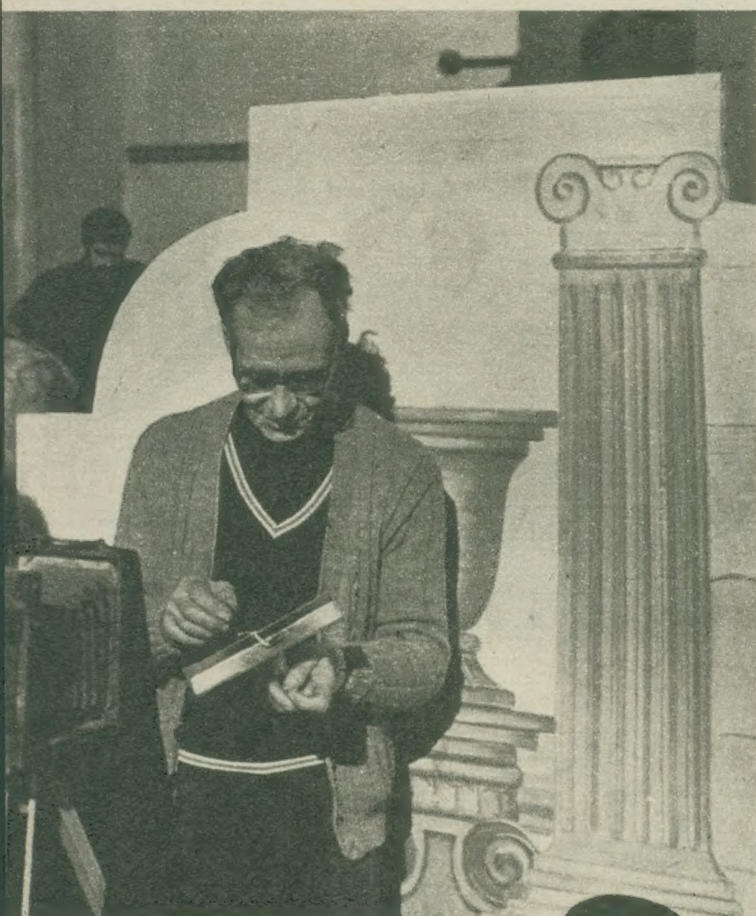
Могуће су разне варијанте ових мисија (обилазак неке планете, посета већем броју планета, узимање узорака), али се разматрају и неки други програми, као што су сусрети с астероидима или посете кометама. Проучавају се чак и мисије са људским посадама, за које су, разуме се, потребне масивније летелице, с једрима од више квадратних километара. Сва је прилика да ће већ крајем овог века људи са Земље посматрати блескање џиновских једара на орбити која ће одлазити у посете планетама, или се оданде враћати — носећи у својим кабинама прве јахаче светлости.

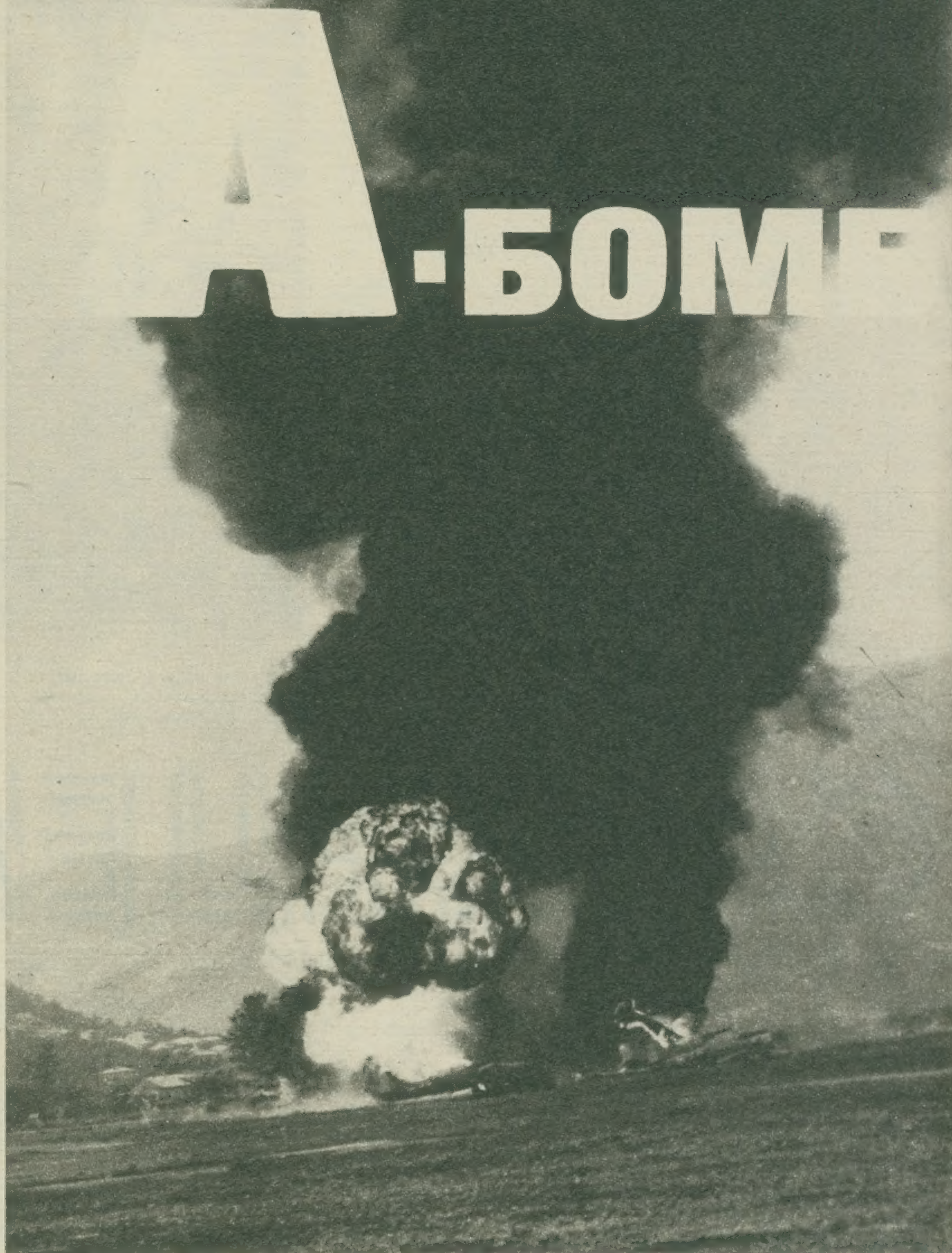
Први покушај једрења уз помоћ Сунца: аутоматска станица „Маринер-3", односно „Маринер-4" са покретним закрилцима на крају четири соларна панела.

Есад Јакуповић

ДУШАН ЖИВКОВИЋ ПИРОС

У рукама је специјалан тастер, сад ће нешто да експлодира, спасавај се ко може — Душко Пирос (на грчком ватра) на једном од многобројних снимања.

А-БОМ

Многи тврде да је филм Хајрудина Крвавца „Партизанска ескадрила“ највише упамћен по специјалним ефектима и пиротехници, делу оца и сина, Душана и Петра Живковића.

Београд, крај 1944. Непријатељ је још у октобру протеран а градом поново одјекују пуцњи, праште експлозије, руше се куће, тутње тенкови. Пролазници су уплашени: шта је сад опет? Храбрији прилазе људима у униформи и запиткују. Све је у реду, одговарају им, снимамо филм о ослобођењу Београда!

Редитељ Никола Поповић после снимљене сцене позива глумце да камионом крену ка Раљи. Тамо ће снимити дизање скретнице у ваздух, то је једна од укупно три на нишком правцу, а шеф железничке станице у Београду једва је пристао да је жртвује.

Тридесет петогодишњи столар Душан Живковић, задужен за пиротехнику, припремио је све: експлозив је укопан, камера спремна, штапин упаљен. Још само неколико секунди и ... У том тренутку чује се избезумљен глас сниматеља који виче да му се трака заплела. Још неки тренутак и скретница ће одлетети у ваздух а камера то неће ухватити. А једва су успели да добију и ову скретницу и другу им сигурно неће дати! И док се у очајању сви хватају за главу, Душан Живковић јури, баца се на експлозив, чупа фитиљ и рукама хвата детонатор. Добро је, и он и скретница су остали читави. После једног сата скретница је заиста одлетела у ваздух али је овог пута трака то забележила ...

Био је то први сусрет пиротехничара Душана Живковића са смрћу, први филм у коме је рушио, палио, убијао.

Не играј се главом!

— Није било никаквих уџбеника који би почетника упутили у тајне пиротехнике — прича данас седамдесет трогодишњи Душко Пирос, тако га сви на филму зову готово четири деценије. — Све сам морао сам да смишљам, прво испробам на себи, па тек онда то и на глумцу применим ...

Међутим, неки су једноставно одбијали да снимају опасне сцене, а дублера није било. Тако је било и у једном филму Владимира Погачића, Пирос се више не сећа тачно његовог наслова; Мирко Милосављевић нипошто није хтео да уђе у рудник у коме је управо одјекнула експлозија. Страх није био неоправдан јер су се рушиле праве греде, камени угаљ, прашина која за очи уједа. Пирос је тада наговорио редитеља да он у тој сцени дублира Милосављевића и извукао се готово без огреботине. Али, то није крај приче о експлозији у руднику.

Екипа Филмских новости сазнала је за подвиг Душка Пироса и дошла на терен да сними материјал о томе. Пиротехничар је одлучио да све понови. Међутим, за то је некако сазнао директор Звезда-филма Леви и буквално мотком разјурио сниматеље а Пиросу припретио. — Да се више ниси играо главом! Али чим је директор отишао, Душко се поново нашао са екипом из Филмских новости и филм о његовом подвигу је снимљен. Овог пута Пирос је зарадио ударац греде у крста па и данас, кад се мења време, осећа болове на том месту.

Сабина у пламену

Мост лети у ваздух, композиција цистерни са бензином распрскава се у парампарчад, коњаник пада с коња у трку, човек умире пресечен рафалом преко груди ... Ко да поброји све специјалне ефекте и пиротехнику без којих мало који филм може да се сними. Све је то Душан Живковић сам савладавао, из филма у филм, смишљао, довијао се на 1001 начин.

Пре двадесетак година Вељко Булајић је снимио филм „Рат“ у коме читав град уништава атомска бомба. Наравно, град је морао да буде једна повећа макета. Специјални ефекти и пиротехника поверени су провереном стручњаку из Италије. Али, џабе је човек путовао тамо-овамо, никако није могао да оствари оно најважније — верну експлозију атомске бомбе. Неко се тада сетио Пироса и после петнаестак дана сви из филмске екипе тапшали су га по рамену. Душко је доста лако, помоћу блицева, решио блесак атомске бомбе. Истина, свако вече кад је долазио из лабораторије жена је морала преко очију да му ставља облоге. Међутим, грдне муке задала му је атомска печурка, никако да је верно направи. После изнурујућих експеримената успео је и то да уради: на дно овећег акваријума инсталирао је обичну клистир-пумпу у коју је сипао бојену темперу — наглим притиском пумпе вода се издизала као права атомска печурка а темпера јој је дала одговарајућу боју.

Једне вечери посматрао је у циркусу гутача ватре и после његове тачке отрчао до артисте с молбом да му открије своју тајну. Зачудо, пристао је. Објаснио је да пре своје тачке промућка у устима мало течности која штити ткиво од ватре •

Врло брзо је Пирос усавршио добијени трик, за-

Рушио је, палио,

убијао и нико му није замерио.

Чак је за то добио многе

награде и признања.

А У АКВАРИЈУМУ

У Невесињу се за време устанка навелико пуцало, али ништа мање ни у филму Жике Митровића „Невесињска пушка". Од темпирне бомбе Душка Пироса каскадеру је и капа са главе пала.

право специјалну ватросталну смесу (ни данас неће да открије њену тајну) и искористио је за снимање филма „Жеђ". И све је било добро док га је глумица Сабина Ајрула слушала. Неколико пута су, на захтев редитеља, морали да понове сцену кад сва у пламену истрчава из куће. Последњи пут је Сабина изненада добила хистеричан напад и, уместо да одмах дотрчи до Пироса који је са ћебетом стајао иза камере, излетела је у паници у сасвим другом правцу. Пирос је потрчао за њом, једва је сустигао и успео да угаси ватру, али обоје су се после тога нашли у болници због опекотина.

Глумац не сме да буде у пламену више од десетак секунди колико и траје деловање смесе којом је премазан. Мора стално да је у покрету пошто тада пламен не може брзо да се шири. Ту је још и тзв. хладна ватра која у прво време не развија велику температуру...

На шпици преко 120 домаћих и двадесетак страних филмова исписано је: пиротехника и специјални ефекти — Душан Жиаковић. Вероватно ни дигитрон не би помогао Пиросу да тачно израчуна колико је људи убио на филму, неке лакше, неке теже. Никад неће моћи да заборави колико је муке имао да „умрти" познатог америчког глумца Микија Рунија.

Хоћу да умрем у — фотељи

Године 1963. у Дубровнику је сниман филм „Сумњиви патриоти" са Микијем Рунијем и Стјуартом Гренцером. Звезде као звезде, стално су нешто изводљевале и држале се подаље од пиротехнике. Мики Руни је био херој у филму и требало је, на неком бункеру, да пресечен рафалима јуначки умре. Али, херој никако није пристајао да умре пресечен рафалима, а природна смрт по сценарију није долазила у обзир. Пирос је Рунију неколико пута на себи демонстрирао како то изгледа: сасвим обично јастуче са малим детонаторима стави се око груди, поред њих кесице са „крвљу" и онда само притисак на тастер који глумац држи у руци и готово — херојска смрт је ту. Ништа није помогло. Руни је тврдоглаво остајао при своме говорећи да он у Америци седи у фотељи и захваљујући РИР пројекцији без проблема гине, довољан је само његов самртнички израз.

Пошто је цео филм дошао у питање у договору са редитељем Пирос је одлучио да Микија убије онда кад се он не нада, током јуриша на једно гробље. Тако је и било: испред хероја је одјекнула експлозија и њен удар је полуошамућеног глумца бацио на тле. Наравно, није му било ништа, али је Пирос данима морао да му бежи испред очију.

У истом филму морао је да се склања и од Стјуарта Гренцера. Наиме, Пирос је америчком глумцу објаснио да шмајсер мора да држи право док пуца јер вреле чауре излећу на његову десну страну. Гренцер је изгледа мислио да то није баш амерички и окренуо је шмајсер на леву страну и вреле чауре су право улетеле у раскопчану блузу. Пирос је једва извукао живу главу пред разбеснелим глумцем.

Намучио се и док је радио француски филм „Грубијан" са славним Жан Мареом у главној улози. Један глумац морао је метком да погоди гранчицу коју је у устима држао Жан Маре. Али, глумац никако није пристајао стално понављајући невероватне суме на које је његово лице осигурано. Пирос је пред славним глумцем четири пута морао да демонстрира цаку: у гранчици је била монтирана минијатурна бомба танким каблом повезана са такође малим тастером у устима, довољно је само зубом стиснути тастер и гранчица се, као погођена метком, распрскава.

Коњ на канапче

Душко Пирос је тешко сарађивао и са популарним Миодрагом Петровићем Чкаљом за кога каже: — Плаши се да узме у руку и празан пиштољ, Бата Живојиновић је насупрот томе најхрабрији глумац кога је срео, често је у стању да уради и оно због чега би се и каскадери замислили, само пита шта треба и уради посао. Њему уз раме Пирос ставља и америчког глумца Тели Савалса, код нас познатијег као Којака. Он са собом води свог личног дублера, али не за снимање опасних сцена: дублер га замењује само у досадним припремама кад треба подесити рефлекторе и светло за лице глумца. Тако је пре петнаестак година у Умагу, за време снимања филма „Ратници", Савалсу у једној „борби" цео прави бајонет прошао кроз мишицу. Ни реч није рекао, само је замолио да га одведу на превијање.

— Поред умешности за пиротехничара је неопходна и фантастична концентрација — каже Пирос. — Мала непажња може да доведе до несреће и зато сам често у рату са редитељима и продуцентима који хоће пошто-пото да што пре заврше филм. А пиротехника је пре свега ствар добре, озбиљне организације, ту не сме да буде импровизације...

Толико пута смо, посебно у ратним филмовима, у прилици да гледамо како глумац или каскадер нагази на мину и експлозија га одбацује! Овде је концентрација пиротехничара од изванредне важности, он мора тачно у секунду, ни пре ни после, да притисне свој тастер, неку врсту командне табле, да би мина или бомба експлодирала. А глумац шездесетак центиметара пре мине натрчава на малу, за гледаоце невидљиву одскочну даску и — баш се уназад јер је јара од експлозије опасна. Тако је једном настрадао и наш познати каскадер Бата Камени, није се добро одразио и добио је озбиљне опекотине по лицу.

Слично је и са глумцима који јашу коња у трку. Да би коњ пао, пре почетка снимања посебним канапом вежу му се предње ноге и повуче кад треба да се саплете. У одређеном тренутку пиротехничар мора да притисне дугме како експлозија не би угрозила ни коња ни јахача а и да би сцена за гледаоце била уверљива.

Пирос се највише знојио кад је радио на филму Столета Јанковића „Кроз грање небо". Редитељ је захтевао да бомбардовање партизанских положаја из ваздуха буде „у месо", како се то каже на филму, да бомбе експлодирају уз саме војнике. Два дана је Пирос са пуковником јединице од 2.000 војника, одређених да статирају у том филму, разрађивао план јер грешке једноставно није смело да буде. У том бомбардовању морало је да експлодира тачно 150 мина на земљи и војницима је после вежбе речено: онај ко страда страдање само због недисциплине — свако мора у току снимања да буде најмање метар од постављене мине. На срећу, као и много пута и пре и после тога, све је прошло без и најмање огреботине, војници су били дисциплиновани.

Последњи велики филмски посао Душан Живковић Пирос урадио је пре неколико година у „Партизанској ескадрили", филму који је највише упамћен по тим специјалним ефектима и пиротехници. А Пирос каже да га је радио највише због тога што је он представљао неку врсту дипломског испита његовог сина Петра који је кренуо очевим стопама и, поред осталог, био пиротехничар и у нашем најновијем спектаклу „13. јул". Пирос и данас ради неке мање послове. Не може без ватре, експлозије, пуцњаве, свега оног што је радио преко четрдесет година.

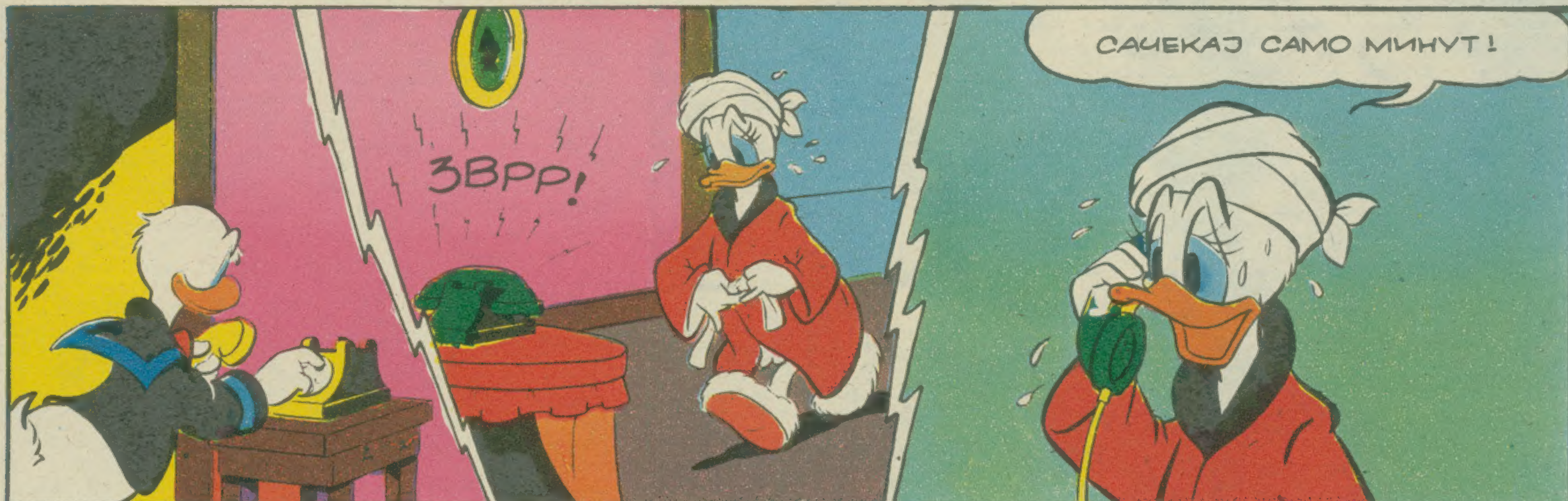
Петар Милатовић

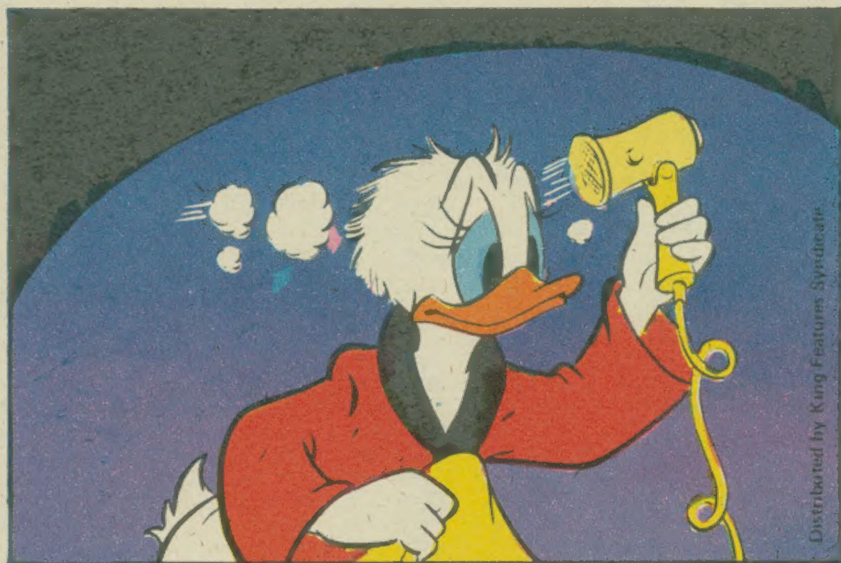
Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

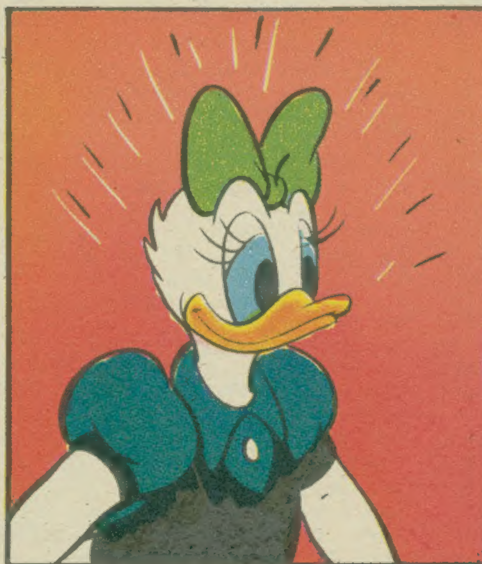

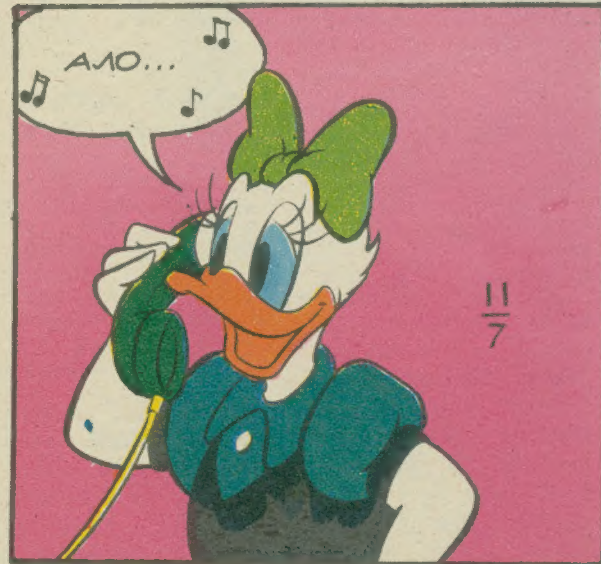

МИШЕВИ КАО ПАЦОВИ, КРАВЕ КАО СЛОНОВИ

Оно што смо до сада виђали само у научној фантастици или на цртаним филмовима (када Џери уз помоћ чудесног напитка порасте већи од Тома) — постало је стварност. Научници из четири америчка института недавно су истовремено објавили да су успели у једном подухвату први пут изведеном у историји биомедицинских наука: узгајили су мишеве величине пацова!

Да би чудо било веће, понеки од ових „вештачких" супермишева пренели су ту своју новостечену особину и на потомке, што никада није био случај међу хибридима.

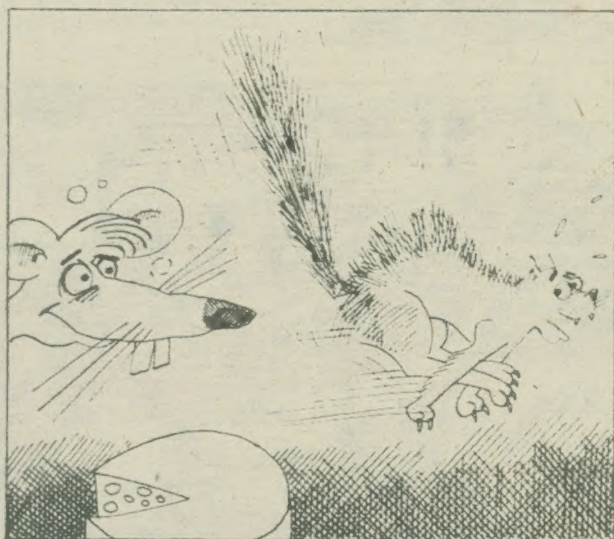

Супермиш снимљен поред нормалног: ова слика представља нову епоху у биологији и сигурно ће постати историјска.

Овај необичан експеримент резултат је дугогодишњег генетског „мућкања" три биохемичара. То су Ричард Палмитер са Универзитета државе Вашингтон у Сијатлу и Роналд Еванс и Нил Бернберг из института Солк у Ла Холи, Калифорнија. Како су преварили природу и постигли да мишеви удвоструче своју величину? Они су из пацова вадили гене у којима се налази генетски код хормона раста, а затим их убризгавали у мишје ембрионе.

Наравно, не само тако — убризгавали, већ су те гене претходно брижљиво припремали. Била је то у ствари мешавина састављена од пацовског гена са делићем мишјег који је био неопходан како би се у организму миша онај туђи ген активирао.

Палмитер, Еванс и Бернберг су тако припремљене генске мешавине послали универзитетима у Пенсилванији и Филаделфији. Тамо су убризгали мешавину у 170 мишјих ембриона, који су потом усађени у мишице — помајке. У мају прошле године свет је угледао 21 мишић. Сви су били нормални и почели су да расту... и да расту. Величина сваког мишића зависила је од количине убризганих пацовских хормона, па је тако највећи међу њима испао прави супермиш, два пута већи од нормалног.

Када замислимо мишеве, можда нас та њихова минијатурна величина и не запањује. Али, довољно је сетити се да би на овај исти начин, како кажу експериментатори, у будућности могле да се добијају џиновске свиње, овце или краве! Крава као слоница, колико ли је то тек млека сваки дан. Или, свињски пршути велики колико писаћи сто... Све то није шала, кажу Палмитер, Еванс и Бернберг. Али, успех њиховог експеримента најављује још неке нове могућности које се сада отварају медицини. Ови супермишеви, по речима научника, представљају модел онога што се догађа у људском организму када хипофиза поремети свој рад и почне да лучи претерано много хормона за раст, на шта се за сада не може утицати. Затим, тај експеримент наговештава откривање највеће природне тајне: како сплођено јаје постаје живи створ. А чује се још да ће се свако можда сазнати и како се генским поремећајем ствара рак.

Ова студија, тврде њени аутори, открила је начин помоћу којег човек може да испитује, регулише и контролише гене, а то спада у најзначајнија достигнућа биологије.

ВЕЧИТО МЛАД

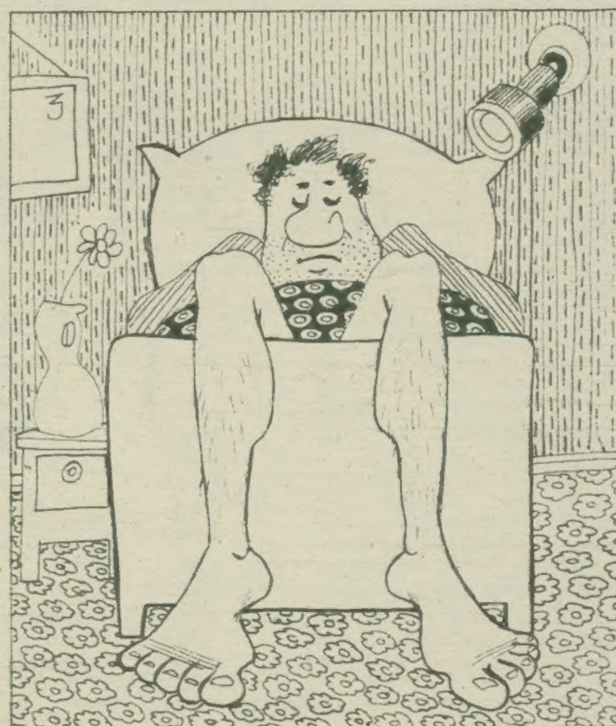
Докторка Керолин Кулам, хирург на клиници Мајо у Рочестеру (Минесота) недавно је објавила рад о операцији без преседана која се веома успешно завршила. Реч је о трансплантацији бубрега код једне младе жене која је после тога постала мајка двоје деце. Међутим, давалац бубрега је њена мајка, дакле, пресађени орган је био много старији него што би било нормално и пожељно.

Операција је извршена 1969. године. Једино је мајка од свих чланова породица имала врсту ткива која је могла да се прими у организму кћерке, па се зато прибегло том решењу на које лекари нису гледали с великим оптимизмом. Међутим, показало се у току две трудноће да се усађени бубрег не само добро примио, већ и да се подмладио! Он се изванредно прилагодио појачаном раду који намеће трудноћа.

Овај случај наговештава неке много значајније перспективе него што је могућност пресађивања органа са старих особа на младе. Он као да слаби до сада прихваћену теорију по којој биолошки сат који сваки живи организам има регулише и старење. Родила се нова претпоставка: старење би могло бити последица не унутрашњих, него спољашњих чинилаца!

Јер, овај пресађени бубрег по свој прилици живеће колико и особа која га носи, а то значи да ће увелико премашити сто година. Докторка Кулам се чак пита — шта би се догодило када би тај исти бубрег био још једном пресађен некој младој особи, у будућности? Докле би живео и подмлађивао се?

ПРОТИВ НОЋНИХ ГРЧЕВА

У часопису харвардског медицинског факултета објављен је чланчић о томе како да се они који ноћу пате од грчева у ногама — спасу те муке. Наиме, ови болови немају ништа заједничко са оним које изазива артритис а не представљају ни „пасивно грчење" мишића. Они настају код спавача који држе ноге испружене, било да спавају на леђима или на трбуху. Првима часопис саветује да обрате пажњу на покривач који им је, по свој прилици, сувише затегнут, а другима — да стопала држе у ваздуху, изван душека. Обе врсте спавача треба још да врше покрете као да истежу листове ногу.

Дакле, за једноставан проблем — једноставно решење. Само, шта да раде они који спавају на трбуху, пате од грчева ногу, а постеља им има ограду па не могу да пруже стопала?

НЕМА НЕМА И НЕ МОЖЕ

У ТЕКСАСУ ПОСТОЈИ ФИРМА КОЈА, КАЖУ, МОЖЕ ДА УДОВОЉИ ЧАК И НЕМОГУЋИМ ЗАХТЕВИМА ... ЈЕДАН РАЗМЕТЉИВИ БОГАТАШ НАРУЧИО И ДОБИО НОЈЕВУ БАРКУ У КОЈОЈ СУ СЕ НАШЛЕ ГОТОВО СВЕ ЖИВОТИЊЕ СВЕТА.

У највишим круговима Америке сваке године исти проблем: како пронаћи поклон за рођендан, годишњицу брака, нову годину или неку другу прилику, а да буде екстравагантан, скупоцен, посебан у свему — огледало друштвеног положаја оног који поклања или прима. Значи, у свему различит, чак и од дарова које чине или примају лекари, адвокати, сенатори, подсекретари, министри, директори банака, индустријалци, трговци на велико. Овакви поклони се по правилу не могу наћи у излогу продавнице и то из једног сасвим обичног разлога: у излог је заиста немогуће ставити једну кинеску џунку, карту за путовање орбитом око Земље, Нојеву барку или подморницу, живог кенгура, тајландско слонче, америчког бизона и слично.

Свакако да један Рокфелер или Дипон, власник петролејских извора у Тексасу, варијетске и филмске звезде, па и мафијаши пуни опљачканог новца, могу увек да скокну до Тифанија, али чак и веома скупоцени драгуљи су нешто што се као поклон понавља. И, наравно, никада нису довољно екстравагантни. Дакле, богаташ који жели да обезбеди поклон нема бољег избора него да се послужи каталогом Ниман-Маркуса који, практично, продаје све: замак у Француској, огромну фотељу, суперопремљену — са телевизором у боји, стерео-уређајем, покретним баром, бежичним телефоном, резервацију за први путнички лет свемирским трајектом Колумбија (датум и цена тек треба да се утврде) иако је НАСА предвидела лет за крај осамдесетих година и цену од милион долара за повратну карту.

Врећа дијаманата

Отмени бутик у Даласу Ниман-Маркус, створен пре седамдесет пет година, развио је мултимилијардерски бизнис управо захваљујући каталогу који се доставља поштом и сваке године штампа у близу два милиона примерака! А све је то идеја харвардског студента и свршеног економисте Стенлија Маркуса који је, сасвим сигурно постао највећи и најпознатији светски набављач и продавац поклона.

— У миру и кроз рат, привредни бум и економске кризе, политичке размирице и расправе о култури, деценијама смо хватали белешке о укусу и модним прохтевима Американаца — пише Маркус у тек објављеној књизи „Фантастични свет Ниман-Маркусовог каталога" скрећући пажњу на приче о најлуђим поклонима и веома лепе насловне стране које му израђују најпознатији уметници у земљи.

Он не пропушта да каже да се међу његовим муштеријама налазе, пре свега, најбогатији људи Америке, затим шефови држава, махараџе, филмске и телевизијске звезде, спортски асови, астронаути. Да би удовољио њиховим захтевима, сваке године у јулу Маркус окупља извршни одбор фирме, како би за ново-

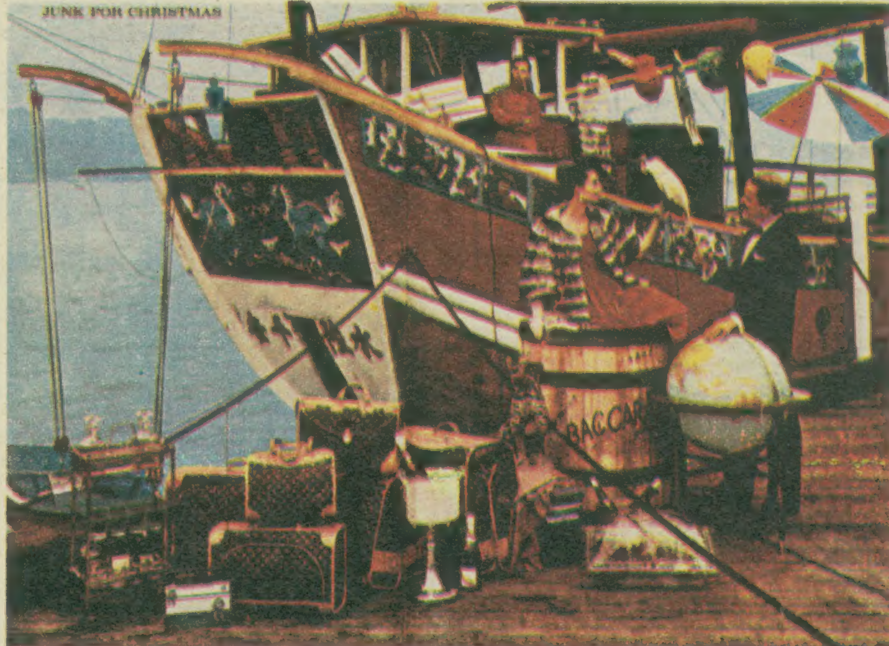

Неки од поклона које предлаже Ниман-Маркус у свом најлуђем каталогу: двосед подморница (горе), пар камила, кинеска џунка и безброј других стварчица, али само за дебеле доларе.

Овај балон из католога за 1964. продат је као алва — за близу седам хиљада долара!

годишње празнике саставили листу предлога за поклоне сакупљених на свих пет континената. Пре тога, иако је средина лета, отпевају неку празничну песму, пале свећице и прскалице, по дворани за састанке посипају вештачки снег... Све то, наравно, рекламе ради. Најскупљи поклон који су досад некоме обезбедили налазио се у каталогу за 1973. годину: кожна врећица препуна дијаманата. То је у оно време коштало 197.850 долара (1 долар = 60 нових динара). Наручилац је, такође по својој жељи, остао непознат.

Нашминкани авион

У последњих четврт века о Маркусу се много прича. Како и не би кад се, на пример, 1960. у каталогу појавио авион за мушкарце и посебно за жене (мањи, отменији, чак „нашминкан"), а коштa је 122 хиљаде долара. Неколико година касније на списку се нашао и један балон за летење, а онда и цепелин који је плаћен 50 хиљада долара. Године 1972. за 845.300 долара продато је специјално такозвано „тврђава-возило" које се креће на четири точка, плови, лети, пуца, свира, снима...

За љубитеље мора обезбеђена је кинеска џунка »made in Hong Kong — за њу је досад било чак осам поруџбина — али и подморница за две особе по цени од 18.700 долара! Пре двадесетак година продата је и једна права правцата Нојева барка у којој се налазило по једно мушко и једно женско створење од готово свих врста постојећих животиња. Уз њу је Ниман-Маркус обезбедио још и кувара из Француске, масера из Шведске, фризера из Немачке, кућну помоћницу из Енглеске, дворског управитеља из Ирске, библиотекара из Швајцарске, лекара из Парк Авеније, ветеринара из Тексаса (да се нађе на планинском врху Арарат где се, по Библији, зауставила Нојева барка) — све за 588.247 долара, и то у 1970. години која је, због економске кризе, била веома „танка".

За љубитеље планине обезбеђена је још 1966. вештачка писта за скијање — на точковима и са сопственим агрегатом за осветљење и вештачким снегом. Цена: сто хиљада ондашњих долара.

Ниман-Маркус посебно воли животиње. На списку поклона, пре десетак година, нашао се црни бик расе „ангус" по цени од 1.925 долара и нешто скупљи примерак исечен у шницле, затим један пар камила, слонче из Тајланда — само Холивуд је наручио пет — два тек рођена бизона, два нојева младунчета, мали зооврт за децу са два америчка магаренцета, једном новозеландском дивљом свињом, једним шетландским понијем дуге длаке, шест белих домаћих гусака и три тибетанске козице. Посебно, за милион долара, обезбеђен је и један бенгалски тигар — од плиша, али са скупоценим драгуљима на глави и репу.

Најзад, ту су и најсавременија технолошка достигнућа: антена за хватање свих радио и ТВ програма преко сателита и робот за сваку прилику: у последње две године продато преко тридесет примерака!

Тако је, мало-помало, Ниман-Маркус стекао светску славу.

— Муштеријама никад не кажемо „нема" и „не може", а они траже поклоне из старих каталога или ствари које никада нисмо ни предлагали — објашњава он.

32 слончета — што да не!

Пре извесног времена један богаташ из Грчке тражио је да му за одређени датум обезбедимо огромног плишаног медведа. Пошто је закаснио са наруџбином, рекли су му да поклон не може да стигне редовним путем. Богати Грк није оклевао, обезбедио је две авионске карте првог разреда — за меду и његовог пратиоца који су срећно стигли у прави час.

Ову жељу и није било нарочито тешко испунити. Али, негде пред Нову годину пословница у Даласу примила је јединствен захтев: неки шеик тражи да му се обезбеде 32 тајландска слончета и пошаљу у швајцарске планине. Морали су да буду „претворени" у шаховске фигуре и да сваки понаособ има свог укротитеља за једну праву шаховску партију која је требало да се одигра на створеном — са противницима који токи-вокијем саопштавају потезе укротитељима?!!

Ово је ипак била шала једног диск-џокеја из Лос Анђелеса, иако је Ниман-Маркус примио наруџбину са уобичајеном и непонсвљивом озбиљношћу, обезбедио цене и остале податке неопходне за њих и муштерију.

— Баш нам је жао што партија није одиграна — рекли су. — А већ смо набавили 32 слончета. Слатка к'о шећер.

В. Д.

„Сабијено возило" које се тако и зове „CV" — од енглеског назива »Concise Vehicle«. Дугачко је само 2,70 метара. Произвела га је фирма Мицубиши, у оквиру читаве серије возила за градске услове.

МАЛИ, АЛИ ВРЕДАН

СВИ ГА ТРАЖЕ

Последњих година аутомобилска индустрија приморана је да послује у знаку штедње, а то укључује редукцију сваке врсте: драстично се смањује број „коња", притежу се све могуће дизне, уграђују уређаји за штедњу горива, мењају се профили каросерија... Укратко, возила се смањују!

Погледајте докле смо догурали. Наравно, сви аутомобилчићи како год да се узме, могли су да стигну само из Јапана! Њихова индустрија, наиме, из дана у дан задобија све више поверења и заузима све сигурније место на светском тржишту аутомобила, иако Европљани и даље упорно одбијају да прихвате чињеницу да Салон у Токију није никаква фолклорна приредба за мештане главног града.

Последња, двадесет четврта изложба све врсте у Земљи излазећег сунца, јасније него икада показала је креативност Јапанаца и њихову готово пословичну прилагодљивост, не само тржишту већ и захтевима савременог човека на свим меридијанима. Понудили су свету економична возила, комотна и лака за руковање. Све то уз максималну примену електронике као њиховог најмоћнијег оружја у борби са конкурентима.

Кад је механика у питању, стручњаци су, ипак, закључили да јапанска индустрија још није спремна за аутентична решења: аутомобили са моторима мале и средње запремине и даље се праве по узору на европске, док код оних луксузних још преовладава америчка школа.

Ускоро ћемо и то променити, кажу они.

У сваком случају, микроаутомобили које вам представљамо у потпуности су дело јапанских конструктора. Они су већ преплавили путеве у свој земљи али судећи по потражњи из Европе, будућност им тек предстоји.

Д. В.

Ово је Сузукијев „CV 1", мада му назив потиче од енглеског »Community Vehicle« што би слободно могло да се преведе као „народно возило". Овај микроаутомобил има мотор од свега педесет кубика.

У РЕДУ ЗА САМОЋУ

Један од најусамљеничкијих позива на свету сигурно је место звонара у капелици Светог Ђорђа на две хиљаде метара високом планинском врху Палфенберг у Аустрији. У овој капелици из 16. века живи десетак људи а један је специјално задужен да три пута дневно повлачи конопце за звона. Сада тај посао обавља седамдесет четворогодишњи Фридл Клауснер. По легенди, кад се звона не би огласила три пута на дан, стока која се ту изводи на испашу, угинула би. Због тога овај посао већ вековима обављају људи различитих професија, старости и интересовања без обзира на чињеницу да је плата весма мала и услови живота више него скромни. Већ постоји педесет интересената за ово место у случају да се Фридлу смучи да живи одвојен од света.

СА ИРВАСИМА САМО НЕЖНО

Трећег децембра прошле године разни људи градске болнице у Анкорецу на Аљасци могли су да прочитају на огласној табли обавештење о нечему што су већ из (непријатног) искуства и сами знали: „Људи из обезбеђења успели су у неколико наврата да отерају ирвасе с нашег паркиралишта. Када су последњи пут покушали то да учине, ирваси су појурили њих".

Откуд ирваси? Јака зима натерала је око 500 изгладнелих животиња да напусте Чугачке планине и храну потраже у Анкорецу. Њих седам — неколико младунаца тешких око 160 килограма и пар њихове нешто одраслије браће — нашло је уточиште на болничком паркиралишту. У нормалним околностима ирваси су стидљива и мирна бића, али кад изгладне постају намћорасти и тврдоглави. Док су само грицкали свеже посађено грмље, све је било у реду. Невоље су настале када су почели да јуришају на паркиране аутомобиле и њихове власнике.

Строги законски прописи везали су руке особљу болнице: с ирвасима само нежно... Људима је остало да чекају пролеће, а до својих паркираних кола одлазе тек пошто се вирећи кроз стакло улазног хола увере да у близини нема ниједног нерасположеног ирваса.

ВИСОКО ЛЕТЕЋА СТОЛИЦА

Другог јула прошле године тридесет трогодишњи Лери Волтер ставио је падобран на леђа, сео у алуминијумску баштанску столицу за коју је привезао 45 метеоролошких балона напуњених хелијумом, осигурао се каишевима и са травњака иза своје куће у Сан Педру у Калифорнији винуо се пут неба. На неких пет километара изнад земље мимоишао се — срећом, на довољној раздаљини — с два путничка млазњака. После деведесет минута лета пиштољем је пробушио десет балона и безбедно се спустио на земљу где је задовољно изјавио: „Ово сам морао да урадим како бих стекао унутрашњи мир".

Коментаришући Волтерсов подвиг, службеници Савезне ваздухопловне администрације ниједном нису поменули реч „мир". Тачније, тужили су га због кршења четири одредбе Савезног закона о ваздухопловству. Између осталог, Лери се нашао на удару закона због употребе летелице (столице) која нема лиценцу за летење.

Смели Лери, сазнаје се, намерава да поведе парницу:

— Да је Савезна ваздухопловна администрација постојала у време када су браћа Рајт тестирала свој први авион, они се никада не би одлепили од земље.

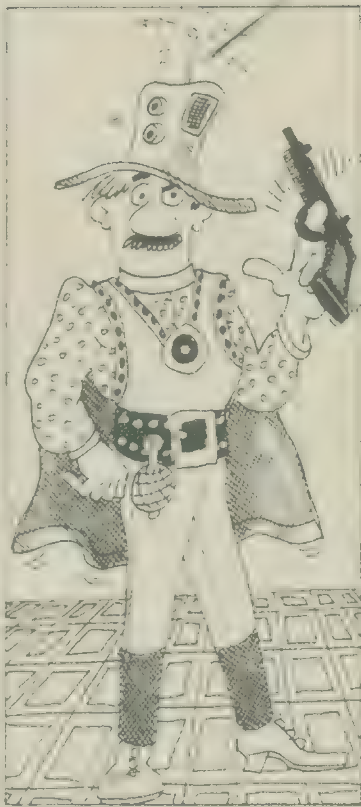
Може бити, одговарају му представници прозване институције, али 1903. небом нису крстарили путнички авиони. Другим речима, Волтерсу се суди и због тога што је могао да изазове катастрофу. Пресуда: жеља да полети на баштенској столици коштаће га четири хиљаде долара (око 248 хиљада динара).

НА МЕСЕЦ ПО СВАКУ ЦЕНУ

Једна фирма из Гринвила у америчкој држави Оклахома организовала је такмичење на којем је победник могао да бира између две прве награде — да иде на пут по Европи или да лети на Месец. Победник Дејвид Фауст имао је могућност да поведе неког са собом. Али, ту су настали проблеми. Док је његова супруга желела да иде у Европу, Дејвид се уз јогунио и чврсто одлучио да лети на Месец. Нико није могао да га одговори, чак ни сами организатори такмичења. Отворено су му признали да је тај пут био само мамац да што више људи учествује на конкурсу, да је вероватноћа да за живота одлети на Месец готово равна нули. Ништа није помогло — Дејвид је остао доследан, чека. И док он седи у свом дому у Гринвилу и чежњиво упраља поглед ка Месецу, његова супруга забавља по Европи. Нека, нека, биће јој жао једног дана што је пренаглила, верованто у себи мисли Дејвид. А реалне шансе да се туристички иде до Земљиног најближег сателита постоје тек за неких 25 година. Тада ће Дејвид Фауст имати равно 80 година!

ДОСАДНО ЈЕ БИТИ ЏЕМС БОНД

Британски недељник „Викенд" недавно је донео занимљив извештај о људима који се опредељују за посао тајног агента. Новинар је покушао да прикаже како тај посао изгледа у стварности, односно да нагласи да он нема нимало од узбуђења из филмова о Џемсу Бонду. Овај посао за Велику Британију обавља око 300 људи од чега шестину чине жене! Без обзира на то што су све то висококвалификовани и школовани људи, на послу баш немају много прилике да покажу своје способности. Њихов задатак је да воде рачуна о страним дипломатама, новинарима, чувеним бизнисменима, о кретању тих људи, о томе каквим се активностима баве. Међутим, посао им се у ствари своди на то да присуствују дугачким незанимљивим седницама, да чекају своје штићенике на различитим местима читајући гомиле новина. А онда, кад већ пошаљу извештај тамо где треба, испостави се да је осамдесет посто тог поверљивог материјала било доступно свима преко штампе и телевизије!

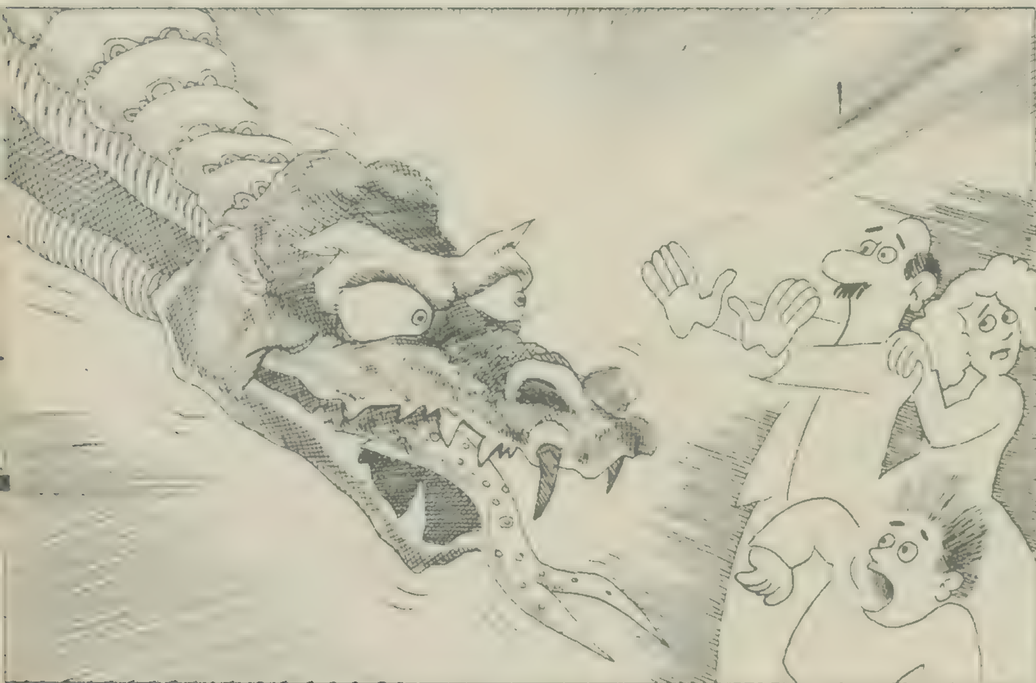

Без обзира на све, сваке недеље бар педесет људи напише молбу да постану тајни агенти. Не знају да Британска тајна обавештајна служба још никада није примала људе који траже тај посао. Они их, наиме, сами бирају. Своје људе налазе међу најбољим завршеним дипломцима Кембриџа и Оксфорда и још неких чувених британских универзитета. Агенти су обично млађи људи, око тридесет година и поред факултетске дипломе специјално су обучени разним борилачким вештинама и у руковању револвером.

ДА МАЛО ЋАПНЕМ?

Посетиоци чувеног хамбуршког ресторана чији је власник Армин Шерер имају јединствену прилику да читав дан проведу у кухињи овог ресторана. За суму од двеста педесет хиљада старих динара (фини ресторан, још финије цене!) њима је дозвољено да буду уз куваре и проматрају их док спремају јела. Наравно, дозвољено им је да ћапну помало од сваке ђаконије која је „у раду". Све то деловало би више него примамљиво (наравно за оне са дубљим џепом) да није и додатних радости. Гости се умољавају да пре него што напусте ресторан помогну да се оперу судови и обрише под. И поред тога, интересената за Арминов ресторан има све више!

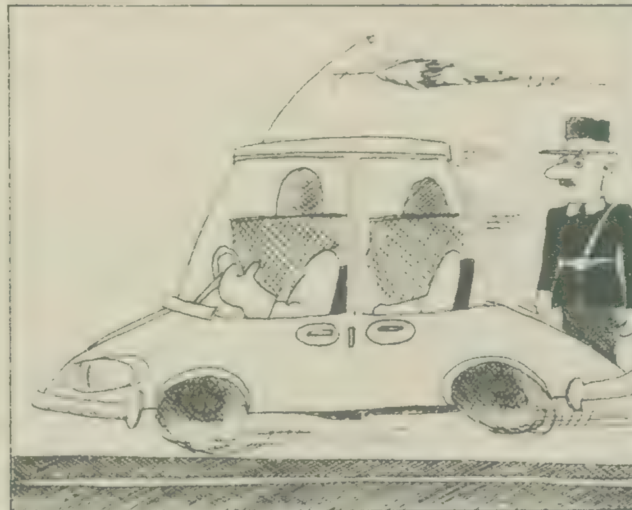
ХАЛО, ЧИКО!

Људи који се телефоном јављају фирми за производњу вина Фердинанда Пјерота изненаде се кад им са друге стране жице одговори дечји глас. У почетку су сви мислили да су погрешили број, јер — откуда ту деца у радно време. Али, сада су се већ навикли. О чему је заправо реч. Власник ове западнонемачке фирме Фердинанд Пјерот сматра да децу треба укључити у посао још од најранијих дана.

— Посао на који одлазе њихови родитељи представља за децу неку аждају из бајки. Она гута њихове маме и тате ујутру и избацује их предвече уморне, љуте и нервозне. Зато сам одлучио да сви запослени, а има их око 3 хиљаде, могу да доведу своју децу кад не иду у школу или ако желе да дан проведу са родитељима. Преуредили смо једну огромну просторију само за њих, нашло се старих писаћих машина и још којечега за децу. Слободни су да се шетају где год им је воља, да буду у близини родитеља док они обављају свој део посла, чак могу и да им помажу. Деца су одушевљена што и она могу да учествују у производњи и мамин и татин посао више не доживљавају као аждају.

ПРЕВЕЛИКА РЕВНОСТ

У Лисну у Француској недавно се одиграло следеће: полицајци су из кола угледали неко сумњиво возило. Још кад су видели да у њему седе неки прерушени људи, без размишљања су укључили полицијску сирену и стали да га гоне. Нису имали проблема да га стигну јер „сумњивци" и нису покушавали да утекну. Кад су пришли, имали су шта и да виде. У колима је седело троје пчелара који су преносили кошницу.

НА ПИТАЊЕ КОЈЕ СУ ЖИВОТИЊЕ НАЈИНТЕЛИГЕНТНИЈЕ И ЗООЛОЗИ И ЛАИЦИ ОДГОВОРИЛИ СУ ЈЕДНОДУШНО: ШИМПАНЗЕ И ЊИХОВИ НАЈБЛИЖИ СРОДНИЦИ И „МОЈЕ ПСЕТО“. РИБЕ СУ СЕ НАШЛЕ НА ПОСЛЕДЊЕМ МЕСТУ. ДА ЛИ ЈЕ БАШ ТАКО?

ЗЛАТНА РИБИЦЕ „ПРИТИСНИ ДУГМЕНЦЕ!

ИМА ЛИ НАЈПАМЕТНИЈИХ?

Пре неколико година изведен је тест интелигенције са пацовима и златним рибицама у коме су пацови били апсолутни фаворити. И једнима и другима показано је да ће добити награду у виду хране ако притисну једно од два могућа дугмета, на пример лево, а не десно. После неколико покушаја, при чему су дугмета која доносе награду насумице мењана, животиње су отприлике схватиле шта се од њих тражи.

Затим су дугмета непрекидно мењана и пацови су при свакој промени све брже и тачније реаговали, док су се сироте златне рибице мучиле и премишљале баш као на самом почетку, у првој етапи експеримента, јасно показујући да су глупе као ноћ. Изведен је закључак да су пацови схватили поруку и да су у стању да стечено знање примене и у промењеним условима, а ту врсту мождане активности називамо интелигенцијом.

Пре него што је донет коначан суд о менталној заосталости риба, дошло је до преокрета: неко је запазио да се пацовима храна за правилан погодак даје одмах поред дугмади док су рибе добијале своју на другом крају акваријума. Неправда је исправљена и кад су и рибе добиле порцију за памет одмах покрај дугмади, показале су исту спретност реаговања као и пацови. Такмичење у интелигенцији завршено је нерешено.

Зашто не ређају кутије?

Експеримент је један од многих које је извео др Јуан Макфејл, професор психологије Универзитета у Јорку. Он тврди да не постоје никакви стварни докази о постојању разлике у интелигенцији међу кичмењацима. Једини изузетак је човек чију памет професор приписује искључиво говору, односно споразумевању путем језика. Питање је, каже он, да ли би дете било интелигентније од шимпанзе или неке друге животиње када би било одгојено у средини где не постоји говор. Др Макфејл признаје да његова гледишта тренутно не уживају популарност међу научницима, али је књига на ту тему која је недавно објављена примљена с дужном пажњом.

Професор с којим се многи не слажу истиче да су наша схватања о интелигенцији животиња обојена субјективношћу у корист оних које су најсличније човеку по изгледу или понашању. „Веома смо импресионирани кад шимпанза послаже кутије једну на другу да би дохватио оно што жели — каже он — заборављајући при том, рецимо, да златна рибица нема анатомску грађу погодну за ређање кутија. Склони смо да занимљиво понашање изједначујемо с интелигенцијом, а какве шансе има златна рибица да нам покаже било шта интересантно у здели с водом на коју је ограничена. У својој природној средини и рибе изводе многе неочекиване ствари“.

Др Макфејл одбија анегдоте, предубеђења и научну интуицију и своја запажања заснива искључиво на лабораторијским експериментима, нарочито оним који су еквивалент животињских тестова коефицијента интелигенције. Ови, према њему, нису показали никакву разлику у „памети“ међу кичмењацима. „Ако у науци не може да се докаже постојање разлике, једино исправно јесте сматрати да разлике и нема!“

Птице не заостају!

Четрдесет четворогодишњи Макфејл је експериментални психолог који углавном ради с птицама изучавајући пре свега везе између мањих поврела мозга и мożданог механизма. Каријеру је почео у Оксфорду после завршених студија филозофије и психологије, годину дана је радио у Јелу, а затим на универзитету у Сасексу пре него што је прешао у Јорк.

До пре неколико година и он је прихватао традиционално рангирање интелигенције животиња. Затим је почео рад на књизи „Мозак и интелигенција код кичмењака“ и све се променило. „Очекивао сам да ћу наићи на читав низ разлика у интелигенцији које би помогле да се разјасни мождани механизам — каже он — али нисам пронашао никакву“.

Ево још једног његовог експеримента. Један од начина мерења интелигенције животиња је способност стицања појмова. Тест је изведен са птицама и шимпанзама. Састојао се у учењу животиња да из групе од три елемента изаберу онај који је различит, на пример, црвено дугме између два зелена. Потом им се опет показују три дугмета, али овог пута једно зелено и два црвена, да би се видело јесу ли у стању да појам истоветности и разлике примене и у новој ситуацији, односно да погоде зелено дугме.

Показало се да птице такве задатке изводе исто као и шимпанзе и чак да су у неким сличним тестовима, на пример с бројевима, и бољи ђаци од „најпаметније“ живот... каквом се сматра ... панза.

Неки науч... ... тим, тврде да су успели да науче шимпанзе говору, истина сасвим ... ментарном. Ако ... тачно, теорија професора Макфејла распада се у парампарчад јер он сам говор сматра пресудним показатељем интелигенције. Али, експерименти са шимпанзама који „говоре“ крајње су противуречни и психолози, као и други стручњаци, оштро су подељени по питању да ли животиње уопште могу да покажу било какве језичке способности.

Б. Д.

ДЕСЕТ НАЈИНТЕЛИГЕНТНИЈИХ ЖИВОТИЊА

Аутор ове ранг-листе Едвард О. Вилсон, професор зоологије и шеф катедре за ентомологију (научне студије о инсектима) познатог Харвардског универзитета. Писац је бројних чланака, студија и књига о еволуцији и понашању животиња и добитник Пулицерове награде 1978. године за дело „О људској природи“.

1. **Шимпанза (две врсте)**
2. **Горила**
3. **Орангутан**
4. **Бабун (седам врста)**
5. **Гибон (седам врста)**
6. **Мајмун (бројне врсте)**
7. **Мањи зубати кит (више врста, нарочито кит убица)**
8. **Делфин (већина од око осамдесет врста)**
9. **Слон (две врсте)**
10. **Свиња**

Др Вилсон је још додао: „Интелигенцију сам дефинисао као способност и брзину учења у широком избору задатака. Степен интелигенције одређивао сам, колико је то било могуће, на основу експеримената за утврђивање способности учења. Тамо где таквих студија није било, ослонио сам се на такозвани „индекс енцефализације“, то јест, однос између величине мозга и величине тела за који се сматра да се прилично поклапа са степеном интелигенције. Верујем да је моја ранг-листа углавном тачна мада је у овом подручју психозоологије потребно још много истраживања, тако да лако може доћи до промена места, нарочито при дну листе десет најинтелигентнијих“.

ВЕШТИНА И СТРПЉЕЊЕ МОГУ ВАМ ДОНЕТИ ВРЕДНЕ НАГРАДЕ

САСТАВИТЕ СТАРЕ БРОДОВЕ

„Политикин забавник", „Југопластика" из Сплита и „Механотехника" из Изоле позивају читаоце „Политикиног забавника" да се укључе у наградну игру „САСТАВИТЕ СТАРЕ БРОДОВЕ". Очекују вас 333 лепе награде!

Све до појаве парне машине једрењаци су били главно превозно средство на води. Бродоградилишта су се надметала које ће направити бољи и лепши. Постоји богата галерија цртежа и гравира које нам говоре како су изгледали и најстарији једрењаци.

У овом колу наградне игре „Политикин забавник" ће вам представити три једрењака, али да бисте видели како изгледају морате их саставити од делова. У овом и још два наредна броја, објавићемо укупно **девет делова** од којих ћете, ако их правилно саставите, добити слике три једрењака.

ВАШ ЗАДАТАК је да сачувате исечке из овог броја и сачекате оне који ће бити објављени у два наредна „Забавника". Када сакупите свих **девет исечака**, пажљиво их разгледајте и саставите у три целине; тако састављене налепите на већој страни дописнице, а на мањој напишите своју тачну адресу и пошаљите на адресу: „Политикин забавник", Македонска 29 11001 Београд, поштански фах 124 са назнаком једрењаци.

333 НАГРАДЕ

ПРВА НАГРАДА — КОЛОР ТЕЛЕВИЗОР,

ДРУГА НАГРАДА МОПЕД — „АУТОМАТИК 3"

3 бицикла са десет брзина

3 гумена чамца са веслима и пумпом, производња „Југопластике" из Сплита

5 транзистора

5 грамофона

25 разних играчака „Механотехнике"

50 вредних дела југословенских и светских писаца

30 мајица са знаком „Политикиног забавника" и

10 ЛП плоча забавне музике.

Сва тачна решења учествују у извлачењу награда.

У идућем броју „Забавника" још три исечка!

КРАЉИЦА ЖИРОНДЕ

Марија Жана Флипон, звана Манон, кћи Пјера Гатјена Флипона и Марије Маргерите Бимон, рођена је 1754. године у ситнобуржоаској породици. Била је друго од седморо деце, колико су имали њени родитељи. Веома интелигентна, рано је научила да чита и пише. У седмој години устајала је у пет ујутро и док су сви спавали жудно читала све што би јој дошло до руке. Већ у једанаестој је читала Плутарха и одушевљавала се његовим писањем о славним људима Римске Републике...

То одушевљење Манон је описала у својим мемоарима: „... од тог тренутка почињу моји утисци и идеје које су од мене начиниле републиканку иако до тада нисам ни помишљала да то постанем". У мемоарима и списима из ране младости изненађује и нарочито привлачи пажњу њена изванредна жеља да све разуме, види и осети.

Године 1775. упознала је Роланда де Платријера, научника који је постао министар. Био је то човек од четрдесетак година кога је Манон одмах освојила својом интелигенцијом и жељом за новим сазнањима. Њих двоје су се венчали тек пет година касније јер се Манонин отац противио том браку због велике разлике у годинама. Ролан је тада имао четрдесет шест а Манон двадесет мање.

Ролан у то време ин- спектор често путује не само по Француској већ и по иностранству. Сада га је на путовањима пратила и Манон. Године 1784. настанили су се у Лиону где је шест година касније Ролан изабран за посланика у Законодавној скупштини у Паризу. Тамо се Ролан упознао са Жаком Пјером Бриоом, писцем, а преко њега и с многим познатим личностима. Њихово пријатељство ускоро се толико развило да су се неколико пута недељно састајали код Роланових. Манон у почетку није узимала реч у њиховим разговорима, али је памтила све што би чула и све више улазила у тајне политике.

Међутим, убрзо се и она живо укључила и показала као равноправан сагворник. Имала је говорничког дара и знања, па су је сви радо слушали. С највећим огорчењем говорила је о краљу Лују XVI, његовој жени Марији Антоанети и рушењу монархије. Они су, тврдила је Манон, били одговорни за сва зла која су снашла Француску.

ФРАНЦУСКА РЕВОЛУЦИЈА • 1789 — 1794 •

Избила је за време владавине Луја XVI јер се оснажена буржоазија није мирила са апсолутистичко-феудалним системом који је кочио развој привреде и капиталистичких друштвених односа. До оружаног устанка дошло је у Паризу 14. 7. 1789. кад је народ заузео и порушио злогласну тврђаву Бастиљу. Устанак се убрзо проширио и на унутрашњост Француске. Покрет народних маса предводила је буржоазија као најнапреднија и најорганизованија друштвена снага, али је она одмах искористила догађаје да приграби власт. Током 1789—1790. основана је Национална гарда са Лафајетом на челу као прва оружана сила револуције, па је и краљ морао да повери владу представницима крупне жирондинске буржоазије.

Од 1. 10. 1791. до 20. 9. 1792. основани су прво у Паризу, а после и у целој земљи политички клубови који су се убрзо претворили у политичке странке: јакобински клуб чије су вође биле Дантон, Робеспјер и Мара, представници ситне буржоазије и народних маса, и жирондински клуб са Роланом, Верњоом и Брисоом на челу, као представницима крупне буржоазије. Био је ту и Клуб фејана чији је један од вођа био Лафајет који је остао веран начелима уставне монархије.

Ови политички клубови воде непрекидну борбу за превласт да би 1792. ојачали јакобинци. Они су исте године подигли устанак у Паризу и ухапсили краља. Проглашена је револуционарна скупштина Конвент са правом гласа за све мушкарце са навршеном 21. годином живота. Било је то прво опште право гласа у историји! Конвент је 20. 9. 1792. донео одлуку о укидању монархије и проглашењу републике с девизом „Слобода, једнакост, братство"

Међутим, током 1793. долази до све већег неслагања између жирондинаца и јакобинаца. Жирондинци нису желели даље заоштравање револуције, док су јакобинци захтевали њено продужење да би се задовољиле политичке, али и неке социјалне тежње народних маса. Јакобинским устанком у Паризу од 2. 7. 1793. оборена је жирондинска влада и из Конвента су избачени најомрженији жирондинци, а власт су преузели јакобинци. Али, јакобинци нису остали дуго јединствени, па је крупна буржоазија оборила јакобинску диктатуру 27. 7. 1794. и преузела власт. Тековине револуције ипак нису могле да се сруше. Она је својим утицајем и снагом највише допринела паду феудализма.

Срушимо монархију!

Септембра 1791. Роланов посланички мандат је завршен и требало је да се врати у Лион. У том тренутку место инспектора било је укинуто па је намеравао да напусти политику, повуче се на своје имање и посвети се земљорадњи. Међутим, Манон сувише опијена политиком, није желела да се зароби у „ништавилу провинције", како је говорила. Ролан није умео да се одупре жељама своје жене, па су се 15. децембра 1791. вратили у Париз. Марта 1792. Ролан је сазнао да се о њему говори као о будућем министру унутрашњих послова. На тако висок положај попели су га Брисо и његови пријатељи жирондинци чије је идеје и тежње бранила и његова супруга.

У то време у Паризу се оснивају политички клубови који су се убрзо претворили у праве политичке странке. Два најпознатија клуба били су јакобински (чији су главни вођи Дантон, Робеспјер и Мара) и жирондински (са Роланом, Брисоом и Верњоом на челу). Први је био странка ситне буржоазије а други крупне.

Постављајући Ролана, поштеног али непознатог, за министра унутрашњих послова, Брисо и његови пријатељи знали су да ће имати човека верног њиховим идејама помоћу кога ће моћи да владају и спроводе своју политику. И Ролан је одлично схватио своју улогу. Сматрао је себе као предстражу Жиронде која га је ту поставила да што пре доведе краљевство до пропасти! Међутим, како је стално био у контакту с краљем, допали му се његова добродушност и долазио је у искушење да искрено сарађује с њим. Али, Манон је бдела над њим и чим би се Ролан вратио кући терала га је да јој препричава читав разговор са краљем и брзо би га уверила да је био преварен спољашношћу и да сигурно на двору желе да му подвале.

С пиштољем испод јастука

— Кад вас видим да одлазите у двор на саветовање тако важни и та-

јанствени, увек ми изгледа да сте спремни да направите неку глупост — говорила је Ролану и његовом колеги Калвјеру.

А онда је почео рат с Аустријом и Пруском. Непријатељ је напредовао и у народ се увукао страх. Жирондински министри тражили су од краља два декрета које он није хтео да потпише. Револуционари су одмах дочекали то краљево одбијање и прогласили га за побуњеника против устава и народа. Ролан је у знак протеста хтео да да оставку, али га је Манон убедила да то не чини јер је много боље да изазову краља и да га он сам смени. Манон је написала писмо краљу у име свог супруга и већ сутрадан — Ролан је смењен. То је изазвало побуну у народу који је желео да се Ролан врати на положај министра.

Да Манон Ролан није била сувише опијена политиком вероватно би своје последње дане проживела на имању свога мужа, далеко од Париза и бурних дана француске револуције.

Кад је народ побуном од 10. августа збацио монархију одлучено је да Ролан са жирондинцима образује нову владу. Они су прокламовали републику и сви су очекивали крај нереда и немира. Манон је ликовала јер се њена велика жеља испунила. За њу је револуција била завршена, али то мишљење нису делили и јакобинци који су били искључени из владе. Дошло је до крвавог обрачуна између једне и друге странке и крв је потекла улицама Париза.

За жирондинце су дошли црни дани. Мара и Робеспјер су се немилосрдно разрачунавали са присталицама Жиронде. Ролана су оптуживали за пљачке и завере и непрекидно му претили атентатом. Те претње су се односиле и на Манон као главног Ролановог сарадника. Били су то дани непрекидног страха и кошмара Манон је у кревет одлазила с пиштољем испод јастука.

Седмог децембра 1792. са говорнице Конвента, револуционарне скупштине која је прогласила Републику, неко од посланика је оптужио брачни пар Роланових за заверу. Робеспјер је назвао Ролана „министар побуњеник" и оптуживао га да је покрао државни новац и трговао с намирницама. Узалуд их је Ролан уверавао у своју оданост Републици и захтевао преглед рачуна. Исцрпљен и немоћан морао је да да оставку на министарски положај.

Пад жирондинаца

Утицај јакобинаца све је више растао, а сјајан успех у народу постигли су кад је покренут процес против краља и кад је осуђен на смрт. Жирондинци нису желели даље заоштравање односа, док су јакобинци захтевали продужење револуције Јакобинским устанком у Паризу од 2. јула 1793. оборена је жирондинска влада, а власт су преузели јакобинци. Настали су крвави немири и пљачке у Паризу. Мара је постављен на чело јакобинске владе и истог тренутка изјавио:

— Жирондинци су сада моји и сви ће на гиљотину.

У Конвенту је изгласано хапшење двадесет два жирондинца међу којима се нашао и Ролан. Париски комесар и његови људи дошли су да ухапсе Ролана који се држао тако достојанствено и прибрано да се комесар, који није имао наређење да употреби силу, повукао и оставио своје људе да стражаре пред улазом.

За то време Манон је као без главе одјурила у Конвент који је у том тренутку одржавао седницу тражећи да је пусте да говори у одбрану свог мужа. Пошто јој то није пошло за руком, отрчала је једном пријатељу за кога је веровала да може да јој помогне. Није успела да га пронађе и, сломљена, кренула је својој кући, али Ролана није затекла. Успео је некако да превари стражаре и побегне пријатељима. Знала је куд је могао да се склони и пожурила да га обавести о свом неуспелом покушају.

Тада је одлучила да још једном проба да се пробије у скупштину и објасни свима да су она и њен муж невини. Стигла је сувише касно. Седница је већ била завршена и посланици су се разишли. По улицама Париза народ је носио бакље и урлао од среће славећи победу јакобинаца. Манон је прошла кроз ту гомилу непримећена иако су је до тог дана славили као свемоћну краљицу Жиронде.

Суђење

Вратила се кући очајна. У поноћ се полиција опет појавила на њеним вратима тражећи Ролана. Отишли су тек кад су претресли целу кућу. Сломљена од умора и узбуђења Манон је легла, али ју је у два ујутро опет пробудила лупа на вратима. Овог пута дошли су по њу. Затворили су је у тамницу Абеј, али она се ни ту није мирила са судбином. Писала је Конвенту, министру правде, утицајним пријатељима, али то нису била писма у којима је молила за милост већ је само захтевала да јој допусте да говори. Међутим, њено тамновање се продужило. Пребацивали су је из једног затвора у други.

Једног дана су јој саопштили да је слободна. Али, тек што је угледала светлост дана поново су је ухапсили и пребацили у другу тамницу. Била је у питању само форма. Њено прво затварање било је незаконито, а сада су ту били сви неопходни папири у којима су је оптуживали да је издала Републику.

Тада је почела да је прогони помисао на самоубиство. Имала је код себе отров, али у тренутку када је требало да га попије, схватила је да би то било бекство и да би тиме само показала свој кукавичлук. Веровала је да ће је позвати на суђење жирондинцима и тада би сигурно могла да им буде од користи. Међутим, суђење се није одржало, а она је пребачена у Консјержерију, тамницу из које се двоколицом одлазило на губилиште.

Осмог новембра 1793. одржано је суђење Манон Ролан, али јој није било допуштено да се брани. Из Конвента је стигла заповест да јој се не дозволи да говори јер су се сви бојали њене речитости и убедљивости. Манон је осуђена на смрт јер је проглашена за саучесника у завери против јединства Републике, слободе и сигурности француског народа. Погубљење је требало да се обави одмах после пресуде.

Тог дана су бројне двоколице са осуђенима на смрт ишле као погребна поворка ка Тргу револуције. У последњим колима стајала је прибрана и храбра Манон Ролан. Поред ње као сушта супротност, сав скрхан од очајања и страха од смрти био је бивши директор фабрике папирног новца Ламарш. Имао је само тридесет пет година, а изгледао је као старац. Обузета сажаљењем Манон је покушала да га охрабри. На Тргу револуције, пре него што ће се попети на губилиште, окренула се ка Кипу слободе и повикала уздрхталим гласом:

— О, слободо, како су те изиграли!

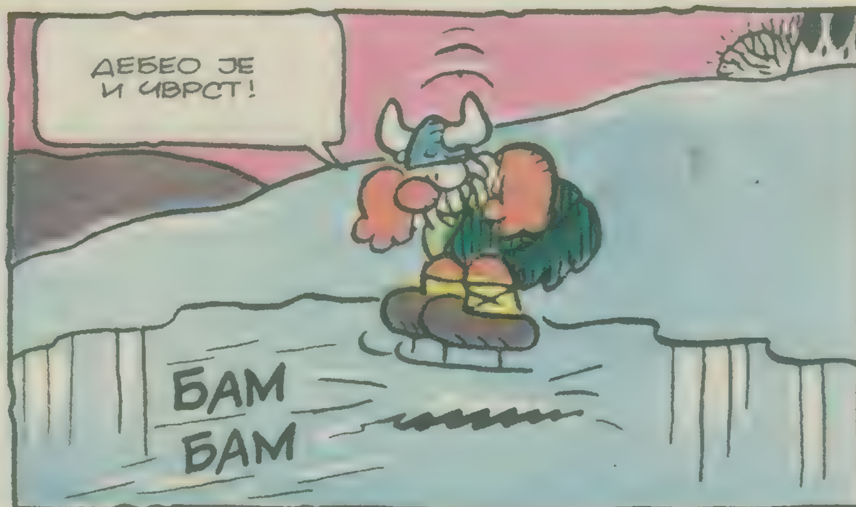
Други су чули да је изјавила:

— О, слободо, колико се злочина чини у твоје име!

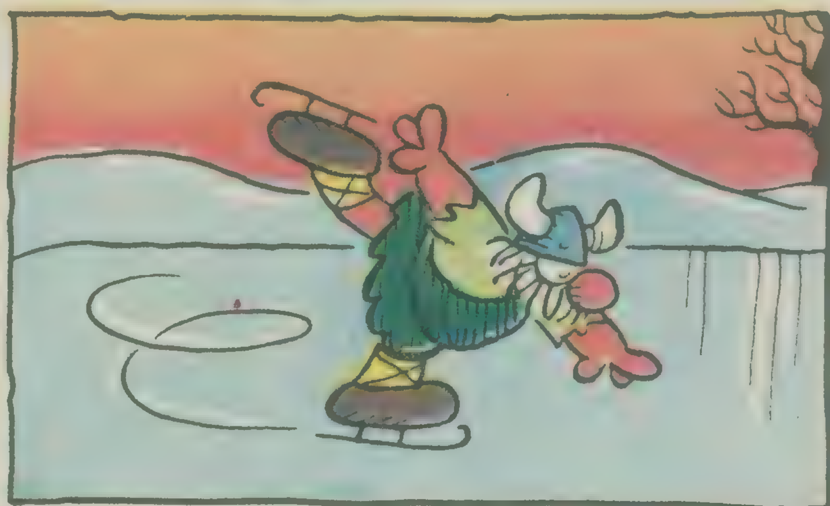
Осам дана касније становници једног малог села, удаљеног неколико километара од Руана, открили су на путу старијег човека наслоњеног на дрво као да спава. Био је мртав, груди пробијених мачем. У његовом џепу нађено је писмо у коме је, између осталог, писало: „Онај ко ме овде пронађе да лежим нека зна да су то остаци човека који је живео и умро поштен. Напустио сам своје склониште у тренутку кад сам сазнао да су ми убили жену". С. И.

DIK BROWNE **ХОГАР СТРАШНИ**

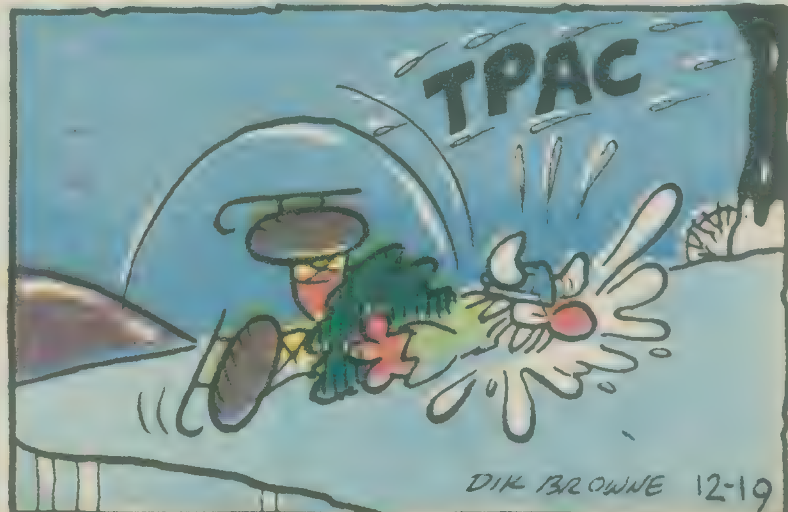

ЏЕРИ СПРИНГ: УСАМЉЕНИ ВУК

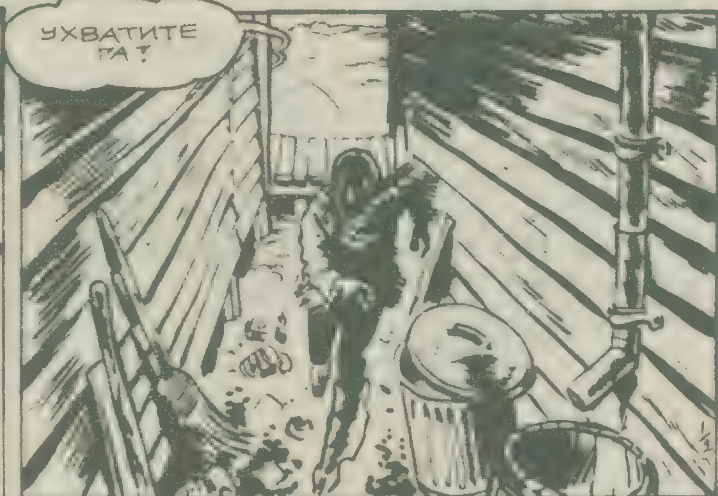

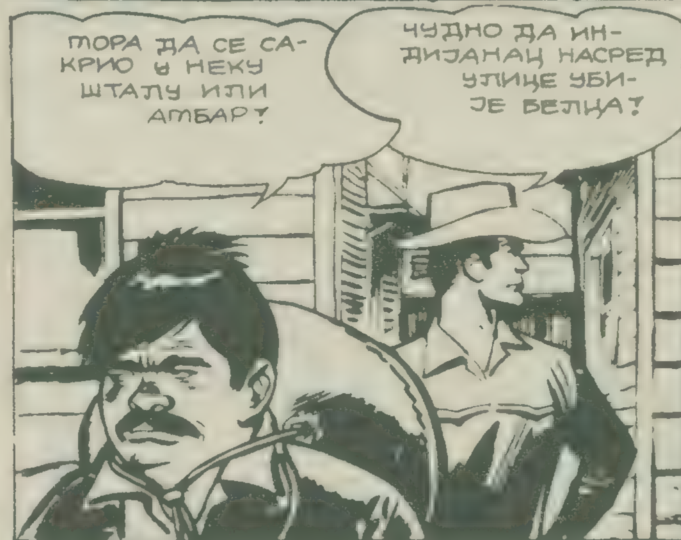

ТО ЈЕ ЏОН БЕРНС?

НЕМА МУ ПОМОЋИ... КО ЈЕ ПУЦАО?

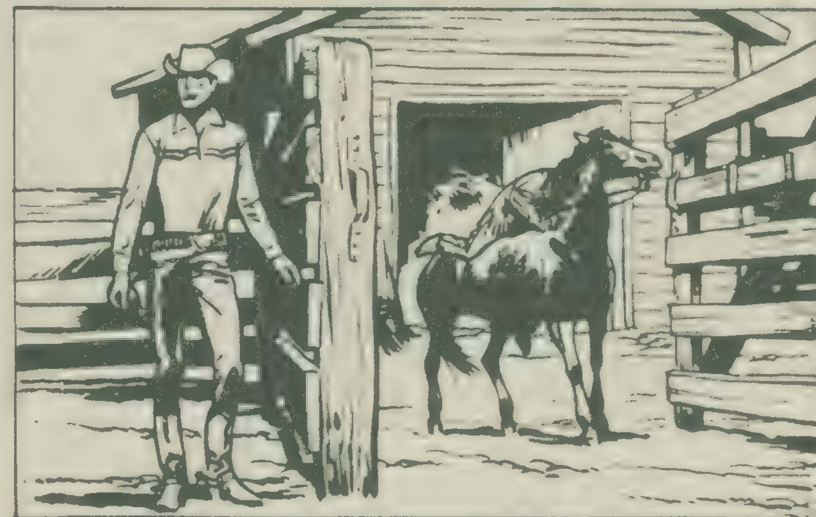

ВЕРОВАТНО ОНАЈ ИНДИЈАНАЦ ШТО ЈЕ САД ПРОТРЧАО!

ОНИ С ОСЕДЛАНИМ КОЊИМА НЕКА ГА ТРАЖЕ ВАН ГРАДА; ОСТАЛИ ЗА МНОМ!

МОРА ДА СЕ САКРИО У НЕКУ ШТАЛУ ИЛИ АМБАР!
ЧУДНО ДА ИНДИЈАНАЦ НАСРЕД УЛИЦЕ УБИЈЕ БЕЛЦА!

О ТОМЕ ЋЕМО КАСНИЈЕ, А САД ДА ПОТРАЖИМО УБИЦУ!
СВАКАКО!

ХАЈДЕМО! ЈА ЋУ ДЕСНО!
А ЈА ЛЕВО!

ЊИИИ!

ГЛЕ! ЕВО ИНДИ-ЈАНЦА...

МОРАМ ГА...

...ЗАУС-ТАВИ-ТИ...

УХ, ШТО ЈЕ ИЗ-ДРЖ-ЉИВ...

АЛИ, ИНДИЈАНАЦ ЈЕ БИО ЈОШ ИЗДРЖЉИВИЈИ НЕ-ГО ШТО ЈЕ ЏЕРИ МИС-ЛИО...

СВИ ЏЕРИЈЕВИ ПОКУШАЈИ ДА ГА СА-ВЛАДА БИ-ЛИ СУ УЗА-ЛУДНИ...
ПОКУШАЋУ ДА ГА НО-КАУТИ-РАМ...

АХ!

УСПЕО ЈЕ...

БРАВО! УХВАТИО СИ ГА! САД ЋЕ ПЛАТИТИ...
ЧЕКАЈ! ЗАСАД ЈЕ ТО САМО СЛУ-ЧАЈ КРА-ЂЕ КО-ЊА!

ШТА ЛУПЕТАШ! ТА БИТАНГА ЋЕ СМЕСТА БИТИ ОБЕШЕНА!
КОНОПАЦ ЈЕ ВЕЋ СПРЕМАН!
НИШТА ОД ТОГА, РЕ-КАО САМ!

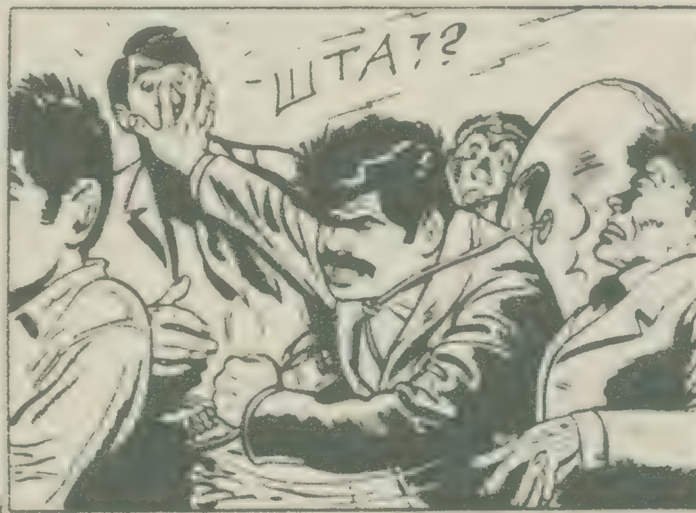

НЕ МЕШАЈ СЕ, СТРАНЧЕ, У НАШЕ СТВАРИ!
МОРАТЕ ДА САЧЕКАТЕ ШТА ЋЕ ДА КАЖЕ ШЕРИФ!

ТО ЋЕМО ЈОШ ДА ВИДИМО!
ИНДИЈАНЦУ ЋЕ СЕ СУДИТИ КАО СВАКОМ АМЕРИ-КАНЦУ!

СКЛОНИ СЕ, ДРУШКА-НЕ!
НЕМАМ НАМЕ-РУ!
ПОКАЖИ МУ, ЏО!

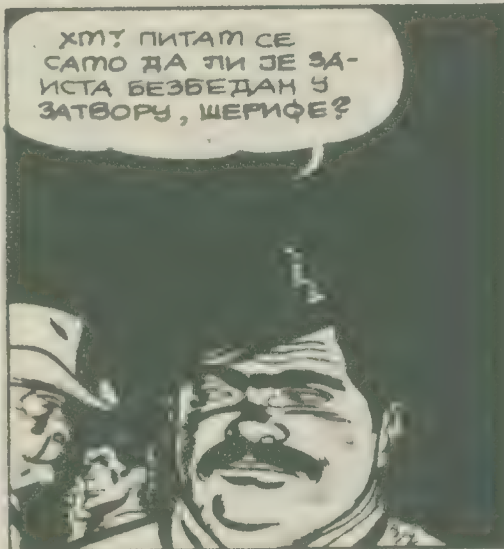

ХАЈДЕ, ЏО... ОХ!
АКО ЈЕДИНО РАЗУМЕТЕ ОВА-КАВ ЈЕЗИК, И ТО ЗНАМ!

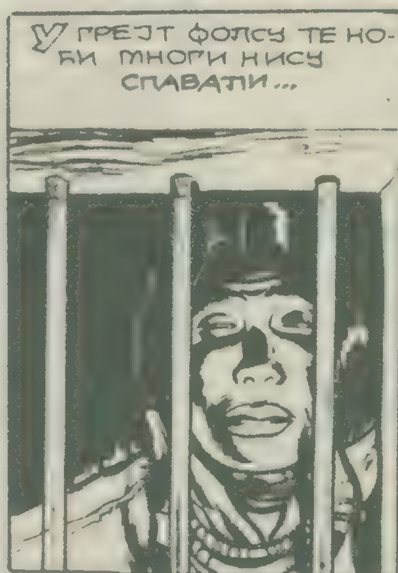

ДОСТА!
ПЛЕ? ПЛЕ?

ШТА!?

ДОСТА! ПОШТОВАЋЕ СЕ ЗАКОН! ОДВЕДИТЕ ГА У ЗАТВОР!

НЕДУГО ЗАТИМ...
МАЛО ЈЕ ТРЕБАЛО ДА И МЕНЕ ЛИНЧУЈУ!
ИНДИЈАНАЦ МОЖЕ ДА ЗАХВАЛИ ТЕБИ ШТО ЈЕ ЖИВ!

ХМ! ПИТАМ СЕ САМО ДА ЛИ ЈЕ ЗАИСТА БЕЗБЕДАН У ЗАТВОРУ, ШЕРИФЕ?

У ГРЕЈТ ФОЛСУ ТЕ НОЋИ МНОГИ НИСУ СПАВАЛИ...

СВУД ЈЕ МИРНО... ИДЕМО!

СУВИШЕ ЈЕ МИРНО...

ЗА ТО ВРЕМЕ, НЕГДЕ У МРАКУ, ЈЕДНА ЖЕНА ЈЕ ОЧАЈАВАЛА...

ШТА?!

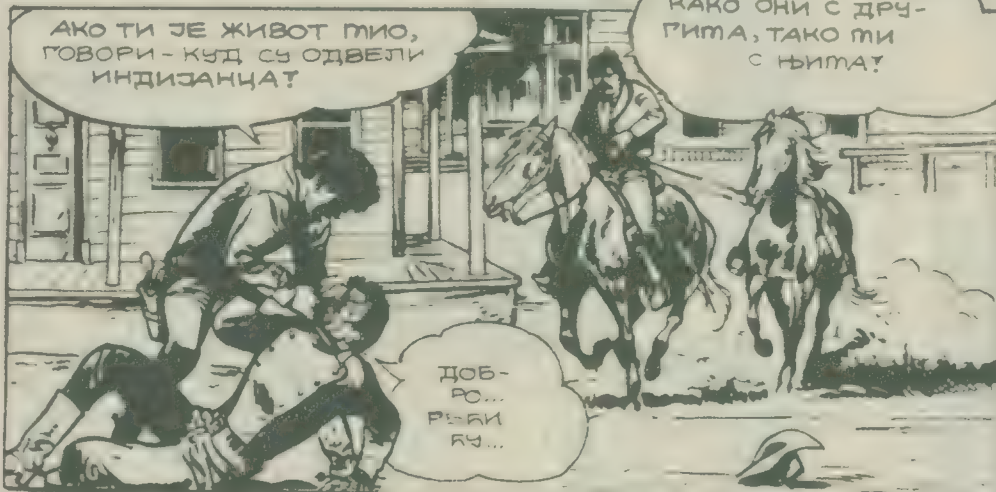

ОХ! И ТИ СИ ЧУО?!
ДА! НЕШТО СЕ ДЕШАВА!

ИДЕМ ПО КОЊЕ! МОГУ НАМ ЗАТРЕБАТИ...
ВАЖИ! ВИДИМО СЕ КОД ЗАТВОРА!

АААAХ!
УЋУТКАЈТЕ ГА!
НА КОЊА!

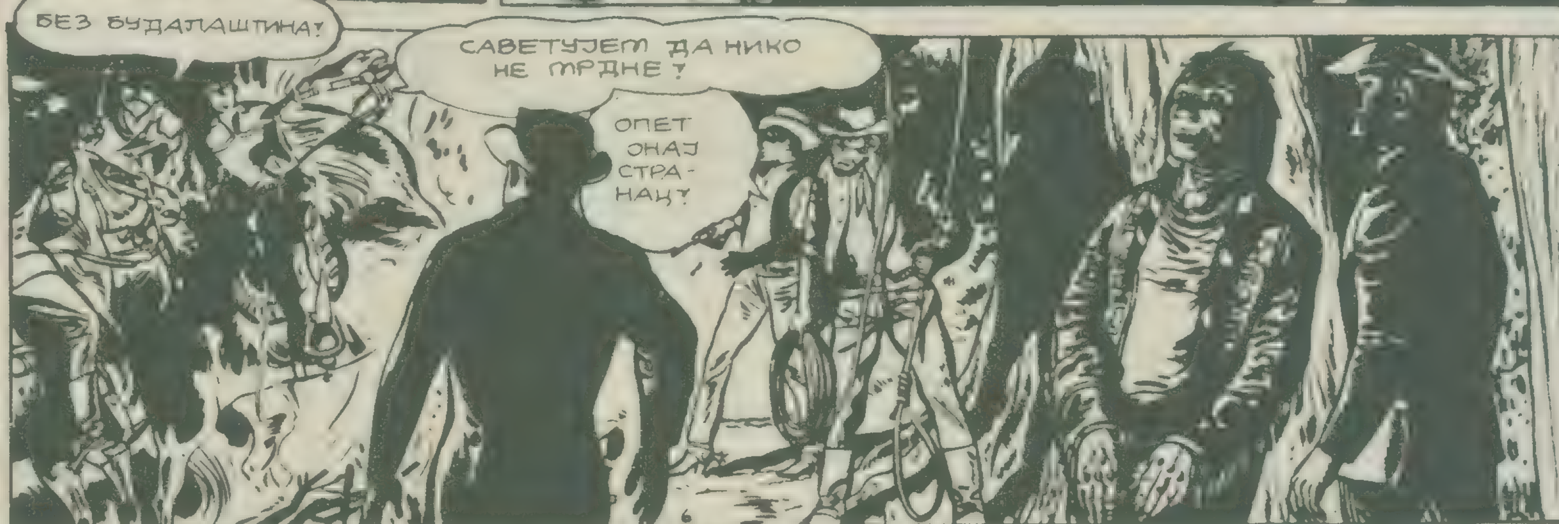

СТОЈ!
5

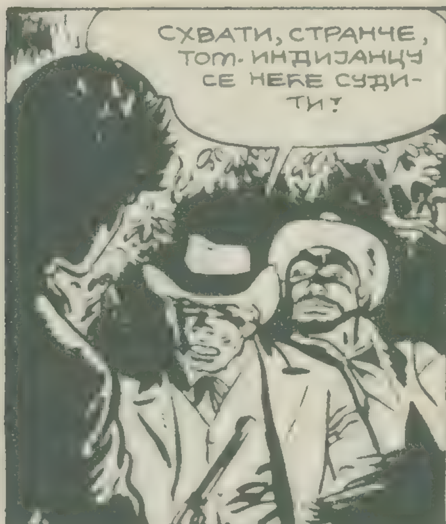

СКЛАЊАЈ СЕ СТРАНЧЕ!
ЈЕДАН ОД ЈАХАЧА ПОКУШАО ЈЕ ДА ОБОРИ ЏЕРИЈА СПРИНГСА...

... АЛИ СЕ ПРЕВАРИО...

АКО ТИ ЈЕ ЖИВОТ МИО, ГОВОРИ - КУД СУ ОДВЕЛИ ИНДИЈАНЦА!
ОДЛИЧАН МЕТОД! КАКО ОНИ С ДРУГИМА, ТАКО МИ С ЊИМА!
ДОБРО... РЕЋИ ЋУ...

ИДИТЕ ПРАВО ОВИМ ПУТЕМ ДО ДВА ОСУШЕНА ДРВЕТА...

ГДЕ ЈЕ ШЕРИФ?
НЕ ЗНАМ!

СПРЕМИ КОЛТ!
СПРЕМАН ЈЕ!
ТО ЈЕ ЧАРЛИ?
НИЈЕ! ПАЗИТЕ...

БЕЗ БУДАЛАШТИНА!
САВЕТУЈЕМ ДА НИКО НЕ МРДНЕ!
ОПЕТ ОНАЈ СТРАНАЦ!

СХВАТИ, СТРАНЧЕ, ТОМ ИНДИЈАНЦУ СЕ НЕЋЕ СУДИТИ!

ИНДИЈАНАЦ... ПОБЕЖЕ!

БАМ!

МОРАМО ГА НАЋИ!
ЕТО КУДА ВОДИ ПРЕОСЕТЉИВОСТ!

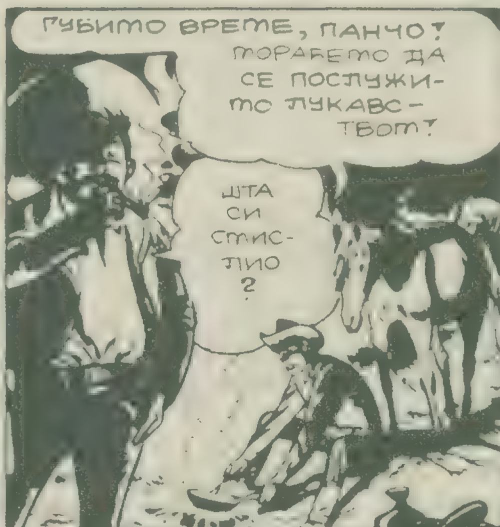

МАЛО КАСНИЈЕ...
НЕЋЕ ГА СТИЋИ!
У ЗОРУ ЋУ ГА ПОТРАЖИТИ И ДОВЕШЋУ ГА!

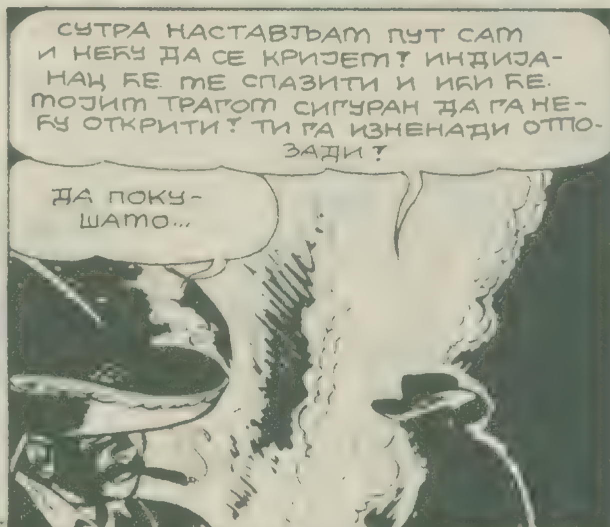

ХЕ! НИЈЕ ЛАКО ОВИМ ГОНИОЦИМА!

У ЗОРУ...
НА КОЈУ ЋЕМО СТРАНУ?
РАСПИТАО САМ СЕ О ОВОМ КРАЈУ...

... И ЈЕДИНА МОГУЋНОСТ ЈЕ ДА ИНДИЈАНАЦ ЗБРИШЕ ПРЕКО ГРАНИЦЕ!

АЛИ, УВЕЧЕ...
ЗА ДАНАС ЈЕ БИЛО ДОСТА! КОЊИ СУ ПРЕМОРЕНИ!
НИГДЕ НИ ТРАГА!

ГУБИМО ВРЕМЕ, ПАНЧО! МОРАЋЕМО ДА СЕ ПОСЛУЖИМО ЛУКАВСТВОМ!
ШТА СИ СМИСЛИО?

СУТРА НАСТАВЉАМ ПУТ САМ И НЕЋУ ДА СЕ КРИЈЕМ! ИНДИЈАНАЦ ЋЕ МЕ СПАЗИТИ И ИЋИ ЋЕ МОЈИМ ТРАГОМ СИГУРАН ДА ГА НЕЋУ ОТКРИТИ! ТИ ГА ИЗНЕНАДИ ОТПОЗАДИ!
ДА ПОКУШАМО...

СУТРАДАН...
ЗАОБИЂИ ЋУ ПЛАНИНУ ЗДЕСНА...
У РЕДУ!

МАЛО КАСНИЈЕ...
САД ЋЕМО СЕ МАЛО ИГРАТИ, ЧИКИТО!

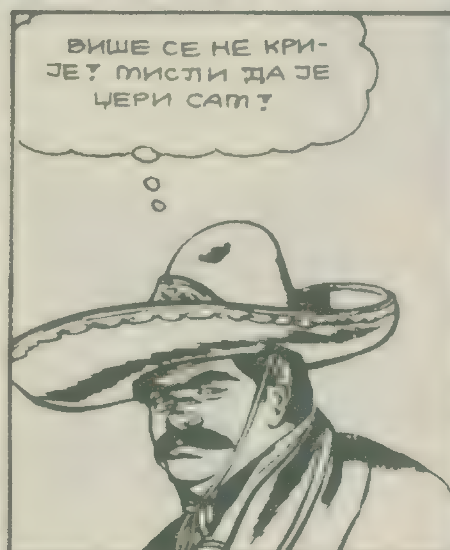

ЏЕРИЈЕВ ТРАГ ЈЕ ЛАКО СЛЕДИТИ, АЛИ ИНДИЈАНЧЕВ... УФ!

СТАЛНО ИСТО...

ОХ... ЕВО ЈОШ ЈЕДАН ТРАГ!

ТРАГ НЕПОТКОВАНОГ КОЊА И МОКАСИНА ИНДИЈАНЦА КОЈИ ХОДА ПОРЕД КОЊА...

ИНДИЈАНЧЕВ КОЊ ПРЕШАО ЈЕ ПРЕКО ТРАГА ПОТКОВАНОГ КОЊА...

ВИШЕ СЕ НЕ КРИЈЕ! МИСЛИ ДА ЈЕ ЏЕРИ САМ!

САД САМО ДА ГА СЛЕДИМ...

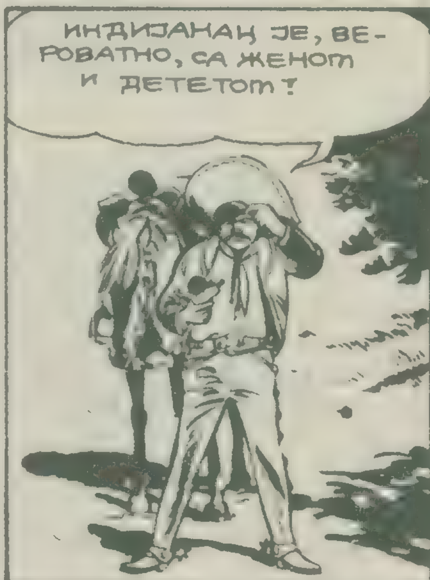
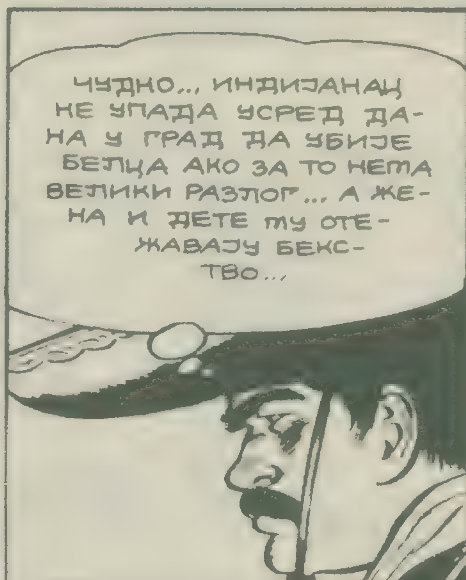

МОРАМ ДА НАДОКНАДИМ ИЗГУБЉЕНО ВРЕМЕ...

ГЛЕ, ШТА ЈЕ ОНО НА ПУТУ?

ХМ?!

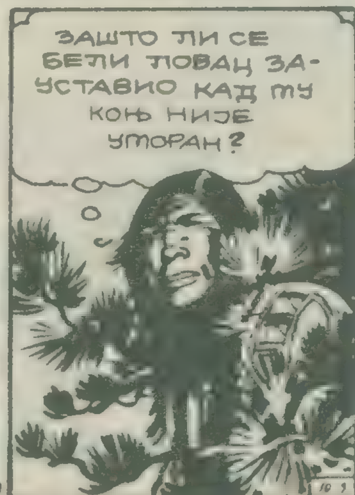
ЛУТКА...

ЛУТКА ОБУЧЕНА КАО ИНДИЈАНКА!

САД СХВАТАМ...

ИНДИЈАНАЦ ЈЕ, ВЕРОВАТНО, СА ЖЕНОМ И ДЕТЕТОМ!

ЧУДНО... ИНДИЈАНАЦ НЕ УПАДА УСРЕД ДАНА У ГРАД ДА УБИЈЕ БЕЛЦА АКО ЗА ТО НЕМА ВЕЛИКИ РАЗЛОГ... А ЖЕНА И ДЕТЕ МУ ОТЕЖАВАЈУ БЕКСТВО...

УОСТАЛОМ, СВЕ ЋЕ СЕ РАЗЈАСНИТИ! НАПРЕД, ЧИКИТО!

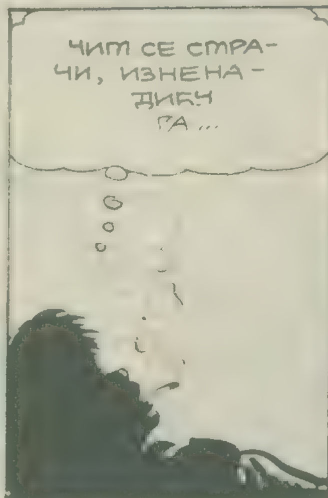
ЗА ТО ВРЕМЕ...
ИЗА МЕНЕ ЈЕ... ОСЕЋАМ ТО...

ЗАУСТАВИЋУ СЕ ОВДЕ, А НОЋАС ЋУ СЕ ВРАТИТИ ПО СВОМ ТРАГУ И УХВАТИТИ ГА...

ЗАШТО ЛИ СЕ БЕЛИ ЛОВАЦ ЗАУСТАВИО КАД МУ КОЊ НИЈЕ УМОРАН?

ЈОШ ДАН ЈАХАЊА ДО ГРАНИЦЕ ... ТРЕБА НОЋАС СТУПИТИ У АКЦИЈУ...

ДОСТА ЈЕ ЗА ДАНАС, ЧИКИТО...

ГРАНИЦА ЈЕ БЛИЗУ... ТРЕБА НОЋАС НЕШТО УЧИНИТИ...

ЧИМ СЕ СМРАЧИ, ИЗНЕНАДИЋУ ГА...

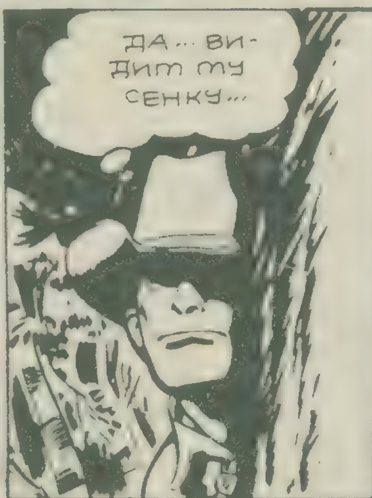

ЈЕДАН ЧАС КАСНИЈЕ...
САД ЈЕ ВРЕМЕ ДА КРЕНЕМ...

УЗ МАЛО СРЕЋЕ...

... НАПРАВИЋУ КРУГ...

... И ВРАТИЋУ СЕ НА СВОЈ ТРАГ...

ХМ... ИЗГЛЕДА ДА ЈЕ ТУ...

ДА... ВИДИМ МУ СЕНКУ...

ПРОЋИ ЋЕ НА ДВА КОРАКА...

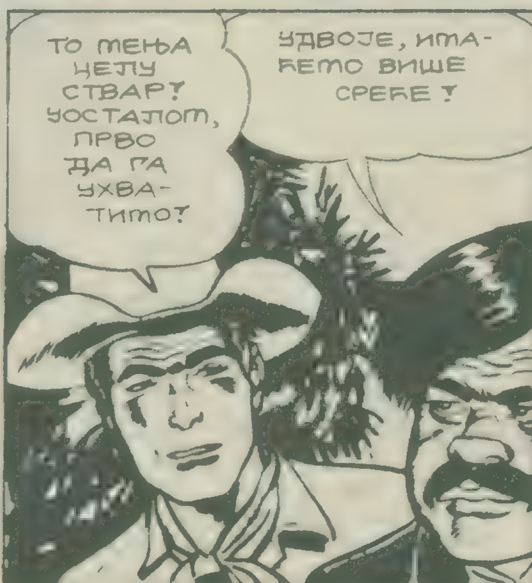

ЕВО СЕНКЕ... САД!

ТИ?!
ТИ?!

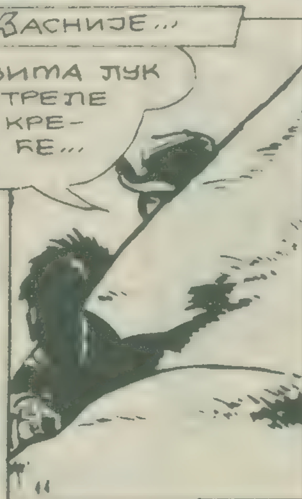

СМЕЈАЋЕМО СЕ СУТРА, А САД ИМАМО ВАЖНИЈА ПОСЛА!
ТАЧНО!

ВИДИ ШТА САМ НАШАО!
ПА ОН ЈЕ СА ЖЕНОМ И ДЕТЕТОМ!

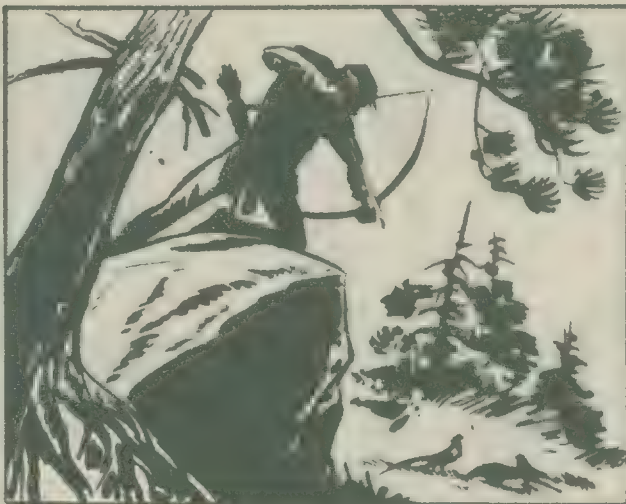

ТО МЕЊА ЦЕЛУ СТВАР! УОСТАЛОМ, ПРВО ДА ГА УХВАТИМО!
УДВОЈЕ, ИМАЋЕМО ВИШЕ СРЕЋЕ!

МОРАМО НАЋИ ГДЕ СЕ УЛОГОРИО! У ЗОРУ ЋЕ СИГУРНО ДА КРЕНЕ У ЛОВ!
СЛАЖЕМ СЕ!

ЕНО ГА! СТРАЖАРИ...

КАСНИЈЕ...
УЗИМА ЛУК И СТРЕЛЕ И КРЕЋЕ...

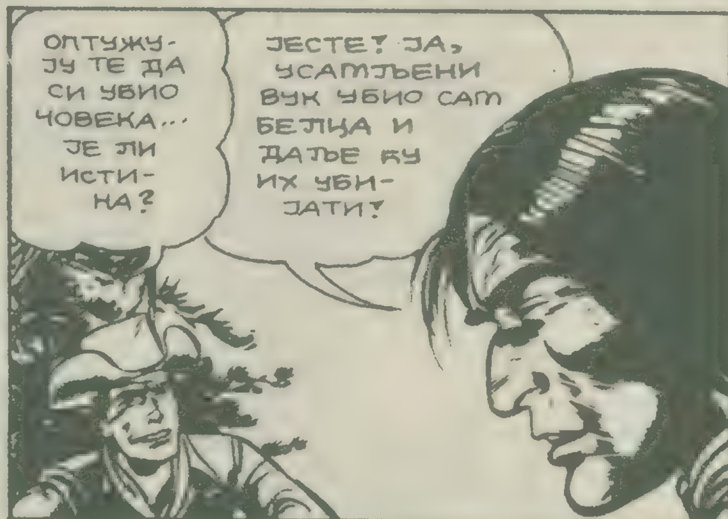
ПОГО-
ДАК!

ДАНАС
НЕЋЕМО
БИТИ
ГЛАДНИ...
ПРИЂИ! У МОЈИМ СИ РУКАМА, ВИДИШ И САМ...

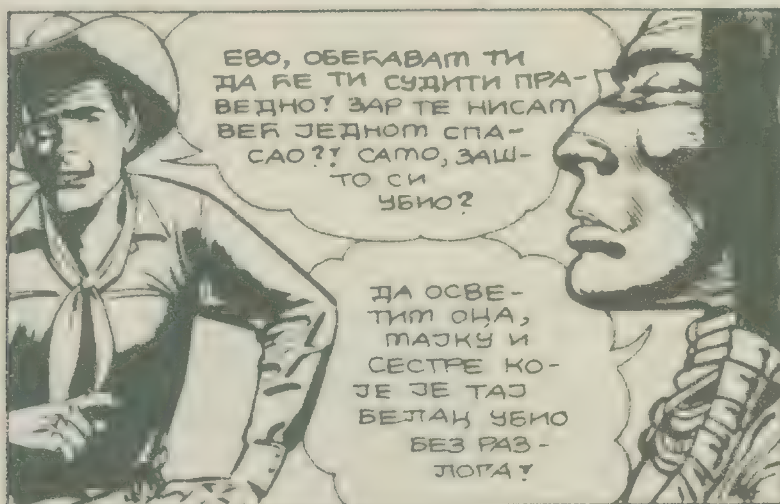
ЗЕМЉА ЦРВЕНИХ ТУНИКА ЈЕ БЛИЗУ... ТАМО ЋЕ УСАМЉЕНИ ВУК ЖИВЕТИ НА МИРУ СА СВОЈОМ ПОРОДИЦОМ...

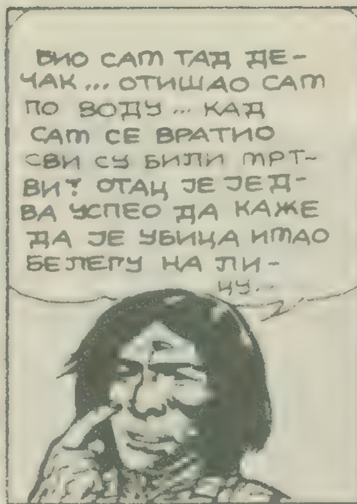
ШТА?!

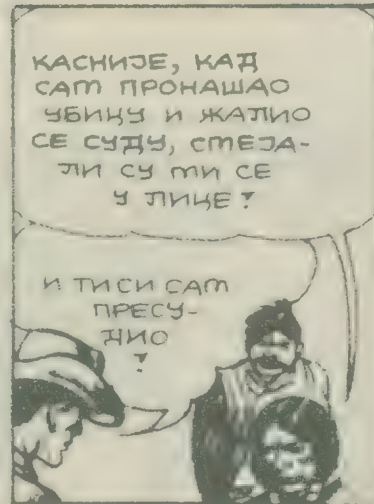

НЕКА ТВОЈА ЖЕНА НАПРАВИ ЈЕЛО ДОК ТИ МАЛО ПОРАЗГОВАРАМО...

НЕ БРИНИ, ДРУГАР!
ПОЛАКО, МОМЦИ!

ОПТУЖУЈУ ТЕ ДА СИ УБИО ЧОВЕКА... ЈЕ ЛИ ИСТИНА?
ЈЕСТЕ! ЈА, УСАМЉЕНИ ВУК УБИО САМ БЕЛЦА И ДАЉЕ ЋУ ИХ УБИЈАТИ!

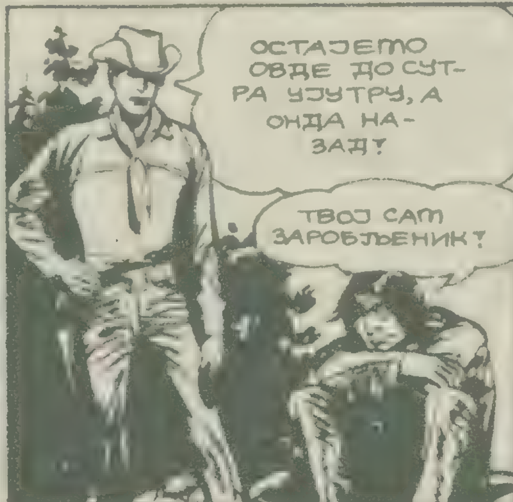
А ЗНАШ ЛИ ДА ОНАЈ КО УБИЈЕ МОРА ДА БУДЕ ИЗВЕДЕН ПРЕД СУД? МОРАШ ПОЋИ СА НАМА!
НЕ ВЕРУЈЕМ СУДИЈАМА! МОЖЕШ МЕ ОДМАХ УБИТИ!

ЕВО, ОБЕЋАВАМ ТИ ДА ЋЕ ТИ СУДИТИ ПРАВЕДНО! ЗАР ТЕ НИСАМ ВЕЋ ЈЕДНОМ СПАСАО?! САМО, ЗАШТО СИ УБИО?
ДА ОСВЕТИМ ОЦА, МАЈКУ И СЕСТРЕ КОЈЕ ЈЕ ТАЈ БЕЛАЦ УБИО БЕЗ РАЗЛОГА!

БИО САМ ТАД ДЕЧАК... ОТИШАО САМ ПО ВОДУ... КАД САМ СЕ ВРАТИО СВИ СУ БИЛИ МРТВИ! ОТАЦ ЈЕ ЈЕДВА УСПЕО ДА КАЖЕ ДА ЈЕ УБИЦА ИМАО БЕЛЕГУ НА ЛИЦУ...

КАСНИЈЕ, КАД САМ ПРОНАШАО УБИЦУ И ЖАЛИО СЕ СУДУ, СМЕЈАЛИ СУ МИ СЕ У ЛИЦЕ!
И ТИ СИ САМ ПРЕСУДИО?

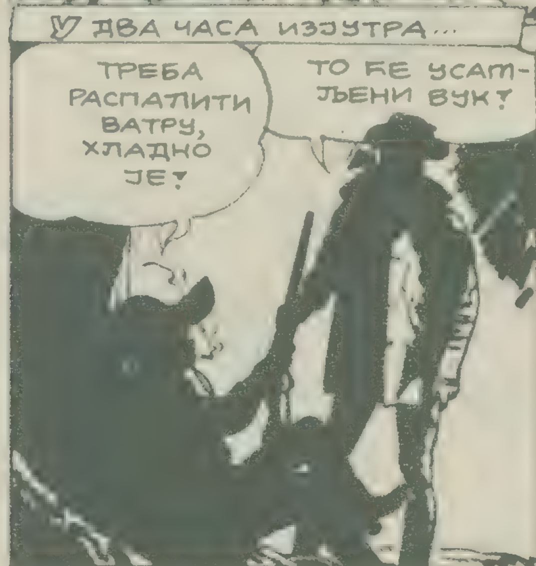

ПРАВЕДНО ЋЕ ТИ СУДИТИ! НИЈЕ ВАЖНО ШТО СИ ИНДИЈАНАЦ, ВЕРУЈ МИ!
ТВОЈ САМ ЗАРОБЉЕНИК!

ОСТАЈЕМО ОВДЕ ДО СУТРА УЈУТРУ, А ОНДА НАЗАД!
ТВОЈ САМ ЗАРОБЉЕНИК!

НИСАМ БАШ ТАКО СИГУРАН У ПРАВДУ БЕЛАЦА КАО ЏЕРИ...

УВЕЧЕ...
СВЕ ЈЕ МИРНО... ПРОБУДИ МЕ У ДВА САТА...
ММ!

НЕЋЕ ДА НАМ ПОБЕГНЕ ЈЕР НЕ ЖЕЛИ ДА НАПУСТИ ЖЕНУ И ДЕТЕ...

У ДВА ЧАСА ИЗЈУТРА...
ТРЕБА РАСПАЛИТИ ВАТРУ, ХЛАДНО ЈЕ!
ТО ЋЕ УСАМЉЕНИ ВУК!

ХЕЈ, УСАМЉЕНИ ВУЧЕ, РАСПЛАМСАЈ МАЛО ВАТРУ!
ДА!
13

ИЗГЛЕДА ДА МИ НЕ ВЕРУЈЕШ?!
А ТИ МЕНИ?

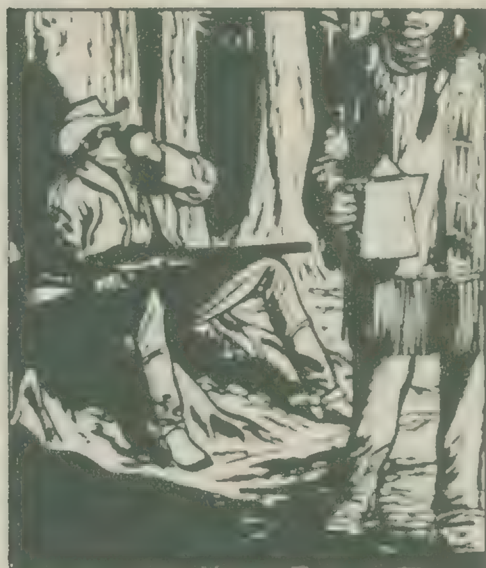

ЈА ТЕБИ ВЕРУЈЕМ, УСАМЉЕНИ ВУЧЕ, И ХОЋУ ДА ТВОЈ ПРИМЕР БУДЕ ЗА БУДУЋНОСТ...
ВЕЛИКОДУШАН СИ, БЛЕДОЛИКИ...

МОЖДА ЋЕ ЈЕДНОГ ДАНА ВАША ПРАВДА ВАЖИТИ И ЗА НАС ИНДИЈАНЦЕ, АЛИ САДА...

ДОБРО... НАПРАВИ МИ МАЛО КАФЕ ДА СЕ РАСАНИМ...

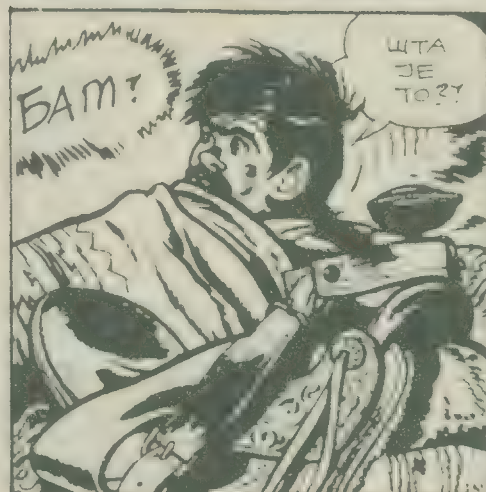

НЕКОЛИКО МИНУТА КАСНИЈЕ...
УХ, ШТО МИ СЕ ОДЈЕДНОМ СПАВА...

ПОГИЋУ... ЈОШ МАЛО... КАФЕ...

БАМ!
ШТА ЈЕ ТО?!

ЏЕРИ СПАВА... АЛИ, ГДЕ ЈЕ ИНДИЈАНАЦ И ЖЕНА? ПОБЕГЛИ СУ...
ЏЕРИ?

ХЕЈ... ЦЕРИ! ШТА ТИ ЈЕ?
ММ!

НИТКОВ!
ПРОБУДИО МЕ ЈЕ ПУЦАЊ!

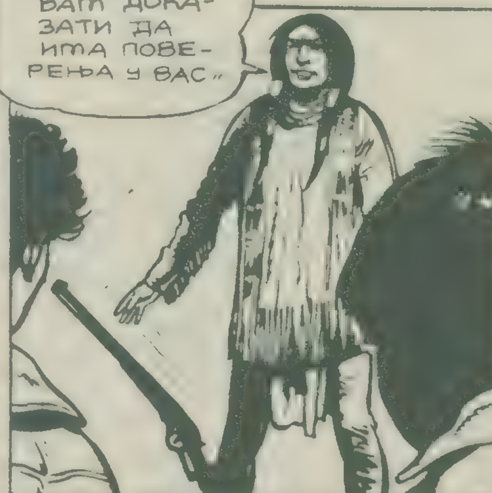

ТО НИЈЕ ПУЦАО ИНДИЈАНАЦ! ТАЈ МОРА ДА ЈЕ ВЕЋ ДАЛЕКО!
НЕКАКО СЕ ЧУДНО ПОНАШАО...

УЗЕО ЈЕ ТВОЈУ ПУШКУ... МОГАО НАС ЈЕ ПОБИТИ!
БАМ!

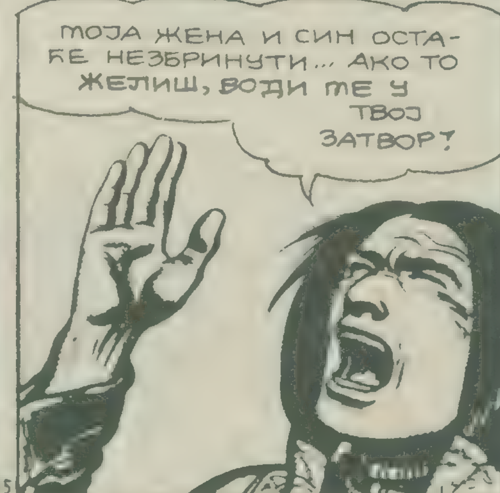

ИПАК ЈЕ ОН...

ШТА ЛИ ХОЋЕ?
ТИ МОМЦИ СУ НЕПРЕДВИДИВИ...

ОД СИНОЋ САМ ЈА ГОСПОДАР СИТУАЦИЈЕ, АЛИ НИСАМ ЗАТО ДОШАО!

УСАМЉЕНИ ВУК ЋЕ ВАМ ДОКАЗАТИ ДА ИМА ПОВЕРЕЊА У ВАС.

... АЛИ НЕ И У СУДИЈЕ! АЛИ, НЕКА БУДЕ ШТО БИТИ МОРА...
15

МОЈА ЖЕНА И СИН ОСТАЋЕ НЕЗБРИНУТИ... АКО ТО ЖЕЛИШ, ВОДИ МЕ У ТВОЈ ЗАТВОР!

ЈАДНИ ЏЕРИ, АКО НЕ ОДВЕДЕ ИНДИЈАНЦА, ОДЕ ЊЕГОВА ЗНАЧКА ШЕРИФА...

ОСЕДЛАЈ КОЊЕ, ПАНЧО! А ТИ, ДОВЕДИ ЖЕНУ И ДЕТЕ!

МАЛО КАСНИЈЕ...
ЕВО НАС...
ДОБРО! ПОЛАЗИМО!

ПОГРЕШИО СИ ПУТ! ОВАЈ ИДЕ НА СЕВЕР!
ПА ШТА?!

НЕКОЛИКО ЧАСОВА КАСНИЈЕ...
ИЗА ОНИХ БРДА ЈЕ КАНАДА, ЗЕМЉА ЦРВЕНИХ ТУНИКА! ЗБОГОМ, УСАМЉЕНИ ВУЧЕ!

НЕКА ТЕ ВЕЛИКИ ДУХ ВОДИ СТАЗОМ МИРА, БЛЕДОЛИКИ!

ОВО ЋЕ ТЕ КОШТАТИ ЗНАЧКЕ...
ПА ШТА?!

ПОСЛЕ НЕКОЛИКО ДАНА...
А ГДЕ ЈЕ ИНДИЈАНАЦ?
ЕВО МОЈЕ ЗНАЧКЕ И ОТКАЗА... А САД МОГУ НА МИРУ ДА ИСПРИЧАМ СВЕ...
КРАЈ

ПОПАЈ
BY BUD SAGENDORF

НЕ ДОЛАЗИ У ОБЗИР! ЗАУЗЕТ САМ!
НЕЋЕШ! ПОНАШАШ СЕ К'О НЕКИ СТАРОМОДНИ МАТОРАЦ!

НИЈЕ ДА СЕ СТИДИМ, ВЕЋ ИМАМ ВАЖНИХ ОБАВЕЗА!
МА НЕМОЈ! А КАКВИХ ТО?

ПОСТОЈЕ МУШКИ ПОСЛОВИ КОЈЕ ЖЕНЕ НЕ РАЗУМЕЈУ!
ШТА, НА ПРИМЕР?

ДА ИДУ НА ПЕЦАЊЕ, У КАФАНУ, НА УТАКМИ-ЦУ...
ПАЗИ, МОЛИМ ТЕ!

ПРАВИ МУШКАРАЦ МОРА ДА ИДЕ НА ПРАВА МУШКА МЕСТА, И КВИТ!
И ПРАВА ЖЕНА МОРА ДА ИДЕ НА ПРАВА ЖЕНСКА МЕСТА!
ЈАСНА СТВАР!

АЛИ ТИ НЕЋЕШ СА МНОМ... БУААА... ЗНАЧИ, НЕ УБРАЈАШ МЕ У ЖЕНЕ... БУААА...
?
8-15

ИЗЛОЖБА ЦВЕЋА
ОХ... ЗАР НИСУ ДИВНИ ОВИ ГЕРБЕРИ?
ЈЕСУ, ЈЕСУ...
САМО ДА МЕ НИКО НЕ ВИДИ...
SAGENDORF

ВОЈО, ИСКАЧИ!

Док се 421. ваздухопловно-јуришни пук налазио на аеродрому у селу Надаљу, недалеко од Бечеја, из команде пука 15. марта 1945. стигло је наређење да се одмах издвоји десет пилота и десет стрелаца за специјални задатак. Мада су свакодневно летели на борбене задатке из којих је повратак увек био неизвестан, сада их је све заголицала ова наредба. Јер, сваки од тих младића, поготово стрелци, међу којима је највише било двадесетогодишњака, желео је да бар у једном лету доживи нешто несвакидашње, опасније него иначе. Везани у својој кабини јуришника ИЛ-2, летећи увек натрашке, они су у ваздуху чинили права чуда.

ЗАШТО ПРЕМА БУДИМПЕШТИ?

Кад је двадесет пилота и стрелаца одабрано, остали су им нескривено завидели. Међу онима који ће летети на специјални задатак налазио се и двадесет двогодишњи стрелац Воја Чолановић, командир митраљезаца. Он је први у пуку после једномесечне обуке полетео као стрелац, да би сада, у марту 1945, имао иза себе већ велики број борбених задатака.

Било је планирано да опет лети са Рендулићем, искусним и озбиљним тридесет деветогодишњим пилотом. За разлику од стрелаца, пилоти су готово увек били зрелији људи. Али, у ваздуху се генерацијска разлика брзо губила.

Ускоро је Воја сазнао какав је тај специјални задатак на који су упућени.

Већ се назирао крај рата и Немци су се увелико повлачили, за нашу младу авијацију било је много задатака. Овог пута радило се о изузетно важном подухвату. Преко Драве Немци крећу у противофанзиву и на левој обали, између Доњег Михољца и Валпова, формирају снажан мостобран од око 80 километара у пречнику, с доста чудном намером да крену на већ ослобођену Будимпешту. Међутим, иако већ дејствују и наша и совјетска авијација, све оно што се униште дању упорни Немци обнове преко ноћи: батерије, мостове, митраљеска гнезда... Уништити их — то је био специјални задатак за двадесеторицу из 421. ваздухопловно-јуришног пука.

ПИЈАНИ ЛЕТ

...У сунчано поподне 17. марта шест апарата ИЛ-2 узлеће са аеродрома у Бачком Петровцу и у поретку латинског слова „V" усмерава се на запад, ка Валпову и Доњем Михољцу. Чолановић је са Рендулићем.

Дунав су пресекли код Апатина, пети у групи. Ускоро им се на видику указала Драва и сада лете узводно. У последњем, шестом „иљушину" је Војин најближи друг Павле Ђукић. Воја осећа његово присуство и овде у ваздуху, оно му даје некакву додатну снагу. Формација партизанских авиона лети у цик-цак линији, што ваздухопловци популарно зову „пијани лет". Чине то да би избегли гранате непријатељске противавионске батерије која их је приметила издалека, узела на нишан и засула паљбом. Ако је то нека утеха, пилоти и стрелци због заглушујуће буке сопственог авиона не чују експлозије граната којима су циљ. Међутим, виде испод себе сићушне, краткотрајне пламичке, као врло ситне сијалице које се сваки час пале и гасе. То је пламен који сукља на устима цеви при изласку пројектила, али одозго, са око 1800 метара висине, изгледају сасвим безопасно. Само изгледају.

Стрелци на ИЛ-2 Павле Ђукић и Воја Чолановић, два месеца после свог најтежег лета.

Новинар и писац Воја Чолановић данас.

ПИЛОТ СЕ НЕ ЧУЈЕ, АВИОН ПОСТАЈЕ СВЕ БОЉА МЕТА НЕМАЧКЕ ПРОТИВАВИОНСКЕ АРТИЉЕРИЈЕ. МИТРАЉЕЗАЦ У „ИЉУШИНУ" ВЕЋ ОСЕЋА СНАЖАН ВАЗДУШНИ УДАР: СЛЕДЕЋИ ПЛОТУН СИГУРНО НЕЋЕ ПРОМАШИТИ!

Непријатно дрмусање пренуло је Воју из размишљања. Рендулић је маневрисао оштро, па је стрелац почео да грува телом о окове кабине. Знао је да ће му на мишицама опет остати модрице а обичај је међу младим стрелцима да се тиме после похвале...

Стигли су најзад изнад мостобрана и ушли у ватрени обруч. Летећи у круг у чијем је центру непријатељско упориште, авиони су се обрушавали један за другим и разним врстама муниције тукли исту мету. Тај „левак" од шест јуришника био је за непријатеља убитачан, али све је морало да се изводи врло брзо и вешто јер је немачка противавионска артиљерија деловала без престанка. Небо се већ црнело од експлозија тешке артиљерије, оне од 105 милиметра.

КОЈА ТИ ЈЕ ОВО РУКА?

Сваки од авиона обрушавао се два пута, истресао већину муниције, а затим журно напуштао поприште. Међутим, Рендулић је, ван обичаја, кренуо и у треће пикирање.

Војислав Чолановић застаје у сећању, мора да објасни како је летео стрелац на ИЛ-2. Ако се то не зна, не могу да се схвате тешкоће и драме младића који су летели — наопако.

Стрелац је био окренут леђима пилоту, потиљком и леђима у правцу лета. Седео је на малој, платненој столици, привезан сајлом за под авиона да не би при наглим заокретима излетео! Од хитаца са земље или из ваздуха бранио га је само челични штитник који му је допирао до колена. Радио-телефоном био је у вези са пилотом кога је обавештавао о свему што се дешава на земљи или у ваздуху, а што пилот не може да види.

— Док смо били на курсу за стрелце, наставници су знали да нас пробуде у пола ноћи и, дрмусајући нас за десну руку, питају „Која ти је ово рука?" — прича Воја Чолановић. Питање на изглед чудно. „Десна", кажемо онако буновни, а он нам тада љутито објашњава да је стрелцима то лева рука, и да морамо да се навикнемо на то. Јер, оно што је нама десно, пилоту је лево. Он управља авионом и не може да зна шта му се дешава иза репа апарата и ми смо ту да га обавестимо, али — обрнуто.

Младим митраљесцима није само то било тешко. Често су се авиони враћали са рупама величине кишобрана, гађали су „месершмити" и „фокевулфи" немилице. За стрелце је најтеже ипак било пикирање. Док се пилот обрушавао готово окомито ка тлу, нормално окренут лицем ка земљи, стрелац је „седео" на леђима и по-

тиљку! Још је морао да мисли и на митраљез, на циљеве које би требало да гађа, и обавештава пилота о свему што се дешава на тој „другој страни неба". Све то уз страшне вртоглавице и мучнину. Јер, тело у том немогућем положају трпи тежину неколико пута већу од уобичајене. У базу су се враћали бледи, држећи се рукама за стомак.

Када је ћутљиви Рендулић кренуо у треће обрушавање, Воја се у својој тесној кабини опет окренуо лицем и грудима према правцу пикирања. То је био један од начина искуснијих стрелаца да лакше поднесу мукотрпан лет.

То треће обрушавање пада Воји много теже него два претходна. Заборавља на митраљез и рукама се грчевито држи за оклоп бензинског резервоара који га дели од пилотске кабине. Већ је сасвим обневидео, у леденом зноју, али срећом ти тренуци трају кратко, и кад се авион најзад успео на потребну висину, Воја полако почиње да разазнаје ствари и небо око себе. „Морам да осмотрим хоризонт и гађам", помислио је.

САМИ НА НЕБУ

Тек тада одваја руке са челичног оклопа бензинског резервоара, брише длановима зној са лица и очију и на рукама види — крв. Прва помисао — рањен је. Међутим, лет се наставља, противавионска артиљерија и даље убитачно делује, и Воја покушава, мада нема добар угао, да гађа циљеве на земљи. У међувремену закључује да је прсте исекао на ивици челичног оклопа.

Осматра хоризонт и примећује да нема шестог „Иљушина" у њиховој групи, оног где је стрелац његов друг Павле Ђукић. Ни остали авиони нису више на видику: Рендулић и Чолановић сада лете сасвим сами. Тада је и схватио шта значи летети у групи: њих неколико својим митраљезима могли су да покрију готово 180 степени, а сада је усамљен. Шта ако се изненада појави немачки ловац?

ЗАШТО РЕНДУЛИЋ ЋУТИ?

Размишљање је прекинула нова опасност: надалеко од репа, са своје десне стране, угледао је четири црна облачића од дима, и то у висини авиона.

— Зенитка слева, 105 милиметара! — обавестио је пилота. „Зенитке" су били топови који би истовремено испаљивали четири хица на авионе, гранате су ескплодирале у истом часу. Тешко оном апарату који се нађе у близини њихових домашаја!

Међутим, стрелац Чолановић у слушалицама свог шлемофона не чује глас пилота Рендулића. Грозничаво ослушкује само брујање сопствених мотора и закључује да су их Немци узели на нишан. По артиљеријском правилу, трећи плотун, после подбачаја и промашаја, сигурно погађа циљ. Можда је Рендулић сишао с ума, помислио је стрелац. Или одржава радио-везу са базом, што он не може да чује.

После следећег плотуна авион и даље лети у истом правцу не мењајући висину. Детонацију другог плотуна Чолановић већ осећа на телу као снажан, непријатан ваздушни удар. Опет је у зноју и инстинктивно ногом притиска жицу која повезује пилотове команде са закрилцима, авион се два пута нагиње на страну, и то ону где се распрскавају експлозије!

Кад је други пут притиснуо спасоносну везу, осетио је како авион узима смер ка бази. И кад је већ мислио да је прошло оно најгоре, стрелац је одједном осетио јаку мучнину у желуцу. Напреже се, зноји, грчи и повраћа по кабини. Ћути и не обавештава пилота о својим тегобама, покушавајући истовремено да мутним погледом осмотри хоризонт и извести га ако се појави „месершмит" или „фоксвулф".

Најтежи лет у животу Воје Чолановића траје већ један сат. Пошто је испразнио желудац на око 1500 метара висине, Воја је изненада у слушалицама зачуо Рендулића који је мирним гласом два пута поновио:

— Војо, спремај се за искакање! Војо, спремај се за...

НАД МОЧВАРАМА

Замагљеним очима стрелац је погледао испод себе. У ведром, мартовском дану сенка његовог ИЛ-2 клизила је преко непрегледних баруштина. Како скакати у мочвару? Ни падобран није био подешен онако како треба: за то није било довољно времена, а вероватно је пре Воје тај исти падобран носио неки много крупнији стрелац, тако да су каишеви били сасвим лабави. Кад би искочио, једноставно би испао из падобрана.

Размишљао је: шта ако је неки од пројектила погодио резервоар са водом испод трупа који је хладио мотор? Тада нема спаса: мотор ће убрзо зарибати и авион сигурно пада. Остаје у авиону, ма шта се догодило, одлучио је стрелац Чолановић. Ускоро је по звуку мотора закључио да је све у реду и да нормално лете ка Бачком Петровцу. Наравно праћени у стопу противавионском атиљеријом.

Полако долази себи. Дозива Рендулића, али и даље тишина у слушалицама. И тада, сасвим случајно, види да утикач гајтана који везује слушалице у шлемофону и ларингофоне са радио-телефонским уређајем једноставно виси у ваздуху. Дакле, све време ове драме он није могао да се чује са пилотом! Међутим, како је чуо оно „Војо, спремај се за искакање!"?

Једноставно: била је то халуцинација! Воја Чолановић није је заборавио ни до данас, готово тридесет осам година после овог лета.

За подвиге у своја двадесет и четири борбена лета Воја је одликован Орденом за храброст. Двадесетак година после најтежег лета у свом животу он је тај доживљај описао у роману „Друга половина неба".

После рата Воја Чолановић ради као новинар, уредник у Телевизији Београд и писац. Међутим, како сам каже, и данас му срце заигра када чује брујање авионских мотора.

Иван Лончар

»ТЕЛЕПАТИЈА»

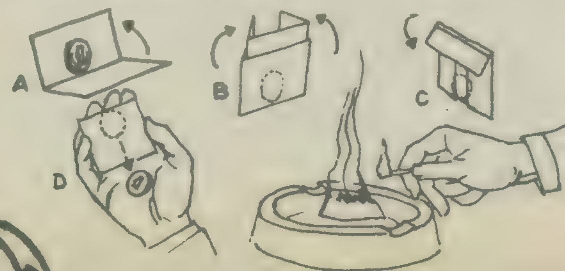
За овај трик потребан вам је један „саучесник" у публици, према томе изводићете га само у већем друштву. Узмите један шпил карата који ћете, претходно га добро промешавши, окренути ка публици. Извлачићете карту по карту и погађати која је црвена а која црна (лице карата, понављам, окренуто је вашим другарима док су „леђа" према вама). У чему је ствар? Договорићете се са једним из друштва да вам, кад се појави црвена карта, намигне, а кад извучете црну да не направи никакав покрет на лицу. Наравно, он ће то радити врло дискретно да нико из друштва не погоди у чему је штос. Никоме неће бити јасно одакле вам те „натприродне способности".

НЕСТАЛИ НОВЧИЋ

Ово је трик који ће све ваше другове, гарантујем вам, потпуно збунити. Од реквизита потребан вам је само један новчић који можете обележити (ножем на њему направите неки знак) и папирић, три-четири пута већи од тог новчића. Кад се друштво скупи, рећи ћете им да ћете увити пару у папир, запалићете је и да ће изгорети и хартија и метална пара.

Наравно, нико неће поверовати у ту причу. Онда ви ступате у акцију: папир мора бити пресавијен тако да једна страница буде краћа од друге за око два центиметра. Новчић ставите у тако пресавијен папир (цртеж а), затим тај папир увијете као на цртежу б тако да новчић остане „наслоњен" на ону краћу страницу папира. Онда онај дужи крај такође пресавијете (цртеж ц). Свима ће изгледати као да сте направили кесу коју сте, када сте пресавили онај горњи део дуже странице папира, затворили.

У ствари, кад ту тобожњу кесу прихватите десном руком и окренете је у длану (цртеж д), новчић ће исклизнути (то не сме нико да примети) а ви ћете запалити папирић у коме више неће бити новчића док ће сви остати у убеђењу да је тамо и даље. Кеса ће изгорети, у пепељари ће остати само пепео. За то време, док кеса гори, ви ћете неприметно свој новчић спустити у нечији џеп или ћете га ставити испод неке ствари. Док сви још буду у шоку од тога како је могуће да је новчић изгорео, ви га ноншалантно извадите однекуд и уз хокус-покус покажите свима.

МОРСКИ ТАКСИ

КОРЕЈСКИ БРОДОЛОМАЦ КИМ ГУН МАН ПЛОВИО ЈЕ [illegible]

Био је петак. Четири по подне. Шведски теретњак „Цитадела“ клизио је низ таласе Тихог океана, удаљен око двеста километара од Никарагве. Док се посада одмарала у својим кабинама, морнар Ингмар Олсон посматрао је кроз доглед море. Желео је да искористи лепо време и направи још неки фотографски снимак и тако забележи најлепше тренутке са својих путовања по свету. Од четрнаесте године скита. Ради на бродовима, зарађује за живот и ужива у свом хобију.

Али, из уживања га је тргао призор који му је улетео у објектив: човек у мору. Као да плута на нечему, маше, виче, али се не чује. Ингмар је одмах стрчао у потпалубље и потражио капетана Велдера. Заједно су се попели на палубу и још једном погледали кроз доглед.

— Да, да — прогунђао је капетан — бродоломац на видику!

Истог тренутка брод је напустио свој курс и упутио се према човеку у мору. Тек када су се приближили на педесетак метара од бродоломника, видели су да се он последњим атомима снаге држи за невелики оклоп корњаче. Конопац је пао у море. Човек је потапшао оклоп корњаче, пољубио га и несигурним замасима руку почео да плива према броду. Ингмар и капетан су га уз помоћ колега повукли горе. Тек што је додирнуо ногама палубу, бродоломник се стропоштао. Није више имао снаге, пао је у несвест.

Пуна два дана Ингмар је чекао да се човек из мора пробуди. Непрестано је седео поред њега надајући се да ће сваког тренутка отворити очи. Кад је напокон то и учинио, Ингмар је имао прилику да први чује заиста необичну причу.

„Зовем се Ким Гун Ман. Имам двадесет и шест година. Рођен сам у Пусану, Јужна Кореја. Почео сам да пловим пре четири године. Све време био сам на либанском броду „Паделај“. Пре дванаест дана, не пре петнаест, о боже, па ја не знам ни колико сам био у мору... Да, пре четрнаест дана, на малом броду који нас је пратио до пучине, организована је нека свечаност. Много сам пио. Било ми је лоше, па сам отишао на мост да се надишем чистог ваздуха. Налазио сам се савијен над оградом када је изненада из мрака наишао огроман талас. Узалуд сам се грчевито стезао за њу, талас је био јачи. Пао сам преко ограде. Не, одлетео сам преко ње! Тек када сам изронио из воде, када сам дошао себи од шока, схватио сам да ми више нема спаса. Брода није било. Свуда мрак и вода.

Кад човек тако падне у море, кад остане сам, шансе да преживи су му заиста минималне. Знао сам то, али нисам се бојао. Знао сам да могу дуго да издржим у води. Као пливач побеђивао сам на многим такмичењима. Уздао сам се у своју вештину. Прво што сам одлучио било је: не треба трошити снагу узалуд. Легао сам на леђа и чекао шта ће се догодити. Нисам дуго чекао. Морски пси су почели да круже око мене. Ставио сам нож у зубе и почео да пливам. Нисам био рањен, није било крви да раздражи ајкуле, био сам сигуран да ме неће напасти. Па, ипак, бежао сам што даље од њих. И зачудо, морски пси су ме оставили.

Пливао сам и питао се докле ћу издржати? После седам сати стао сам први пут да предахнем. Нисам знао где и куда да кренем. Није било звезда да се оријентишем. Испод, у води, нисам осећао никаква струјања да бих могао да верујем како ме само море носи некуда. Онда је дошло зло: мале жућкасте рибе, сличне пиранама, почеле су да ме уједају по целом телу. Шикнула је крв. Што сам се више бранио, оне су биле све агресивније, више су ме уједале. Изненада, појавила се велика светлећа фосфоресцентна риба. Као у бајци, опловила је неколико пута око мене и мали месождери су побегли. Срећа, шта ли? Лупао сам од беса по води. Вриштао, драо сам се, али ме нико није чуо. Онда сам опет легао на леђа.

Покушавао сам да прикупим снагу, да се смирим, да повратим духовну равнотежу. Узалуд. Све ме је више прогањала мисао о смрти. Схватао сам да ми преостаје само још неколико сати живота. Молио сам се небесима да дочекам зору, да умрем на сунцу. Чини ми се, биће ми лакше. Знаћу где сам умро. Овако као да се жив сахрањујем. Глупа смрт.

Хоризонт је био празан. Постајао је све јаснији и јаснији. Свуда око мене плаво. Светло, још светлије. Сунце се брзо дизало према небу. А небо се стопило с морем, па не знам где му је крај, а где почетак. Очи су ми гореле од воде и соли. Некаква изнемоглост ми је обузела читаво тело. Мислио сам, то је крај.

У том тренутку приметио сам око себе неко кретање. Зграбио сам нож који ми је лежао у футроли затакнутој за појасом. Згрчио сам се очекујући напад ајкула. Ништа. Уместо њих јато корњача. Пловиле су у групи на петнаестак метара од мене. Задрхтао сам од радости. Нисам сам. Оне споро пливају, биће неко време са мном.

Корњаче су ми се све више приближавале. Биле су крупне, тешке, широке. Једна од њих ми се сасвим приближила. Учинило ми се да ме гледа својим благим очима. Пружио сам руку према њој. Није се померила. Ухватио сам се за ивицу оклопа. Она је наставила да плива. Почео сам и ја. Видео сам да је најмања у групи и да не би издржала да ме дуго вуче за собом. Плутао сам поред ње покушавајући да се ухватим за неку већу корњачу. У томе сам најзад успео.

Међутим, радост је брзо спласнула. Бојао сам се да не зароне, да не оду како су и дошле, да их не узнемирим неким покретом и не останем сам. Почео сам да им причам. Тихо. Заклињао сам их да пливају. Тако сам провео читав дан. И прву следећу ноћ. Јутро је било хладније. Корњаче су почеле да гњуре и да се опет појављују на површини. Ипак, увек је макар једна од њих остајала са мном. Она најмања најчешће. И ја сам почео заједно са њима да гњурам. Да их гледам испод воде. Да се играм са њима. Међутим, оне као да ме нису примећивале.

Лице ми је било све болније. Испуцало од сунца и мора. Усне отекле. Глад ме је мучила. Био сам жедан. Руке су ми биле тешке. Трећег дана плутања са корњачама успело ми је да се некако попнем на леђа највеће од њих. Морао сам да ризикујем. Или ће ме носити или ћу се удавити. Корњача се није побунила. Само је нешто више утонула у море и наставила да плива.

Корњаче су само два пута мењале правац кретања пливајући за планктонима. Али, чинило ми се као да имају неки циљ. Нисам више имао снаге ни да мислим ни да се крећем. Лежао сам потрбушке на оклопу корњаче држећи се за ивице. Прсти су ми били укочени. Нисам марио, важније је било само да не склизнем у воду. Понекад се и то дешавало. Када би корњача загњурила своју главу, заједно смо потонули. Покушавала је на тај начин да се ослободи малих жућкастих месождера који су ме опет нападали. Ноге су ми биле у ранама.

И не сећам се како је прошло дванаест дана. У то не бих ни веровао да нисам ножем на оклопу корњаче писао рецке за сваки дан.

Нећете веровати, али вам кажем да сам сигуран, знам да су и оне као и ја тражиле брод на видику. Када се појавила ваша „Цитадела", корњача ме је само довела до брода. Вама се можда чинило да ми плутамо у месту, али она је истим темпом, као и свих тих дана, пливала према броду. Видео сам како гледа у њега. Знала је да сам готов, да сам на крају својих снага. Чујте, вековима се код нас у Кореји преноси генерацијама легенда о корњачама које су спасавале морнаре. Нисам веровао у те приче, али сам сада знао да је то истина, јер легенда је оживела. На моју срећу!

Када сам се опраштао од корњаче, имао сам толико снаге да је пољубим. Видео сам да је нестала, док сте ме дизали на брод. Сада ми још остаје да пољубим и тебе јер да ме ниси угледао, ко зна колико бисмо мој пријатељ и ја издржали. Радост би била много већа да ми нису јавили да је наш брод потонуо у олуји.

М. Л.

ВИЦЕВИ ИЗ ШКОЛСКЕ КЛУПЕ...

— Да мало обновимо градиво из праисторије. Мићо, кад људи почињу да се баве земљорадњом?

— Па... негде око пет ујутру.

●

— Дејане, реци ми шта знаш о групи NH^3.

— Те групе се нешто не сећам. Шта су они снимили, лонгплејку или сингл?

●

— Како си могао да напишеш да зебра живи у Азији?

— Па, ја мислим да их и тамо има...

— Ма немој! Реци ми једно место у Азији где живе зебре и одмах ћу ти дати прелазну оцену.

— У реду. Зоолошки врт у Токију!

●

— Милице, ко је пронашао фотографију?

— Чију, друже наставниче?

●

— Браниславе, рукопис ти је грозан. Мораш научити да пишеш читкије.

— Јест, па ћете онда рећи како не знам правопис.

●

— Зашто је Колумбо целог живота тврдио да су земље које је открио — Индија?

— Хм... Вероватно се плашио да људи не кажу: „Шта тај замишља, да је открио Америку!"

●

— Да је Исак Њутн сада међу нама, зар не мислиш да би га и наши савременици сматрали за изузетну личност?

— Свакако да би. Имао би скоро 350 година.

●

— Да, децо, стари Грци су били велики спортисти. Трчали су, скакали, рвали се, бацали диск... А што се ти, Мајо, чудиш?

— Па, пре бих очекивала да такве ствари раде млади Грци.

●

— Кости неандерталског човека нађене су у Немачкој, Француској, Белгији, па код нас у Крапини, а такође и у неким местима Африке и Азије.

— Е, ја заиста не схватам како је могао један човек да остави своје кости на толико разних места!

●

— Видите, децо: ако један радник може да ископа јаму за дванаест сати, шест радника ископаће је за два сата. Је ли јасно? Јовице, дај ми још неки сличан пример.

— Ако један авион прелети океан за дванаест часова, шест авиона прелетеће га за два сата.

Разговарају два ученика класичне гимназије.

— Ја увек бркам митове о Икару и о Фаетону. Можеш ли ти да их разликујеш?

— Могу. Фаетон је био онај без возачке дозволе, а Икар без положеног пилотског испита.

●

— Јутрос сам био код лекара. Изгледа да је он разговарао о мени с професором математике.

— Којешта. Зашто би то чинио?

— Не знам, али рекао ми је: „Ти, бато, са синусима баш не стојиш најбоље".

●

— Перице, зар вас у твојој ранијој школи нису учили како да одговарате на питања?

— Јесу. Рекли су нам да увек одговарамо са „Да, друже наставниче" или „Не, друже наставниче".

— И ти то ниси заборавио?

— Јок.

●

— Дечко, је ли то неки излет?

— Јесте, чико. Сваке године у ово доба школа нас води аутобусом на језеро па се купамо.

— Богами, судећи по твом изгледу, теби је заиста потребно купање.

— Па, знате, прошле године сам закаснио на аутобус.

●

Гоца је на школској приредби отпевала арију „Далеко је бисер мора, далеко је мој Сплит". Слушајући је, један од гостију лио је крупне сузе.

— Мора да је био Сплићанин.

— Не, био је музичар.

...И ДОДАТАК: »ПРОФЕСОРИ ЈОШ ГОРИ«

Разљућен брбљањем непажљивих ђака, професор каже:

— Ово је страшно. Кад год отворим уста, чује се глас неке будале како прича.

●

— Ти си Јовановић? У мојој свесци, поред твог презимена је једно слово „П". Већ данима размишљам, али не могу да се сетим да ли то значи „пада" или „пролази". Хајде, сад буди искрен, па ми реци шта сам те питао и како си одговорио.

— Питали сте само како ми је име, а ја сам одговорио „Петар".

— Професоре, не могу да прочитам вашу примедбу испод мог задатка.

— Дај да видим... Хм... А, сад знам. Примедба гласи: „Пиши читкије".

●

— Реци ми, Зоране, које се две речи најчешће употребљавају међу филозофима?

— Не знам.

— Врло добро.

●

— Знате, колега, постајем ужасно расејан. Ето, синоћ сам тројицу послао у ћошак због непажње, и тек онда сам се сетио да нисам на часу, него на родитељском састанку.

ХИТ СТРАНА

ДЕСЕТ ГОДИНА ГРУПЕ ИЛЕКТРИК ЛАЈТ ОРКЕСТРА (ELECTRIC LIGHT ORCHESTRA)

УСПЕХ ЗА УСПЕХОМ

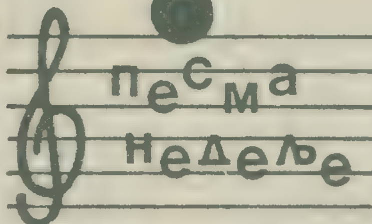
Енглеска група Илектрик Лајт Оркестра (Electric Light Orchestra) већ пуну деценију не силази са рокерске позорнице: из године у годину састав је освајао публику широм света да коначно заузме позиције које су резервисане само за суперзвезде — стално у врху или близу њега.

Свали њихов албум и сингл брзо је постајао хит: свака турнеја одлична прилика да се људи на лицу места увере у вредност састава Илектрик Лајт Оркестра.

Недавно се и код нас појавио њихов најновији албум, колекција највећих хитова под насловом »ELO's Greatest Hits«, плоча на којој се налазе најпознатије и најбоље нумере ове групе коју предводи певач и гитариста Џеф Лин. Једанаест песама на албуму (међу којима су и такви хитови као „Зла жена", „Рокарија", „Телефонска веза", „Чудна магија" и „Обрачун") сведоче о успешном музичком путу састава који и дан-данас заузима високо место на готово свим листама популарности.

— Када смо почели са радом — прича Џеф Лин — нисмо веровали да ћемо бити овако популарни, али, срећом, оствариле су се и најскривеније жеље. Први успеси су нас и обавезали да и даље и те како водимо рачуна о квалитету наших плоча, јер је публика тај одлучујући фактор који у трен ока може да вас збаци са трона. Показало се да не треба потцењивати људе који купују плоче и иду на концерте: један погрешан корак довољан је да вам упропасти сав труд, сву наду...

Илектрик Лајт Оркестра тренутно припрема албум који ће се у продавницама плоча наћи почетком марта. Биће то, по свој прилици, још један успех групе која је веома популарна и код нас о чему понајбоље говоре тиражи њихових плоча у Југославији...

ЖИВА СТВАР (LIVIN' THING)

Текст и музика: Џеф Лин
Изводи: Илектрик Лајт Оркестра.

Sailin' away on the crest of a wave
It's like magic
Rollin and ridin' and slippin' & slidin'
It's magic

And you, and your sweet desire
You took me, higher and higher
It's a livin' thing
It's a terrible thing to lose
It's a given thing
What a terrible thing to lose
Making believe this is what you conceived
From your worst day
Moving in line then you look back in time
To your first day

It's a livin thing
It's a terrible thing to lose
It's a given thing
What a terrible thing to lose

Takin' a dive cos you can't halt the slide
Floating downstream
So let her go don't start spoiling the show
It's a bad dream
It's a livin thing...

КАД ЕЛТОН ЗАИГРА РОКЕНРОЛ

На фотосу је славни Елтон Џон кога је вешти фото-репортер снимио у једној њујоршкој дискотеци. Елтон каже да је одело играча безбола најзгодније за овакве изласке. Међутим, како се из приложеног да

видети ли то није најбоље решење. Популарни кантаутор изгледа да је имао неких проблема са панталонама које су оригиналне али изгледа прешироке а можда и предугачке за један паклени рокенрол који се управо спремио да заигра.

1. Америчка група Стреј Кетс је:

   а) трио
   б) квартет
   в) квинтет

2. Тренутно популарна група Мен Ет Ворк (Men At Work) потиче из:

   а) Новог Зеланда
   б) Аустралије
   в) Шведске

3. Новосадска група Лабораторија објавила је до сада:

   а) 1 албум
   б) 2 албума
   в) 3 албума

МОЈ ИЗБОР

Зовем се Весна Пантовић, имам једанаест година и живим у Крагујевцу. Дуго читам „Политикин забавник", а у њему ми се највише свиђа Хит-страна. Зато вам и шаљем списан својих омиљених песама:

ДОМАЋЕ:
1. ФА-ФА-ФА — Азра
2. О МОЈА САЊА — Нови фосили
3. ЛУДИ ЛАЈФ — Мост
4. ИМА НЕКА ТАЈНА ВЕЗА — Бијело дугме
5. МОТОРИ — Дивље јагоде

ИНОСТРАНЕ:
1. DON'T BREAK MY HEART AGAIN — Whitesnake
2. TOKYO — Tokyo
3. A HARD DAY's NIGHT — Битлс
4. GO DOWN — AC/DC
5. HEY JUDE — Битлс

БЕРЗА ПЛОЧА

Мењам касету »The Best Of Rollingstones« групе Ролингстонс за »Back in Black« групе AC/DC или „Доживјети стоту" групе Бијело дугме. Продајем сингл и ЛП плоче. Заинтересованима шаљем списак. У обзир долази и замена за касете.
Никола Радовановић,
29. новембар 11
11307 Лештине

Продајем очуване плоче групе AC/DC: »High Voltage« (600), »Powerage« (600), »Let There Be Rock« (300), »Highway To Hell« (150) и »Back In Black« (150). Продајем такође и ЛП плоче: „Не цвикај, генерацијо" и „У времену хороскопа" групе Атомско склониште, »Wild Cat« групе Тајгер Оф Пен Тег, »Hotel California«, групе Иглс, »Wish You Were Here« групе Пинк Флојд, »Escape« групе Црни, »Come and Get It« групе Вајтснејк, »Freeze Frame« групе Цејл Гајлс Бенд, »La Folie« групе Стренглерс, »Tatoy You« групе Ролингстонс и »Just Suposion« групе Статус Qуо. Цена ових плоча је 120 динара. Продајем и касете: »Slow Train Coming«. Боб Дилана, „А" групе Џетро Тал и „Мртва природа" групе Рибља чорба.
Зоран Даниловски,
Моше Пијаде 106.
26000 Панчево

Мењао бих одлично очуване следеће плоче: »Prince Charming« групе Адам и мрави, »Flash Gordon« групе Квин, »Night People« групе Класикс Нуво и »Antjom« Тоје Вилкокс за било коју плочу групе AC/DC, Ајрон Меден, Моторхед и Ван Хален.
Жељко Рајић
Саве Чолаковића 5 б
11317 Лозовик

4. Златко Манојловић је вођа групе:
   а) Пријатељи
   б) Нокаут
   в) Горди
5. Инструменталиста Жан-Жар рођен је у:
   а) Канади
   б) Америци
   в) Француској

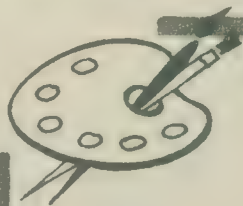
6. Група Стидљива љубичица објавила је до сада:
   а) 1 албум
   б) 2 албума
   в) 3 албума
7. Најновија плоча певачице Пат Бенатар зове се:
   а) „Вуди нервозна"
   б) „Нервоза"
   в) „Нервозна"
8. Тешкометална група Крокус живи и ради у:
   а) СР Немачкој
   б) Канади
   в) Швајцарској

9. Најновији албум Азре „Сингл плоче 1979—1982" објавила је диско кућа:
   а) Југотон
   б) РТБ
   в) Дискотон
10. Алвин Ли је некад био гитариста једне познате групе:
   а) Џетро Тал
   б) Тен Јерс Афтер
   в) Ху

ТАЧНИ ОДГОВОРИ:

1.а 2.б 3.б 4.а 5.а 6.б 7.а 8.а 9.а 10.б

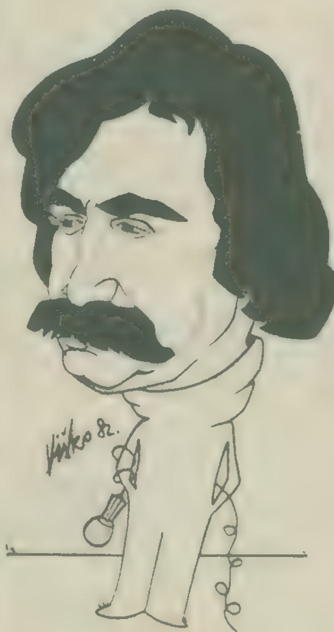

хит ГАЛЕРИЈА

Сеид Мемић Вајта

аутор: Маријана Стаменковић,
Маршала Тита 75
18240 Гацин Хан

Далибор Брун

Марко Јанковић

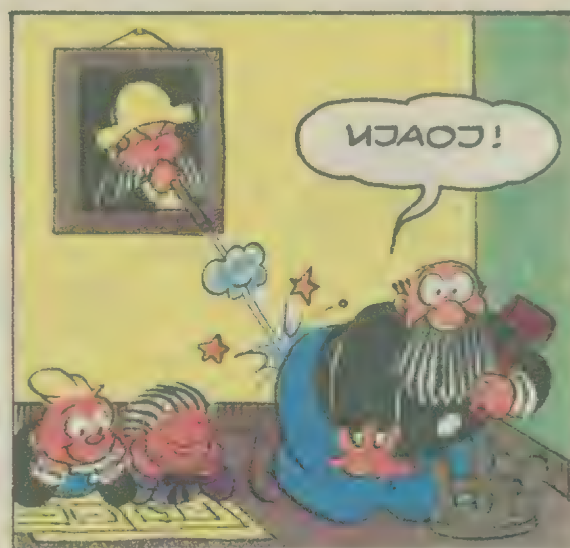
Зана Нимани

Јављам вам се после дужег времена са неколико карикатура мојих љубимаца. Лист читам редовно и веома ми се свиђа, како репортаже, стрипови тако и музичка страна а нарочито карикатуре читалаца. Надам се да ћете у неки од наредних бројева уврстити и моје карикатуре. Унапред вам се захваљујем ваш читалац и сарадник Марио Вишковић — Вишко, Слобода 13/1, 52220 Лабин.

БИМ И БУМ

ТРАПОЊЕ

PEZ + ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

990 фигурица носорога ПЕЗ + ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК добили су чланови ПЕЗ клуба чије чланске карте носе следеће бројеве

64063	64094	64199	64297	64313	[illegible]	[illegible]
64339	64383	64391	64425	64521	[illegible]	[illegible]
64599	64630	64671	64763	64817	[illegible]	[illegible]
64893	64921	64968	65020	65023	[illegible]	[illegible]
65129	65136	65141	65171	65174	[illegible]	[illegible]
65225	65230	65250	65253	65318	65347	65353
65389	65453	65573	65592	65606	65665	65674
65698	65723	65820	65839	65972	65983	65993
66025	66030	66035	66055	66061	66062	66080
66090	66109	66140	66135	66170	66200	66256
66270	66324	66325	66336	66399	66419	[illegible]
66436	66483	66505	66523	66533	[illegible]	[illegible]
66690	66722	66728	66727	66730	66742	66762
66774	66795	66816	66866	66891	66945	66957
66972	66983	67005	67018	67051	67102	67172
67187	67315	67343	67383	67415	67477	67496
67522	67529	67540	67549	67606	67619	67625
67636	67644	67674	67694	67754	67787	67820
67862	67879	67912	67922	67933	67958	67972
68084	68112	68141	68133	68172	68239	68262
68274	68303	68314	68319	68375	68416	68458
68464	68508	68531	68537	68580	68583	68602
68611	68636	68671	68689	68705	68710	68719
68748	68772	68776	68785	68786	68787	68793
68848	68868	68997	69039	69031	69077	69167
69200	69338	69354	69383	69391	69418	69430
69445	69434	69502	69514	69533	69537	69579
69580	69567	69641	69657	69709	69726	69771
69794	69828	69937	69956	69997		

70004	70033	70053	70073	70081	70135	[illegible]
70191	70249	70259	70264	70269	70276	70281
70308	70328	70332	70362	70382	70438	70442
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
70633	70641	70712	70793	70797	70809	70833
70936	70968	70998	71051	71074	71087	71208
71213	71220	71231	71258	71265	71278	71287
71293	71312	71343	71337	71415	71422	71431
71439	71489	71505	71530	71648	71661	71783
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
2074	72091	72149	72184	72199	72221	72253

[illegible]	[illegible]	[illegible]	72289	72316	72355	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
72453	72510	72517	72524	72577	72642	72724
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
76807	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
76924	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
77156	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
77414	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
78604	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
78770	78785	78793	[illegible]	[illegible]	[illegible]	78915
78959	78964	73984	[illegible]	[illegible]	[illegible]	79039
79103	79108	79129	[illegible]	[illegible]	[illegible]	79357
79415	79416	79421	[illegible]	[illegible]	[illegible]	79549
79554	79564	79579	[illegible]	[illegible]	[illegible]	79603
79627	79636	79639	[illegible]	[illegible]	[illegible]	79722
79735	79761	79775	[illegible]	[illegible]	[illegible]	79375
79880	79933	79958	[illegible]	[illegible]	[illegible]	

80061	80038	80127	80143	80163	80166	80234
80265	80311	80313	80328	80333	80382	80448
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
80631	80643	80651	80660	80661	80759	80794
80641	80348	80858	80865	80882	80975	80978
80983	81004	81031	81100	81135	81156	81157
81176	81179	81248	81232	81307	81354	81434
81449	81480	81487	81499	81559	81584	81594
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
81796	81805	81829	81882	91911	81938	81942

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
92499	82508	82541	82548	82579	82597	82601
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	83777	[illegible]	[illegible]
[illegible]	85944	86000	86003	86037	[illegible]	[illegible]
[illegible]	86102	86103	86119	86121	[illegible]	[illegible]
[illegible]	86177	86224	86227	86247	[illegible]	[illegible]
[illegible]	86347	86378	86368	86413	[illegible]	[illegible]
[illegible]	86459	86481	86490	86500	[illegible]	[illegible]
[illegible]	86596	86599	86714	86720	[illegible]	[illegible]
[illegible]	86913	86915	86924	86927	[illegible]	[illegible]
[illegible]	86996	87043	87097	87122	[illegible]	[illegible]
[illegible]	87177	87184	87225	87260	[illegible]	[illegible]
[illegible]	87319	87332	87408	87421	[illegible]	[illegible]
[illegible]	87516	87521	87534	87579	[illegible]	[illegible]
[illegible]	87630	87658	87663	87712	[illegible]	[illegible]
87768	87784	87803	87816	87817	[illegible]	[illegible]
87912	87927	87937	87957	88002	[illegible]	[illegible]
88145	88177	88201	88228	88257	[illegible]	[illegible]
88331	88343	88349	88358	88359	[illegible]	[illegible]
88469	88496	88517	88538	88563	[illegible]	[illegible]
88624	88634	88635	88688	[illegible]	[illegible]	[illegible]
88772	88790	88830	88853	88863	[illegible]	[illegible]
88979	88987	89033	89044	89065	[illegible]	[illegible]
89186	89230	89317	89343	89367	[illegible]	[illegible]
89460	89466	89491	89524	89571	[illegible]	[illegible]
89589	89607	89608	89611	89649	[illegible]	[illegible]
89714	89747	89752	89780	89782	[illegible]	[illegible]
89802	89816	89830	89863	89886	[illegible]	[illegible]
90075	90080	90088	90106	90111	[illegible]	[illegible]
90227	90244	90358	90404	90408	90419	90462
90495	90489	90500	90520	90548	90555	90562
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
90792	90823	90827	90881	90888	90910	90945

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	91531	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
91530	91563	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
91796	91628	91912	91945			

Супернаграду значку ПЕЗ добили су: 64046 65322 68564 68919 68157 75756 78659 90843 90125 91745

Награде ће бити испоручене поштом.

Kolinska

PEZ KLUB

Сваког месеца 10 + 990 награда за чланове PEZ клуба

Награде у јануару су:

10 супер награда — 10 чланских значки
990 фигурица PEZ носорог

Награђене бројеве PEZ чланских карти биће објављени 28. јануара у Забавнику.

ПОСТАНИ ТАКОЂЕ И ТИ ЧЛАН!

Пошаљи 5 омота бонбона PEZ и залепљен купон на адресу:

PEZ КЛУБ, 61111 ЉУБЉАНА, п. п. 38

Купон испуни (штампаним словима) исеци и налепи на дописницу

Презиме и име

Улица и кућни број

Место становања

поштански број

Датум рођења

ЈАГЊЕ

ПУШЕЋИ ПОД КРУШКОМ КОСЦИ СУ ГЛЕДАЛИ КАКО ГАЗДА ПЕТАР ДОЛЕ, У СВОМ ДВОРИШТУ, ВЕШТО СКИДА КОЖУ С ЈАГЊЕТА. БИЋЕ БОГАТ РУЧАК, МИСЛИЛИ СУ. МЕЂУТИМ, У ПОДНЕ СУ ДОБИЛИ САМО ПАСУЉ И КРОМПИР.

Од дана када је обијена продавница у селу Б. прошла је цела недеља. Крадљивци, по свему судећи било их је више, однели су све што је могло да се носи: остала је само тезга, испражњени рафови и каса. Увиђај је одмах извршен, али никакви трагови нису пронађени. Узалуд су следећих дана долазили милиционери из града: резултата није било. По селу је већ почело да се шушка да лопове никад и неће пронаћи.

Да запалимо једну?

У недељу ујутру патрола милиције коју је предводио командир Трифун Ђорђевић поново је кренула у Б. На брду изнад села, у хладу разгранатог дуда, угледали су Митра Јездића. Мада је још било рано, врућина је притисла, па је сео да се издува и одмори.

— Како је, Митре? — упитао је командир и сам седајући у хлад.

— Ја добро, а ти? — одвратио је Митар.

— Па, иде некако — одговорио је командир.

За разлику од њега милиционери нису показивали ни најмање воље за разговор. Ћутали су.

Чешкајући се иза ува Митар није скидао поглед с њих. Повремено би погледао и командира. Све време очекивао је да га бар нешто питају, заподену разговор.

— Да запалимо по једну? - први је прекинуо ћутање Трифун.

Пре него што је и успео да се маши џепа, Митар је већ извадио напола празну кутију „дрине" и понудио и њега и милиционера.

— Шта је, не свиђа ти се више „драва", па си прешао на филтер? — зачудио се Трифун.

— Ма какви. Нисам променио цигарете него сам ово добио од газда Петра кад сам му прошле суботе косио ону ливаду изнад куће. Чудан неки човек. Косили смо Бора, Луне, Срба и ја цео дан ту ливаду. После доручка дао нам је сваком по паклицу „дрине", ја бих се додуше више обрадовао „драви", али ето... Пошто смо јели, газда Пера оде кући а ми остадосмо у хладу да отпочинемо мало. Запалисмо сви а ја богме и прилегох, кад Срба рече да доле у дворишту кољу јагње. Подигао сам се на лакат и стварно: газда Пера дере јагње. Омрсићемо се, рече неко. Кад, хоћеш... У подне, кад су донели ручак, од печења ни трага. Донели само пасуљ и кромпир.

Разговор у шљивику

Милиционери се насмејаше.

— А шта би с јагњетом? — заинтересовао се командир. — Да Петру нису дошли гости?

— Ма нису — одговорио је Митар. — Оно, истина, поподне дођоше нека четворица у шљивик иза куће. Пера је нешто дуго причао са њима а онда им је његова жена дала повећи пакет. Можда је јагњетина била у њему, ко зна...

— Ко зна... — поновио је командир и дао знак за полазак.

На највеће Митрово изненађење патрола је уместо у село кренула назад у град. „Е баш су нашли време за шетњу" помислио је и одлучио да и сам настави. До суседног села у које је кренуо имао је још добар сат хода а врућина је била све већа.

Ништа мање изненађени нису били ни милиционери.

— Шта би, шефе? — упитао је један од њих.

— Ништа — одговорио је Трифун желећи да се што пре врати у канцеларију и још једном погледа белешке које је направио истражујући крађу у селу Б. Хтео је да провери шта се све налазило на списку украдених ствари. Сат и по касније је сазнао је шта је желео: сада је могао мирно да оде кући, руча и одмори се. Био је сигуран да ће убрзо решити случај у Б.

Кад је сутрадан ујутру позвао патролу и дао јој налог да приведу газда Петра, један од милиционера се није уздржао да каже:

— Али, шефе, па Петар је угледан човек, богат. До сада се ништа ружно није о њему чуло. Просто не могу да верујем да он има било какве везе са крађом. То ми, просто, изгледа немогуће.

— Све је могуће — филозофски је одговорио командир и позвао још једну патролу. Дао јој је задатак да изврши претрес у Петровој кући.

Ништа не разумем!

До краја радног времена је остало једва двадесетак минута кад је снажан педесетогодишњак ушао у командирову канцеларију.

— Здраво, друже Трифуне, — рекао је и загледао се у под испред својих ногу.

— Здраво, седи — одговорио је командир и извадио из фиоке тек начету кутију „дрине". — Пушиш?

— Пушим. Само, ми сељаци не купујемо те скупе, с филтером. Али, кад ме већ нудиш, узећу. Ионако своје нисам понео. Не дадоше ми ови твоји ни да се освестим, кажу, нешто ме хитно тражиш.

— Па, јест, послао сам по тебе.

— А што? Зар то није могло да сачека? Умало ме кап није ударила од ове врућине!

— Можда је и могло, али ја сам хтео да мало попричамо.

— Попричамо? А о чему то? — упитао је Петар бришући ознојено чело изгужваном плавом марамицом.

— Па, ето, на пример о оним људима са којима си прошле суботе разговарао у твом шљивику. А можемо и о оном месу што си им спремио да понесу, па о цигаретама... рецимо „дрини". Са филтером.

— Ништа је не разумем о чему ти причаш — прекинуо га је Петар. — Која субота, какви људи, цигаре и јагњетина? Ја ништа о тој продавници не знам а не знам ни...

— А мени се опет, Петре, чини да ти све знаш. Хајде лепо ми све испричај — наредио је Трифун сигуран да пред собом има једног од учесника у крађи.

Знате ли шта је командира уверило да је газда Петар један од провалника? Ако нисте сигурни да сте погодили, потражите решење на страницама „Мале пошта".

ОБУЦИТЕ ЗАНУ

ИСЕЦИТЕ ЗАНУ И ЗАЛЕПИТЕ НА КАРТОН

СВИЛЕНИ КОМПЛЕТ ЗА КОНЦЕРТЕ

ШТИТНИК ЗА КОЛЕНА

СВЕЧАНИ КОМПЛЕТ ЗА ПОПОДНЕ

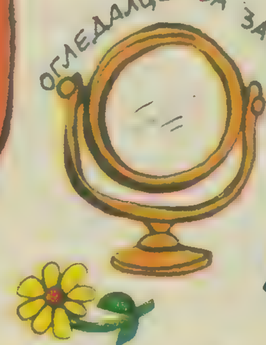
ЏИНС КОМПЛЕТ ЗА ХЛАДНЕ ДАНЕ

ЧИЗМИЦЕ ЗА СВАКУ ПРИЛИКУ

ОГЛЕДАЛЦЕ ЗА ЗАНУ

СУВИШЕ ЉУДСКИ

— КУЋНИ РОБОТИ СУ САВЕСНИ И СПРЕТНИ, АЛИ СУ МНОГО ДОСАДНИ—ЖАЛИО СЕ БАНКАР.
— НОВИ МОДЕЛ БИЋЕ САСВИМ ДРУГАЧИЈИ — ОБЕЋАО ЈЕ МЛАДИ НАУЧНИК.

ШИНИЧИ ХОШИ

Постарији господин Р, богати банкар, посетио је др Ф, младог научника. Ћаскали су невезано неко време, а онда Р примети:

— Ми већ извесно време користимо кућне роботе, али ја лично нисам особито задовољан њима. Роботи су фина идеја, нема шта, међутим, питам се да ли би на њима могла да се изврше извесна мала побољшања.

— Можете ли ми рећи одређеније зашто сте незадовољни њима? — упита др Ф. — Као научнику који ради на том подручју ваша запажања могла би да ми буду од велике користи.

— Да будем кратак, они су — досадни. Не поричем да су изванредно спретни и да свој посао обављају веома савесно. Али, било шта да им кажете, они одговарају „Слушам и извршавам" и ураде прецизно и механички. Знам да би требало да будем захвалан научним открићима која су то омогућила, али у исто време не могу да избегнем осећање досаде.

Р је очекивао да ће га научник критиковати зато што жели немогуће, али уместо тога др Ф климну главом у знак да се слаже.

— Могу да схватим ваша осећања. У ствари, још пре извесног времена ја сам предвидео да ће доћи до таквог реаговања.

— Запањен сам што то чујем од једног роботичара... Радите ли можда на проналажењу неког начина да се тај проблем реши?

— У праву сте. Недавно сам завршио једног робота кога сам истренирао да има људске особине.

— Истренирали сте га? — упита Р изненађено. — Никада нисам чуо да се робот може истренирати! Како то мислите?

— Садашњим роботима — поче Ф да објашњава — дата је извесна базична меморија у процесу њихове израде, и после тога они не могу да стичу никакво допунско знање ван ограничене количине која је потребна за њихово функционисање. Ето зашто су они тако прецизни и механички. Али овај нови је потпуно друкчији. Он има много већу моћ учења, па сам га пустио да неко време живи са једном групом типичних представника људске врсте. Захваљујући томе, овај ће модел имати извесна неоспорна преимућства над ранијим моделима.

— Схватам. Дали сте му једну црту људскости. И како се показао?

— Не могу то да вам кажем зато што још ни сам не знам. Управо се данас вратио са своје обуке. Користићу га неко време овде да видим како ради.

Чувши то Р се усправи у столици

— Хоћете ли ми дозволити да га ја користим у мојој кући? — упитао је. — Написаћу детаљан извештај о томе како се човек осећа док га користи. Дојадили су ми они честити али припрости роботи које сада имам. Неће бити никакве опасности, зар не?

— Нема разлога за било какву забринутост у том погледу. Сагређен је тако да не може нашкодити човеку ни под каквим околностима. Али немам појма о томе какву је врсту карактера преузео од људских бића током своје обуке, ни како ће функционисати.

— Ох, баш то га и чини интересантним! Молим вас, позајмите ми га. Платићу колико год тражите.

Р је био веома упоран, тако да је др Ф на крају морао да пристане. Р је затим однео робота својој кући.

Дакле — рекао је спустивши се на столицу.

— Шта могу да учиним за вас? — узврати робот.

— Хм — загунђа Р. — Не разликујеш се много од старог модела. Али, свеједно, хоћу нешто да попијем. Донеси ми коктел Плава Нова. Ако не знаш како се прави, погледај у ону књигу на полици.

Робот старог модела одмах би се латио посла, али овај је напросто стајао у месту.

— Хеј — повика Р. — Шта је било? Зар не знаш како се прави?

— Наравно да могу да га направим — узврати робот. — Али не бисте смели да пијете никакав алкохол. Он није добар за ваше здравље. Може да изазове оштећења у мозгу и органима за варење.

— Не брини због тога! Ако ме стомак буде болео, једноставно ћу узети таблету.

— Али, то је непотребно. Морали бисте учинити напор да прекинете са пићем. Ипак, ако немате довољно јаку снагу воље и наредите ми да вам припремим пиће, ја ћу, наравно...

— У реду, у реду, схватам шта хоћеш да кажеш. Више не осећам жељу за пићем. Касније ћу га сам припремити. А сада пођимо да се мало провозамо изван града. Ти ћеш бити за воланом.

Упркос овом наређењу, робот се није померио с места тако да је Р морао да протестује. Али ни робот се није предавао.

— У последње време — поче он

да објашњава — све је већи број аутомобилских несрећа. Мада би се људи могли возити потпуно безбедно ако би управљање колима препустили нама роботима, неки од њих инсистирају на томе да лично возе, и баш они изазивају несреће. Ако неки од њих налети на вас, то ће значити крај. Много је сигурније да останете код куће. Ако осећате жељу да посматрате лепе пејзаже, укључите тродимензионални колор ТВ. Ако желите да удишете свеж ваздух, поседите ерkондишн. Али ако вам није важно да ли ћете доживети саобраћајну несрећу и инсистирате да кренемо у вожњу, ја ћу послушати ваше наређење. Мени је потпуно свеједно јер не могу да будем повређен, ма шта се десило.

— Ти заиста мислиш на крајње непријатне ствари! — рече Р. — Више не желим да се возим. Идем у кревет. А ти промени тапете у овој просторији.

— Ако желите да мењате тапете — рече робот — требало би мало да сачекате. Фабриканти припремају једну нову врсту тапета који ће бити много јачи и чистији, боље упијати звук, и бити живописнији и функционалнији. Било би право расипање новца мењати тапете сада а после кратког времена заменити их другима.

— Не брини због новца.

— Схватам. Све док ви будете спремни да без потребе бацате новац...

— У реду, у реду, предајем се. Стани тамо преко и опусти се. — Р је дигао руке од покушаја да користи робота. Позвао је телефоном једног произвођача тапета да провери како ствари стоје и овај је потврдио да ће ускоро бити пуштени у продају нови тапети баш као што је и рекао робот.

Следећег дана Р је однео робота натраг у лабораторију др Ф.

— Па како вам се допао? — упитао је научник.

— Нема никакве сумње да овај много више личи на људско биће него претходни роботи. У ствари, он делује сувише људски. Кад год му издате неку наредбу, он узвраћа саветом. Тако испољава истинску оданост према господару, али вам страшно отежава да га користите. Изгледа да је у време док се обучавао усвајању људских особина стекао навику да држи придике.

— Нисам имао намеру да га пошаљем на место где људи воле да морализују.

— Да, схватам. Најбоље ће бити да читаву ствар још једном проверите.

Доктор Ф се зачуђено чешкао по глави, кад је почео да подвргава робота темељитој провери. Док је он то радио, Р је радознало ишчекивао резултате.

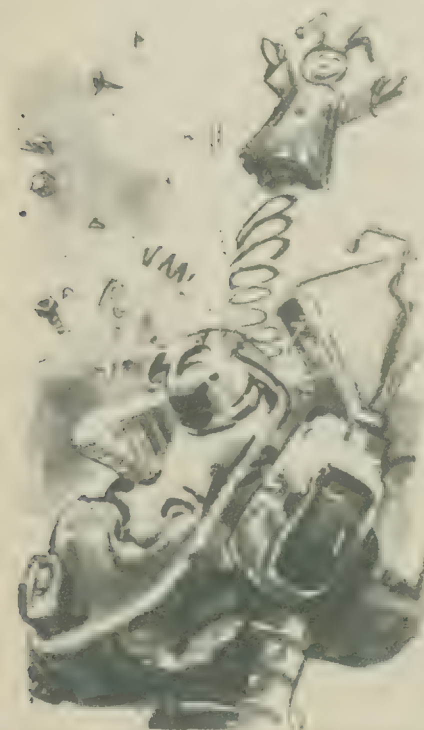
— Да, схватам — изјави најзад др Ф. — Нема никакве сумње да овај робот, за разлику од претходних модела, има људску нарав.

— Баш онако како сам вам рекао. Али, зашто је стекао ту навику да држи придике?

— Нису у питању придике.

— Него шта?

— У питању је способност да пронађе добар изговор за — лењост!

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор ВеМак	СТАЊЕ ОНОГА КОЈИ ЈЕ ПОТЛАЧЕН	УКЛОНИТИ БРИСАЊЕМ	ТЕЛЕСНО СТАЊЕ, КОНДИЦИЈА	БРЗ, ХИТАР	ФАБРИКА ВЕШТАЧКОГ ЂУБРИВА	ДУГ ХОДНИК, КОРИДОР	КИСЕЛИНА (ХЕМ.)
ФИЛМ РЕЖИСЕРА ЖОРЖА СКРИГИНА							
УЗОР, УГЛЕД							
ГРАД У ЛИБИЈИ							
ТАЧНО УТВРЂЕН (ЕНГЛ.)							
ПРВАК			ПОКЛОН				ХЕМИЈСКО ЈЕДИЊЕЊЕ KNO_3
АУТООЗНАКА ЧАЧКА			ВРСТА ЧЕТИНАРА				
АУТООЗНАКА ЕГИПТА			ВРСТА ЗМИЈЕ / ВИСЕЋЕ ВРАТИЛО				
КОНАЦ				ВРСТА ВИСОКОГ СПОМЕНИКА	"АЛУМИНИЈУМ" / ДЕО АУТА (МН.)		
ЗНАК ЗА КИСЕОНИК		ЦИГАНИН / НЕСТАБИЛНО				ОПШТЕ СТАЊЕ ЗДРАВЉА	
ИЗНЕМОГЛОСТ, НЕМОЋ							
ВРСТА ЗАНАТЛИЈЕ							
НЕСТАШАН, НЕМИРАН	РИМСКА БОГИЊА РАТА						
ДЕО ШЛЕМА (МН.)							ОДУЗЕТИ МАНДАТ
АУТО ОЗНАКА ЛИБАНА			РЕШЕТО / УТИЦАТИ У РЕКУ				
ФРАНЦ. ГЛУМИЦА ЕМЕ					ЈУНАЧКИ СПЕВ / ЗАКЛОН, ШТИТНИК		
ПОГОДАК У ФУДБАЛУ				100 / СИТАН, МАЛИ			
НУЛА		НАЗИВ / РУСКО МУШКО ИМЕ				СЛОВЕНАЧКИ ВИОЛИНИСТ ИГОР	
СОВЈЕТСКИ ГЛУМАЦ БОРИС							
РАШЧЛАЊАВАЊЕ							
ПРАТИЛАЦ, ТРАБАНТ							
ТРОЧЛАНИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ							

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Стеарин, Трстено, „Рат и мир", именица, пита, и, Ни, аја, уја, стан, уцртати, г, еолит, Острава, Свен, а, Лерос, л, ати, уже, вокатив, изазов, ја, ирис, Аралица, Ер, над, Ивона, и, мома, рт е, анали.

ШТА СВЕ (НЕ)ЗНАМО О НАШЕМ СЛАВНОМ ПРЕТКУ

За време првог српског устанка Вукову родну кућу спалили су Турци и она је обновљена тек 1933. Међутим, цео меморијални комплекс који данас представља јединствен музеј коначно је завршен 1964. поводом стогодишњице Вукове смрти.

ВУКОВО ДЕТИЊСТВО

ИЗ ВУКОВОГ ОГРОМНОГ СТВАРАЛАШТВА ЛАКО ЈЕ УОЧИТИ ДА ЈЕ ОН РАСТАО У СРЕДИНИ ПУНОЈ ЛЕГЕНДИ И МИСТИКЕ. И САМО ЊЕГОВО ИМЕ ПОСЛЕДИЦА ЈЕ ЈЕДНОГ НАРОДНОГ ВЕРОВАЊА.

„Вук на вука неће ни у гори" — забележио је и ову народну пословицу Вук Стефановић Караџић, уз десет других, међу којима је и она: „Ко се с вуком дружи мора завијати".

Вук је понео име по вуковима, да га име штити. Стефан и Јегда Караџић су пре њега имали петоро деце која су помрла. Зато су шестом детету које је иначе рођено на хајдучки дан — Митровдан, наменили име Вук да га штити, да као вук загризе живот. Митровдан је у нашој традицији значајан календарски дан — „Митров данак хајдучки растанак, Ђурђевданак хајдучки састанак" — али је и дан рођења оног који ће ту епику записати и свету приказати. У српској митологији је сачувано веровање да вукове штити свети Сава, чији је он пастир, коме су они хртови. Много шта из легенди о вуковима може се наћи у животној жилавости и у великој борби Вука Стефановића Караџића. Чак се, наравно у преносном значењу на њега може пренети и цела легенда о хромом вуку. По тој легенди, кад је свети Сава делио храну вуковима, последњи је стигао хроми вук. Немајући за хромог вука више ниједне животиње, Свети Сава му намени да се целог живота надмудрује са човеком.

Како је ватра доспела у камен

Вук је растао у Тршићу, крај реке Жеравије крај вира Бучнице на месту званом Пландиште, где је чегртала воденица његовог деда Јоксима Бандуле Караџића. Вук је растао уз легенде. Једна од легенди, и то мит о српском Прометеју, везана је за Пландиште и за воденицу деда Јоксима. У Пландишту су живеле анатеме. Једанпут нанесе пут светог Саву туда који уђе у воденицу и виде ватру где гори између анатема. „Шта је то?" — упита свети Сава. „Наложили смо ватру и грејемо се" — одговоре они. Свети Сава се подробно распитао о ватри и уверио се у њена добра својства. „Хоћете ли ми дати мало ватре?" — питао је. Одговорили су му: „Не дамо! Није ватра за људе". Свети Сава реши да украде ватру и док је причао са анатемама гурну свој штап у ватру. Кад се штап запалио, он се журно поздрави са анатемама и крете. Анатеми видећи да му се штап пуши појуре за њим да му ватру отму. Свети Сава се досети и удари штапом у камен вичући: „Бежи ватро у камен!" Од тог доба ватра је прешла у камен и људи је крешу отуд. (Чак је и Његош искресао: „Удар нађе искру у камену".) Тако је народно предање постало мост који спаја Саву Немањића, родоначелника старе српске просвете и културе, и творца нове писмености Вука Караџића.

Јоксим Караџић је био први који је своме унуку Вуку певао уз гусле јуначке песме.

На први поглед учини нам се да о Вуковом детињству мало шта знамо. Међутим, цело његово дело садржи, уз пут, и једно сведочење о Вуковом детињству које је ненаметљиво и помало скривено. Тако у предговору пословицама налазимо: „Може бити да ће се наћи и такова пословица коју сам ја још из Тршића упамтио, а овде у књизи неће бити (јер ми није пала на ум да је запишем). Ипак, забележио је и једну коју је чуо у најранијем детињству: „Ђе је боље [illegible] него у Рековцу" — сведочи о Јаруги близу Тршића у коју се склањао збег приликом наиласка Турака, где се и Вук крио с мајком и млађим братом Михаилом.

Како се сачувати од куге

Знамо да је Вука писању научио рођак Јевто Савић Четрић, да је прописао гушчијим пером, да су мастило правили од барута и да су писали на папиру од фишеклија. Знамо и како је мали чобанин Вук с букваром у руци пресретао пролазнике попове и трговце, питајући како се шта чита и да су му најчешће одговарали како ни они не знају. Сигурно је и ова народна питалица биографског карактера: „Знаш ли ти, попе, писати?" „Знам али пошто се осуши не знам читати".

Похађање Мале школе у Лозници, коју је куга распустила, Вук је описао на неколико места. У Етнографским списима, у Српском рјечнику, под речју ШКОЛА, па богме и у Пјеснарици. Школа је и остала пуста, распустила ју је куга. Објашњавајући у Рјечнику реч КУГА, Вук је исписао и страх од пошасти која је и пословично страшна: „Куни као куга ђецу". Запамтио је како је [illegible] имање живим кречом да куга не би прешла, како је отац живом ватром све окадио и како је мајка рибала суђе: „Нити се смију увече оставити судови неопрани; јер она (куга) дође ноћу у кућу те гледа јесу ли судови лијепо опрани па ако нису, она све кашике и чанке изгребе и оструже..."

О свом школовању у манастиру Троноши Вук пише на неколико места, у Рјечнику, у Етнографским списима, у Пјеснарици, али и у историјским списима где даје јасно лично виђење игумана Стефана Јовановића, а посебно где пише о

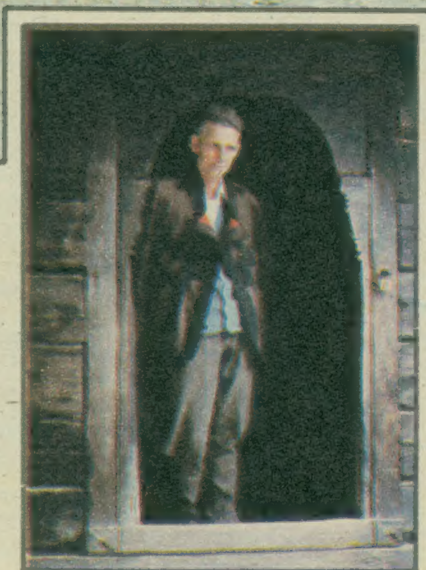
Да би и унутрашњост обновљене Вукове рођене куће била што вернија данима с краја 18. века, ни данас у њој нема струје, све је како је било.

Вероватно је и пред оваквим вајатом Вук, уз помоћ свог рођака Јевте Четрића, правио мастило од барута и писао на папиру од фишеклија.

На путу од огледне ОШ „Вук Караџић" у Тршићу до Вукове родне куће ис писане су многе народне пословице које је творац нове писмености сакупљао готово целог живота.

Педесетогодишњи Данило Лекић је већ више од двадесет година чувар Вукове куће и човек за кога готово нема тајни из животописа реформатора српскохрватског књижевног језика.

ВУКОВОМ ДЕЛУ

Тодору Бојиновићу и Милошу Стојићевићу. Вук пише о веселој нарави Милоша од Поцерја, као да је са овим војводом јаран од малих ногу. И јесте, иако нам то изричито нигде не открива, већ посредно саопштавајући да је Милош један од писмених војвода и да је писање изучио у манастиру. Из тог докучујемо да су они били, у исто време, троношки ђаци, да је Стојићевић као старији био заштитник младог Вука.

Самоук или не?

Ми за Вука волимо да кажемо да је био самоук, из жеље да још више истакнемо величину његовог пута. Мислим да на тај начин, ипак, донекле, чинимо нешто што оставља други утисак, а што и није сасвим тачно. Вук је у Беч, после пропасти првог српског устанка, дошао са највећом могућом школском спремом која се у Србији могла стећи. Прво је научио читати и писати, да се и сам не сећа да је био неписмен, како то сведочи његов савременик, пријатељ и биограф Исмаил Иванович Срезњевски. Друго, био је најбољи ђак Мале школе у Лозници учитеља Григуревића и до куге је све знао што се у њој могло научити. Био је у манастирској школи у Троноши, тамо где се налазила најчувенија књига историје Срба — Троношки родослов, коју годину пре његовог доласка исписана. Као питомац митрополита Стратимировића у јесен 1804. године Вук је у Карловцима похађао клиричку школу. Четврто, похађао је и Доситејеву Велику школу, где је посебице био ђак Ивана Југовића. Вук је у Беч стигао као најбољи зналац српског народног живота: народног веровања, трпљења и страдања, народног предања и паметовања, певања и мишљења. У Беч је стигао из устанка у коме је био писар да би пред Европом сведочио и писмено, својим Историјским списима, и усмено, казујући историчару Леополду Ранкеу, о српској револуцији. Вук Стефановић Караџић ће одушевити и најчувенијег професора Јакова Грима који је написао: „Од свих словенских племена Срби су својим благим и за песму необично згодним језиком најобдаренији песмом, певањем и причом, и изгледа да је добри Бог богатим даром народне поезије хтео да им надокнади немање књиге..." А те прве песме, из Вукове прве књиге, које су Грима одушевиле, биле су песме Вуковог завичаја, уз које је често придодавао — „чуо у дјетињству у Тршићу".

Вука је ваљало подстаћи да саопшти то што зна и ту је Јернеј Копитар био велики ментор:

„Копитар ме је подуже савјетовао да се латим скупљања народних српских ријечи; ја сам му обећао, али од свега није било ничега. Једаред дође он к мени донијевши читав рис хартије, исјечене на парчиће: — „Сјећајте се ријечи за које знате да се употребљавају у народу, па их записујте на свим парчићима хартије, сваку на посебном парчићу. Мало-помало накупиће се за читав рјечник". И ја почнем марљиво..."

Вук се са речима на парчићима присећао и свога детињства, у парчићима, а уз детињство и осталог: „... и крајем 1815. имао сам велику књигу листића са српским рјечима. Тада сам почео посао с Копитарем. Он је долазио к мени свако предвече, не обзирући се ни на кишу, ни на блато, па смо сједели на послу до мрака. Ја сам узимао хартијице једну за другом, па сам објашњавао значење сваке ријечи, објашњавао док не бих видио да је Копитар потпуно разумио, а он је преводио на њемачки и латински..."

Вуков „Српски рјечник". не само да је капитално речничко благо, већ је и прва, а и најбоља српска народна енциклопедија. Али када би се он поново исписао на цедуљице, пажљивим одбиром и слагањем цедуљица, могло би се сложити Вуково детињство у народу, почев од речи ВУК: „Кад се каквој жени не дају дјеца онда нађену детету има Вук, јер мисле да им дјецу вјештице једу, а на вука неће смјети ударити (зато су и мени овакво име надјели)".

„Српски рјечник" је, дакле, добрим делом, Вуков животопис што је до сада било непознато.

Милован Витезовић
Снимио:
Љубомир Патрногић

По сопственој жељи

Да ли је тачно да је Јосиф Панчић желео да буде сахрањен на Копаонику? Ако јесте, да ли се његов гроб налази на највишем врху?

ГРУПА ЧИТАЛАЦА,
Крагујевац

Панчић је, по својој жељи, сахрањен на највишем врху Копаоника (2017 м) који се, пре него што је добио име великог природњака, звао Миланов врх. С обзиром да се на Панчићевом врху већ извесно време налази војни објект, гроб није приступачан посетиоцима. Управо зато, размишља се о идеји да се гроб пренесе на један други врх, удаљен од Панчићевог 500 — 600 м и нижи само неколико метара. Када ће доћи до реализације ове замисли, у овом тренутку је још неизвесно.

Дај шта даш

Пишем ти јер бих хтио да ти дам један предлог али и да ти поставим питање. Предлог је да повећаш број страница без обзира на цијену како би могао да објављујеш већи број прилога твојих читалаца. А питање је шта су то миксотрофи?

ДАРКО НОВАК,
Херцег-Нови

Миксотрофи су организми који поред тога што узимају храну биљног и животињског порекла, могу да се, синтезом, хране директно из ваздуха. Реч је наравно о микроорганизмима.

Воћарски техничар

Интересује ме где све у Србији постоје пољопривредне школе са воћарским смером? Молим те да ми одговориш шта све треба да завршим да бих постала инжењер воћарства?

ЉИЉА,
Мајданпек

Ако бисмо набрајали све школе са пољопривредном струком на којима можеш да се оспособиш за занимање воћарско-виноградарског техничара, списак би био прилично дугачак. Због тога ћемо навести само школе најближе твом граду. То су Образовни центар „Жикица Дамјановић" у Смедеревској Паланци, Образовни центар „Соња Маринковић" у Пожаревцу и Образовни центар „12. септембар" (ООУР „Рајко Боснић") у Неготину.

Инжењер воћарства постаћеш ако завршиш одговарајући смер неког од пољопривредних, односно агрономских факултета. О упису на њих писали смо пре неколико бројева.

Љупка би у »Сењак«

Много пута гледала сам на телевизији ритмичку гимнастику и нашу најбољу гимнастичарку Милену Рељин. Интересује ме да ли је касно да са 10 година почнем да се бавим овим спортом? Још бих те молила да поново објавиш адресу клуба „Сењак". И шта значи моје име?

АНА, Београд

Спортски стручњаци кажу да са гимнастиком треба да се почне од рођења. Међутим, никад није касно. Гимнастиком можеш да почнеш да се бавиш и са десет година: какве ћеш резултате да постигнеш питање је твоје амбиције и — талента. А ако спортски резултати и изостану, не треба очајавати. Много је важнији утицај који ће бављење гимнастиком имати на развој твог тела. Адреса Гимнастичког клуба „Сењак" је Виктора Игоа 4.

Што се тиче твог имена, оно је једно од најраспрострањенијих у свету. Долази од хебрејског hannah, што значи „милост" или „љупкост".

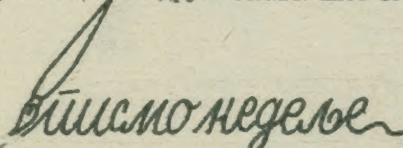
Плаћања

Идем у први разред средњег усмереног образовања. Често у дневној штампи читам о плаћању у конвертибилној и клиринишкој валути. Ишао бих у иностранство код мојих, па вас молим да ми објасните какве су то валуте и зашто се тако зову? Имамо ли ми за све изразе домаће речи?

РАНКО,
Шаторња

„Преведен" на наш језик израз конвертибилан, изведен од латинског convertibilis, значи претворљив, преобратљив, заменљив. Под конвертибилним новцем подразумева се онај за који постоји могућност претварања једне врсте у другу: папирног у метални или у новац неке друге земље. Што се тиче клиринга, од енглеског clearing, то је израз који се најчешће помиње у економској науци а значи обрачунски промет, односно обрачун у међународној трговини без употребе валуте или, да објашњење крајње упростимо, реч је о „пребијању" рачуна при коме се отклања употреба страних валута. Клиринг може да буде новчани и у том случају регулише сва плаћања, како робна тако и неробна или само неробна. У овом другом случају клирингом се регулишу путнички и туристички трошкови, пензије, хонорари, приходи од зајмова. Клиринг може бити и робни: тада се њиме плаћа робна размена и трошкови транспорта. И на крају, споменућемо и клириншки споразум: то је уговор између две или више држава у погледу међусобног куповања или продавања роба и услуга преко одређеном девизном курсу, а на принципу клиринга.

НЕ ДАМО СЕ ТЕК ТАКО

Твој читалац сам однедавно: најбољи си од свих листова које сам до сада куповао. Пошто видим да многима одговараш на писма, молим те да то учиниш и мени. Ево шта ме интересује: мој теча је био на службеном путу у Београду и тамо чуо да ће „Политикин забавник" бити угинут. Нисам му поверовао, па се зато јављам теби. Да ли је тачно да више нећеш излазити и због чега?

ТОНИ,
Крушевац

Све нам се чини да је твој теча неки шаљивџија. Надамо се, добронамеран.

Савет за Бату

У једној „Малој пошти" прочитао сам писмо Бате из Бора који се жалио да му се искривила грамофонска плоча јер је стајала на сунцу. Желио бих да објавиш моју адресу јер бих хтео да му дам савет како да је исправи.

АДАМ МУЈАКИЋ,
Тузлански одред 55
74333 Лукавац

Велики сам љубитељ стрипова и желео бих да се размењујем са сакупљачима. **Шехријат Нухановић, 31000 Титово Ужице, Омладинска 34/I, тел. (031) 21-981.**

Приликом земљотреса страдао ми је албум са маркицама. Пошто су ми оне јако драге, почео сам поново да их сакупљам и молим читаоце Забавника да ми помогну. **Жељко Радуловић, Бар, Јована Томашевића 34, спрат II, стан 88.**

Свако ко ми пошаље Забавник „испод" броја 1000 добиће од мене 10 разгледница, 2 постера и Лунов магнус стрип, за Забавнике број 1 или 6 дајем дупло више. **Саша Рупњак. 21475 Бачки Малић, Светозара Марковића 83.**

За сваки постер Битлса и Ђорђа Балашевића дајем 5 стрипова. **Раде Бошњак, 22300 Стара Пазова, Ђуре Домоњи 121.**

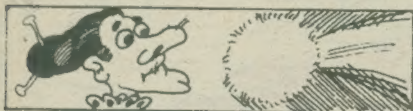
Сакупљач сам свих стрипованих романа и желео бих да се размењујем. **Бобан Милановић, 35222 Глоговац.**

За сваку добро очувану маркицу страну или нашу, нудим двије салвете. **Мирела Тукуз, 56246 Липовац. Цвјетно насеље 3б.**

За сваки добро очувани број ИТД од 1 до 15 нудим забавнике или цртане романе. **Данко Домуз, 74000 Добој, ЈНА 1/10.**

Новине нису забележиле

Надам се да моје писмо неће завршити у кошу јер ме страшно интересује одговор на питање које ћу ти поставити. Почетком јесени

1939. године догодило се нешто о чему ми је причала бака. Она каже да се небо одједном ужарило и да се неки велики ватрени стуб разлио на све стране. Чинило јој се као да јој је Сунце дошло некако изнад главе и да ће се сваког тренутка срушити. То је трајало неко вријеме а онда је ватрени стуб почео да се распада и небо је опет постало ведро. Можеш ли да ми кажеш шта се то у ствари догодило.

САНДРА,
Добој

Новине тог доба, проверили смо, нису донеле опис догађаја коме је присуствовала твоја бака, па је највероватније реч о појави локалног карактера. Пошто се све збило доста давно и осим твоје баке нема других сведока, не можемо ништа поуздано да утврдимо. Наиме, постоји неколико могућих објашњења: једно од њих је да је у питању пролазак комете, друго да је реч о лоптастој муњи и треће да је дошло до јаког електричног пражњења међу облацима.

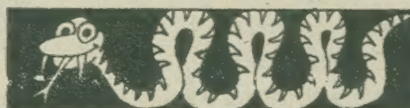
РЕШЕЊЕ ДЕТЕКТИВСКЕ ПРИЧЕ

У разговору са Петром командир уопште није споменуо јагњетину већ месо. Исто тако није поменуо ни продавницу. У страху да ће бити откривен, Петар се сам „излануо".

Зашто би биле изузетак?

Да ли храна коју поједу змије остане у њима?

ЈЕЛЕНА,
Београд

Као и код других животиња и храна коју змије једу само се делимично свари. Оно што остане избацује се из организма.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Драган Марковић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ћеран, Светлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Владимир Гајтовић, Светлана Ивановић, Александар Мартиновић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Чедељка Сташић, Миленко Тодоровић и Милош Томић.

Секретаријат:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 20 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 220,00 динара, полугодишња 440,00 динара и годишња 880,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара и годишња 1.760,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" — претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	$	65.—
СР НЕМАЧКА	DM	115.—
ШВАЈЦАРСКА	Šfr.	107.—
ФРАНЦУСКА	Ffr.	267.—
ШВЕДСКА	Škr.	271.—

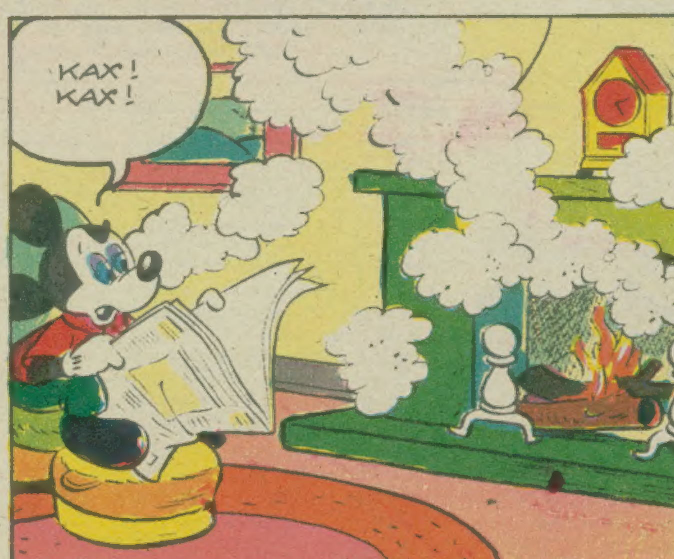
Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" — Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

WALT DISNEY
МИКИ

БРРР! ЈЕДВА ЧЕКАМ ДА ЗАПАЛИМ ВАТРУ!
МИКИ

УФ! КОНАЧНО ЋУ СЕ УГРЕЈАТИ!

ХМ... ШТО ЛИ САД ДИМИ? ВАЉДА ЋЕ ПОВУЋИ...

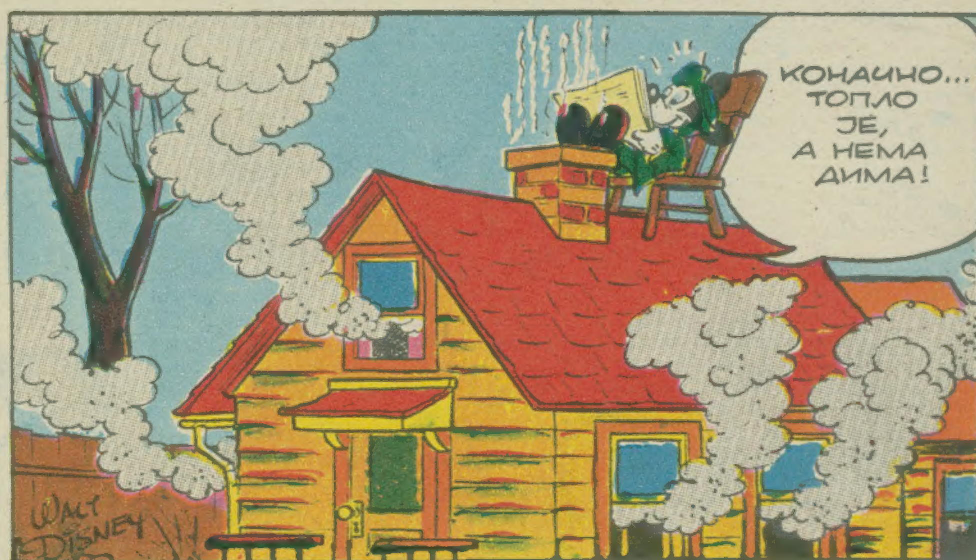

КАХ! КАХ!

СИГУРНО СЕ НЕГДЕ ЗАПУШИО...

МАЛО ЋУ ГА ПРОЧАЧКАТИ...

А САД БИ ТРЕБАЛО ДА ПОВУЧЕ...
12-28
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

КАХ! КАХ! КАХ!

КОНАЧНО... ТОПЛО ЈЕ, А НЕМА ДИМА!
WALT DISNEY